

ရန်ကုန်မင်းကွန်းဆရာတော်ဘုရား

၏

ဝိသုဒ္ဓိနိပါတ် - မင်းကွန်းသွား

နှင့်

မင်းကွန်းသွားပေါင်းချုပ်

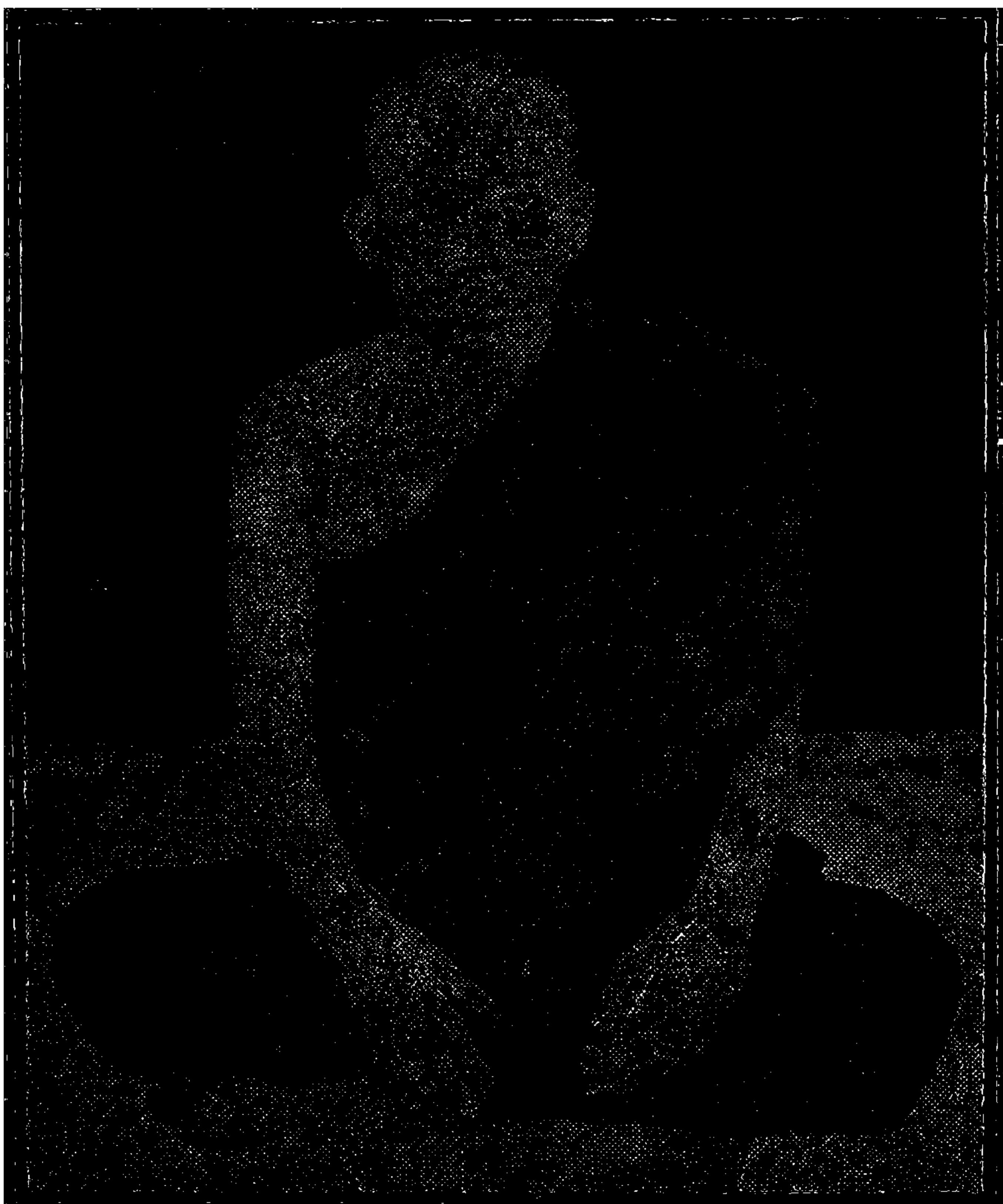
၁၀၆၆၃

ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး

မင်းကွန်းသွား

== မင်းကွန်းဆရာတော်ဘုရား ==

ဟောကြားတော်မူသည်

ကျေးဇူးရှင် မင်းကွန်းဆရာတော်ဘုရား

နိဒါန်း

(မူလတရားဝင်) ရန်ကုန်မြို့ မင်းကုန်းပဋိပတ္တိသာသနာ့နဂ္ဂဟ အသင်းကြီးမှ ၁၃၁၂ ခုနှစ်က မူပိုင်ပြုလုပ်ပြီး ထုတ်ဝေခဲ့သော ဤ ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး မင်းကုန်းသွား ကျမ်းစာကို ရေးသားစီရင် တော်မူသော ရန်ကုန်မြို့ ကျေးဇူးရှင် မင်းကုန်းဆရာတော် ဘုရား ကြီးသည်ကား—

ရဟန္တာအရှင် ဗုဒ္ဓမတညူ အဋ္ဌကထာကျမ်းပြုဟု ကျော်ကြား တော်မူသော သထုံမြို့ ကျေးဇူးရှင် မူလမင်းကုန်း ဇေတဝန်ဆရာ တော်ဘုရားကြီး၏ အထံတော်တွင် ဝိပဿနာဉာဏ်လမ်း အကျင့် စခန်းကို နှစ်, လများစွာ အားထုတ်ပြီးမှ ဟောနည်း အတန်တန် ပြနည်းအဝဝ ရှုမှတ်ပုံနည်းနိဿယတို့နှင့်တကွ စစ်မှန်သောမူဝါဒ လမ်းစဉ်များကို တိတိကျကျလိုက်နာကျင့်သုံး ဟောပြောတော်မူခဲ့ သော တပည့်ကြီးဖြစ်ပေသည်။

ထို ရန်ကုန်မြို့ ကျေးဇူးရှင် မင်းကုန်း ဆရာတော် ဘုရားကြီး ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သော ဤဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါးမင်းကုန်းသွား ကျမ်းသည် ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်များ ရှုမှတ် ပွားများ အားထုတ်ပုံနှင့် ဉာဏ်ပေါ်ပုံ ကိလေသာကွာပုံ နာမ်ရုပ်ပေါ်ပုံ အလုံးစုံ တို့ကို ဉာဏ်အားဒိဋ္ဌ ထင်မြင်ကြလျက် နိရောဓမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ မျက် မှောက်ပြုပုံတို့ပါ စုံလင်စွာပါရှိသောကျမ်းဖြစ်ပါသည်။

သို့ပါ၍ ဤဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး မင်းကုန်းသွားကျမ်းကို သံသရာ ဝဋ်ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်လိုကြကုန်သော ယောဂီသုတေသီစင် အ

ပေါင်းတို့ လွယ်လင့်တကူ ကြည့်ရှုကျင့်ကြံနိုင်ကြစေရန် ရည်ရွယ် လျက်တမျိုး၊ ရန်ကုန်မြို့ ရွှေတိဂုံစေတီတော် အလယ်ပစ္စယံ စနေ ဝေါင်းရှိ (မူလတရားဝင်) ရန်ကုန်မြို့ မင်းကွန်းပဋိပတ္တိသာသနာ နှုဂ္ဂဟအသင်းကြီး၏ ယာယီကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန၌ သီတင်းသုံးတော် မူလျက်ရှိသည့် ဆရာတော် သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်များနှင့် တကွ ယောဂီများ၏ ဆွမ်း ကွမ်း စရိတ်အတွက် ရည်သန်ကာတဖုံ (မူလတရားဝင်) ရန်ကုန်မြို့ မင်းကွန်းပဋိပတ္တိ သာသနာနှုဂ္ဂဟ အသင်းကြီးက ဒုတိယအကြိမ် ထုတ်ဝေလိုက်ပါသတည်း။

အမှုဆောင်အဖွဲ့

(မူလတရားဝင်) ရန်ကုန်မြို့ မင်းကွန်းပဋိပတ္တိ သာသနာနှုဂ္ဂဟ
အသင်းကြီး

ရွှေတိဂုံစေတီတော် အလယ်ပစ္စယံ စနေဝေါင်း

ရန်ကုန်မြို့

ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး မင်းကွန်းသွား

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

သုဒ္ဓိ ဟူသည်ကား စင်ကြယ်ခြင်းကိုဆိုသည်။ ဝိသုဒ္ဓိဆိုသည် ကား အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းကိုဆိုသည်။ ထိုစင်ကြယ်ခြင်း သည် ၇-မျိုးရှိ၏။ ၇-မျိုးဟူသည်ကား သီလအားဖြင့်စင်ကြယ်ခြင်းတမျိုး၊ စိတ်အားဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းတမျိုး၊ အယူအားဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းတမျိုး၊ ယုံမှားခြင်းအားဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းတမျိုး၊ မဂ်ဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည်ကိုအသိဉာဏ်အမြင်အားဖြင့်စင်ကြယ်ခြင်းတမျိုး၊ အကျင့်၏ဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်ခြင်းတမျိုး၊ အသိ၏ဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်ခြင်းတမျိုး ဟူ၍ ၇-မျိုးရှိ၏။ ထို၇-မျိုးတို့တွင် ယခုဆိုလတံ့သော ဝိသုဒ္ဓိသည်ကား သီလဝိသုဒ္ဓိပင်တည်း။

၁။ သီလဝိသုဒ္ဓိအခဏ်း

သီလဆိုတာက၊ ၂-ခုပြား
 ကျင့်သီလက၊ တခုတပါး
 ဆောင်သီလက၊ တခုတပါး
 ကျင့်သီလဆိုတာက၊ စာရိတ္တတရား
 ဆောင်သီလဆိုတာက၊ ဝါရိတ္တတရား
 ရိုသေရမည့်သူကို၊ ရိုသေရာ
 မှတ်ပါစာရိတ္တာ
 ကိုင်းရှိုင်းရမည့်သူကို၊ ကိုင်းရှိုင်းရာ
 မှတ်ပါစာရိတ္တာ
 ငါးပါးသီလ၊ စောင့်ခဏ
 ဝါရိတ္တသီလလုံ
 ရှစ်ပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလ၊ စောင့်ခဏ
 ဝါရိတ္တသီလလုံ

အထက်ပါစကားအရ သီလဆိုခြင်းသည်ကား အလေ့ အကျင့်ကိုဆိုသည်။ ထိုအလေ့ အကျင့်သည် မိရိုးဖလာ အားဖြင့် ကျင့်သော အလေ့ အကျင့်တမျိုး၊ ခံယူဆောက်တည်၍ကျင့်သော အလေ့ အကျင့်တမျိုးဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။ ထို ၂-မျိုးတို့မှာ အမိကို အမိအလျောက်၊ အဖကိုအဖအလျောက်၊ အသက်သိက္ခာဂုဏ်ပညာ ကြီးသောသူကိုလည်း ၎င်းတို့အလျောက် ရိုသေကိုင်းရှိုင်း ဦးနှိုမ် ချခြင်းသည် စာရိတ္တသီလနှင့်ပြည့်စုံသည်ဟုဆိုရ၏။ ဤစကား၌ ငါတို့ဗုဒ္ဓဘာသာလူမျိုးများသည် ဝါဝင်ဝါထွက် ဆရာသမား

မိဘများနှင့်တကွ အသက်အားဖြင့်၎င်း၊ ဂုဏ်အားဖြင့်၎င်း၊ သိက္ခာအားဖြင့်၎င်း ကြီးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကန်တော့ကြခြင်းသည် စာရိတ္တသီလဟုဆိုလိုသည်။ ဝါရိတ္တသီလသည်ကား လူအတွက် ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ၊ သာမဏေအတွက် ၁၀-ပါးသီလ၊ ရဟန်းတော်များအတွက် ၂၂၇-သွယ် သိက္ခာပုဒ်တို့ပေတည်း။

လောက၌ မိမိဌာန၊ သူတပါးဌာနအားဖြင့် ၂-ပါး။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် မိမိဌာန ဤလောက၌ အကြင်သူသည် ရုပ်နာမ်ကိုသိ၏၊ ထိုသူသည်ကား ရုပ်နာမ်မှတစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ မရှိဟု ဆုံးဖြတ်သောအယူသည် ပရမတ္ထသစ္စာဖြစ်၏။

သူတစ်ပါးဌာန ဤလောက၌ အကြင်သူသည် အမိမရှိ၊ အဘမရှိ၊ သားမရှိ၊ သမီးမရှိ၊ မောင်မရှိ၊ နှစ်မမရှိ၊ လင်မရှိဟု ယူမှားသည်ဖြစ်အံ့။ ထိုသူသည်ကား လောကပညတ်အမှန် သမ္မုတိ သစ္စာကို ပယ်ဖျက်ခြင်းကြောင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထိုသူ အမိ၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို မကျင့်၊ အဘ၌ ပြုအပ်သော ဝတ်ကို မကျင့်၊ သား၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို မကျင့်၊ သမီး၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကိုမကျင့်၊ မောင်၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို မကျင့်၊ နှစ်မ၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို မကျင့်၊ မယား၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို မကျင့်၊ လင်၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို မကျင့်၊ မကျင့်ခြင်းကြောင့် စာရိတ္တသီလနှင့် မပြည့်စုံ။

သူ့ အသက်ကို သတ်၏၊ မရှောင်ကြဉ်၊ သူ့ ဥစ္စာကို ခိုး၏၊ မရှောင်ကြဉ်၊ သူ့ သားအိမ်ရာကို ပြစ်မှား၏၊ မရှောင်ကြဉ်၊ မဟုတ်မတရား မုသားဆို၏၊ မရှောင်ကြဉ်၊ သေရည်သေရက်ကို သောက်စား၏၊ မရှောင်ကြဉ်၊ မရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့် ဝါရိတ္တသီလနှင့်

မပြည်စုံ။ စာရိတ္တသီလ၊ ဝါရိတ္တသီလနှင့် မပြည့်စုံခြင်းကြောင့် မိမိကိုယ်က သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အားထုတ်သော်လည်း နာမ်ရုပ်ကိုမသိ၊ နာမ်ရုပ်ကိုမသိခြင်းကြောင့် ထိုသူအား သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။

သူတပါးဌာန ဤလောက၌ အကြင်သူသည်ကား အမိ၊ အဘ၊ သားသမီး၊ မောင်နှမ၊ မယား၊ လင်ရှိ၏ဟု ယူသည်ဖြစ်အံ့။ ထိုသူသည်ကား လောကပညတ်အမှန် သမ္မုတိသစ္စာ မပယ်မဖျက်ခြင်းကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထိုသူအမိ၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို ကျင့်၏။ အဘ၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို ကျင့်၏။ သား၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို ကျင့်၏။ သမီး၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို ကျင့်၏။ မောင်၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို ကျင့်၏။ နှစ်မ၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို ကျင့်၏။ မယား၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို ကျင့်၏။ လင်၌ ပြုအပ်သောဝတ်ကို ကျင့်၏။ ကျင့်ခြင်းကြောင့် စာရိတ္တသီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။

သူ့အသက်ကို မသတ်၊ ရှောင်ကြဉ်၏။ သူ့ဥစ္စာကိုမခိုး၊ ရှောင်ကြဉ်၏။ သူ့သားအိမ်ရာကို မပြစ်မှား၊ ရှောင်ကြဉ်၏။ မဟုတ်မတရား မုသားမဆိုး၊ ရှောင်ကြဉ်၏။ သေရည်သေရက်ကိုမသောက်မစား၊ ရှောင်ကြဉ်၏။ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့် ဝါရိတ္တသီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။

စာရိတ္တသီလ၊ ဝါရိတ္တသီလ ၂-ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ၎င်း၊ မိမိကိုယ်က သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ခြင်းကြောင့် ၎င်း ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်သည်ရှိသော် ရုပ်မှန်၊ နာမ်မှန်ကို ကေန်ဒိဋ္ဌ မြင်နိုင်တွေ့နိုင်ကြပေ၏။

သီလဝိသုဒ္ဓိအခန်း ပြီး၏။

၂။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိအခဏ်း

လွန်ပြေးစိတ်လဲ၊ ပြန့်လွင့်တယ်
မရောက်သေးစိတ်လဲ၊ တုန်လှုပ်တယ်
တုန်ဆုတ်စိတ်လဲ၊ ပျင်းရိတယ်
တက်ကြွစိတ်လဲ၊ ပြန့်လွင့်တယ်
ညွတ်လွန်းစိတ်လဲ၊ တပ်မက်တယ်
မညွတ်လွန်းစိတ်လဲ၊ ပျက်စီးတယ်

အထက်ပါ စိတ်၏အင်္ဂါ ၆-ပါးတို့တွင်—

၁။ လွန်ပြေးစိတ်ဆိုသည်ကား ရောက်ခဲ့ပြီး၊ ဖြစ်ခဲ့ပြီးသော အတိတ်စိတ်ကို ဆိုသည်။ ထိုအတိတ်ကာလနောက်သို့ လိုက်၍ ရှိသောစိတ်သည် ပြန့်လွင့်ရာကျသဖြင့် ထိုပြန့်လွင့်ရာ ကျသော စိတ်ကို ကြဉ်ဖယ်၍ ပစ္စုပ္ပန်တနေရာတည်း၌ တည်ထား၍ ရှုမှတ်ခြင်းသည် ပြန့်လွင့်ခြင်း-ဝိက္ခေပမှ ကင်းလွတ်ရာ၏။ ဤကားအင်္ဂါတပါး။

၂။ မရောက်သေးစိတ်လဲ တုန်လှုပ်တယ် ဆိုရာ၌ မရောက်သေး၊ မဖြစ်သေးသော အနာဂတ်အာရုံကို ဆိုသည်။ ထိုအနာဂတ်အာရုံကို အာရုံပြု၍ နေသောသူ၏စိတ်သည် ဝိက္ကမိတ-တုန်လှုပ်ရာကျ၏။ ၎င်းစိတ်ကိုလဲ ပစ္စုပ္ပန်တနေရာတည်း၌ တည်ထား၍ တုန်လှုပ်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်အောင် ရှုမှတ်ရာ၏။ ဤသည်လည်း အင်္ဂါတပါး။

၃။ တုန်ဆုတ်စိတ်လဲပျင်းရိတယ် ဆိုရာ၌ တရားအားမထုတ်ဝံ့ တုန်သောစိတ်ကို လိနစိတ်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းလိနစိတ် ဖြစ်

ပေါ်လာသောအခါ တွန့်ခြင်း၊ ဆုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသဖြင့် ဤအ
တွန့်အဆုတ်မှ ကင်းလွတ်စေခြင်းငှါ အားပေးချီးမြှောက်၍ ပယ်
စွန့်ပြီးလျှင် ရှုမှတ်ရာ၏။ ဤသည်လည်း အင်္ဂါတပါး။

၄။ တက်ကြွစိတ်လဲ ပြန့်လွင့်တယ် ဆိုရာ၌ အားတက်လွန်း
သောစိတ်၊ လုပ်လို့၊ ကိုင်လို့၊ အားထုတ်လို့၊ ပွားများလို့လွန်းသော
စိတ်ကိုဆိုသည်။ ဤစိတ်သည် အတိပဂ္ဂဟိတစိတ်ဟုဆို၏။ ဤစိတ်
ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ဘာဝနာအာရုံ၌ ပြန့်လွင့်သော-ဥဒ္ဓစ္စ
ဖြစ်ပါသဖြင့် ထိုတက်ကြွလွန်းသောစိတ်ကိုနှိမ်ချ၍ ပြန့်လွင့်သော
ဥဒ္ဓစ္စကို ပယ်စွန့်ရာ၏။ ဤသို့ပယ်စွန့်သဖြင့် ပြန့်လွင့်ခြင်း-ဝိက္ခေပ
သို့ မရောက်ဘဲ တည်ကြည်ငြိမ်သက်ရာ၏။ ဤသည်လည်း အင်္ဂါ
တပါး။

၅။ ညွတ်လွန်းစိတ်လဲ တပ်မက်တယ်ဆိုရာ၌ ဘာဝနာအာ
ရုံ၌ ညွတ်လွန်းသောစိတ်သည်အဘိနတစိတ်ညွတ်လွန်းသဖြင့် ရာဂ
ဖြစ်ရာကျ၏။ ဤရာဂစိတ်ကို သမ္ပဇဉ်ဆင်ခြင်၍ ဖြစ်သောရာဂ
ကို ပယ်စွန့်သဖြင့်လည်း မပြန့်လွင့်အောင် ပြုလုပ်ရာ၏။ ဤသည်
လည်း အင်္ဂါတပါး။

၆။ မညွတ်လွန်းစိတ်လဲ ပျက်စီးတယ် ဆိုရာ၌ မညွတ်လွန်း
သောစိတ်ကို အပနတ စိတ်ဆိုသည်။ ဤအပနတစိတ် ဖြစ်ပေါ်
သောအခါ တရားကိုဒေါသဖြစ်ရာကျပါသဖြင့် ဘာဝနာ အာရုံ
မဖြစ်နိုင်ပေ။ ထိုစိတ်ကိုသိ၍ဒေါသကိုပယ်စွန့်ရာ၏။ ဤသည်လည်း
အင်္ဂါတပါး။ ဤစိတ်၏အပြစ်ခြောက်မျိုးတို့မှ လွတ်သော အား
ထုတ်သောဘာဝနာပွားများရာ၌ လုပ်နည်းကျအောင် ကျင့်ကြံ
နိုင်ကြပါစေသတည်း။

ကိလေသာစင်သောစိတ် ၇-မျိုး

စွန့်ကြဲမှုထင်၊ ကိလေစင်
သမထနိမိတ်ထင်၊ ကိလေစင်
အပျက်လက္ခဏာထင်၊ ကိလေစင်
နိဗ္ဗာန်ကိုထင်၊ ကိလေစင်
ဈာန်စိတ်အစဉ်၊ ကိလေစင်
ဈာန်အနီး၌ပင်၊ ကိလေစင်
ရုပ်နာမ်ကိုမြင်၊ ကိလေစင်

အထက်ပါ ကိလေသာစင်သောစိတ် ၇-မျိုးတို့ကို လေးမျိုး
တပိုင်း၊ ၂-မျိုးတပိုင်း၊ တမျိုး တပိုင်းဟု ခွဲခြားမှတ်သားရ၏။
အစလေးမျိုးအပိုင်းကား ပါဠိတော်ကျမ်းမြတ်မှလာသောစကား
ရပ်များကို ဆက်စပ်၍ ထုတ်နုတ်ထားခြင်းပင်တည်း။ အလယ်
၂-မျိုးအပိုင်းကား အဋ္ဌကထာ ကျမ်းမြတ်မှလာသော စကားရပ်
များကို ဆက်စပ်၍ ထုတ်နုတ်ထားခြင်းပင်တည်း။ အဆုံးတမျိုး
အပိုင်းကို ဋီကာကျမ်းမြတ်မှလာသော စကားရပ်များကို ဆက်
စပ်၍ ထုတ်နုတ်ထားခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့်....

အစ,စကားလေးချက်က
ပါဠိတော်ကျမ်းမှထွက်
အလည်စကား ၂-ချက်က
အဋ္ဌကထာကျမ်းမှထွက်
အဆုံးစကားတချက်က
ဋီကာကျမ်းမှထွက်
ထိုကိလေသာ စင်သောစိတ် ၇-မျိုးတို့တွင်—

၁။ စွန့်ကြဲမှုထင် ကိလေစင်ဆိုရာ၌ “ဒါနဝေါ သဂ္ဂုပဋ္ဌာနေ ကတ္တံ စာဂါဓိမုတ္တာနံ” (ဒါနဝေါ သဂ္ဂုပဋ္ဌာနံ၊ စွန့်ကြဲသော အလှူထင်ခြင်းသည်၊ စာဂါဓိမုတ္တာနံ၊ စာဂဂုဏ်ကို နှလုံးသွင်း ကုန်သော သူတို့၏။ ဧကတ္တံ၊ ဥပစာရ သမာဓိ- ဧကတ္တတည်း။ တနည်း၊ ဧကတ္တံ၊ ကိလေသာ အဖေကြောင်း စိတ်တကိုယ်တည်း ခြင်းတည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏) ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် စာဂါနုဿတိဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ စွန့်ကြဲ၊ ပေးကမ်း၊ လှူဒါန်းသော သူတို့မှာ ဥပစာရသမာဓိ အာရုံ၌ ပရိယုဋ္ဌာန် ကိလေသာ၏ အဖေကြောင်းဝေးခြင်းကို ကိလေသာ စိတ်စင်ကြယ်ခြင်း တမျိုး ဆို၏။

၂။ သမထနိမိတ်ထင် ကိလေစင် ဆိုရာ၌ “သမထ နိမိတ္တုပဋ္ဌာနေကတ္တဉ္စ အဓိစိတ္တမနု ယုတ္တာနံ” (သမထ နိမိတ္တုပဋ္ဌာနံ၊ အပ္ပနာ သမထနိမိတ်ထင်ခြင်းသည် အဓိစိတ္တမနုယုတ္တာနံ၊ စျာန် အပ္ပနာ သမာဓိကို အားထုတ်ကုန်သော ယောဂီတို့၏။ ဧကတ္တံ၊ အပ္ပနာသမာဓိ ဧကတ္တတည်း။ တနည်း၊ ဧကတ္တံ၊ ကိလေသာအဖေကြောင်းစိတ် တကိုယ်တည်းခြင်း တည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏) ဟု ဟောရာ၌ စျာန်အပ္ပနာ သမာဓိကို အားထုတ်ကုန်သော ယောဂီတို့ အား အပ္ပနာ သမထနိမိတ်ထင်ခြင်းသည် အပ္ပနာသမာဓိ၏ ပရိယုဋ္ဌာန်ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ခြင်း တမျိုးဆို၏။

၃။ အပ္ပက်လက္ခဏာထင် ကိလေစင် ဆိုရာ၌ (“ဝယလက္ခဏုပဋ္ဌာနေကတ္တဉ္စ ဝိပဿကာနံ) ဝယလက္ခဏုပဋ္ဌာနံ၊ ရုပ်နာမ်တို့၏ အပ္ပက်လက္ခဏာထင်ခြင်းသည်။ ဝိပဿကာနံ၊ ဝိပဿနာယောဂီတို့၏။ ဧကတ္တံ၊ ဝိပဿနာဧကတ္တတည်း။ တနည်း၊ ဧကတ္တံ၊ ကိလေသာအဖေကြောင်း စိတ်တကိုယ်တည်းခြင်း တည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏) ဟု ဟောရာ၌ ဝိပဿနာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရုပ်နာမ်တို့၏

အပျက်လက္ခဏာကို ထင်သော၊ မြင်သော၊ တွေ့သော အာရုံသည် အနုသယကိလေသာ၏ အဖော် ကင်းခြင်းကို ကိလေသာစင်ကြယ်ခြင်းတမျိုး ဆို၏။

၄။ နိဗ္ဗာန်ကိုထင် ကိလေစင်ဆိုရာ၌ “နိရောဓပဋ္ဌာနေ ကတ္တဉ္စ အရိယပုဂ္ဂလာနံ” (နိရောဓပဋ္ဌာနံ၊ မဖြစ်ဘဲချုပ်သော အနုပ္ပါဒ နိရောဓနိဗ္ဗာန်ထင်ခြင်းသည်။ အရိယပုဂ္ဂလာနံ၊ မဂ်ဝင်၊ ဖိုလ်ဝင် အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်စင်တို့၏။ ကေတ္တံ၊ မဂ်ကေတ္တတည်း။ တနည်း၊ ကေတ္တံ၊ ကိလေသာအဖော် ကင်း စိတ်တကိုယ်တည်းခြင်း တည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏)ဟု ဟောသောကြောင့် မဂ်ဝင်၊ ဖိုလ်ဝင်အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်စင်တို့အား မဖြစ်ဘဲ ချုပ်သော အနုပ္ပါဒ နိရောဓ နိဗ္ဗာန်ထင်ခြင်းသည် အနုသယကိလေသာ၏ အဖော် ကင်းခြင်းကို ကိလေသာစင်ခြင်းတမျိုးဆို၏။ (ဤလေးမျိုးသော ကိလေသာစင်ခြင်းတို့ကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူ၏။)

၅-၆။ ဈာန်စိတ်အစဉ်ကိလေစင်၊ ဈာန်အနီး၌ပင် ကိလေစင်ဆိုရာ၌ “စိတ္တဝိသုဒ္ဓိနာမ သဉ္စပစာရာ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော” (သဉ္စပစာရာ၊ ဉ္စပစာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော၊ ရှစ်ပါးသောသမာပတ်တို့သည်။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိနာမ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိမည်၏) ဟူ၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ဉ္စပစာရသမာဓိနှင့် တကွ သမာပတ် ရှစ်ပါးတို့သည် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိမည်ကုန်၏။ သို့အတွက် သမာပတ် ရှစ်ပါးတည်းဟူသော ဈာန်စိတ်အစဉ်သည် ပရိယုဋ္ဌာန် ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ကြောင်းကိုပြသည်။ ဉ္စပစာရသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော ဈာန်၏အနီး၌ပင်လည်း ပရိယုဋ္ဌာန် ကိလေသာ စင်ကြယ်ကြောင်းကို ပြသည်။

၇။ ရုပ်နာမ်ကိုမြင် ကိလေစင် ဆိုရာ၌ “သမထယာနိကဿ ဟိ

ဥပစာရပုနာဘေဒံ သမာဓိံ၊ ဣတရဿ ခဏိကသမာဓိံ” (သမထ
ယာနိကဿ၊ သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဥပစာရပုနာဘေဒံ၊
ဥပစာရ၊ အပုနာအားဖြင့် ကွဲပြားသော။ သမာဓိံ၊ သမာဓိ ၂-မျိုး
ကို။ ဝိနာ၊ ကြည့်၍။ ကဒါစိပိ၊ တရံတခါမျှလည်း။ လောကုတ္တရာ
ဓိဂမော၊ လောကုတ္တရာတရားကိုရခြင်းသည်။ နသမ္ဘဝတိ၊ မဖြစ်။
ဣတရဿ၊ ဝိပဿနာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ ခဏိကသမာဓိံ၊ ခဏိက
သမာဓိကို။ ဝိနာ၊ ကြည့်၍။ ကဒါစိပိ၊ တရံတခါမျှလည်း။ လော
ကုတ္တရာဓိဂမော၊ လောကုတ္တရာတရားကိုရခြင်းသည်။ နသမ္ဘဝတိ၊
မဖြစ်။ (“ဝိနာ န ကဒါစိပိ လောကုတ္တရာဓိဂမော သမ္ဘဝတိ”
ဟူသော ဋီကာ၏ရှေ့ ဝါကျနှင့်ဆက်၍ အနက်ပေးသည်။)

ဤသို့ မဟာဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် သမာဓိသည်
ဥပစာရသမာဓိ၊ အပုနာသမာဓိ၊ ခဏိကသမာဓိဟူ၍ ၃-မျိုး
ရှိ၏။ ထိုသုံးမျိုးတို့၌ ဥပစာရ၊ အပုနာသမာဓိ ၂-ပါးသည် သမထ
ယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် သက်ဆိုင်ပေ၏။ ခဏိက သမာဓိသည်
ဝိပဿနာယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် သက်ဆိုင်ပေ၏။ ခဏိကဟူသော
စကားသည် ခဏငယ်ကိုဆိုလိုသည်။ ဤခဏငယ်ဆိုရာ၌ ဝီထိစိတ်
တို့တွင် စိတ်လုံးရေ ၁၇-ချက် ခဏငယ် ၅၁-ချက် ဆိုသော
စကား၌ ခဏငယ်ဟူသည်ကား ဥပါဒ် ခဏငယ်၊ ဋီခဏငယ်၊ ဘင်
ခဏငယ်ဟု ၃-မျိုးရှိ၏။ စိတ်တို့၏ဖြစ်စကို ဥပါဒ်ဟု ဆိုသည်။
ဖြစ်လယ်ကို ဋီ၊ ဖြစ်ဆုံးကို-ဘင်ဟုဆိုသည်။ ဤစိတ်တို့၏ ဥပါဒ်ခဏ
တည်မှုသဘောသည် ခဏိကသမာဓိမည်၏။ ဋီခဏ၊ ဘင်ခဏ အ
တူတူ။ ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ရာ၌ ဥပါဒ်နှင့် ဘင်သာလျှင် အရေး
ကြီးလှပေ၏။ ဥပါဒ်ကား ဖြစ်မှုသဘော ဥဒယဟုဆို၏။ ဘင်
ကား ပျက်မှုသဘော ဝယဟုဆို၏။ ဤဥဒယ၊ ဝယကို ထောက်၍
ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်တွင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဟုဆို၏။ ဥဒယဗ္ဗယကား

ရုပ်နာမ်အစုံဖြစ်၍အစုံပျက်သည်ကို ဆိုသဖြင့်ဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ပါသော သီလ,သမာဓိ,ပညာတို့တွင် သမာဓိကိုဆိုရာ ရောက်သဖြင့် ဖြစ်ဆဲရုပ်နာမ်ကို သိမြင်နေသောယောဂီသည် ခဏိကသမာဓိအာရုံ၌ အနုသယကိုလေသာ ကုန်စင်ပေ၏။ ထို့ကြောင့်ရုပ်နာမ်ကို မြင်၊ ကိလေစင်ဟုဆိုရပေသည်။ အထက်ပါ စကား ၇-ချက်တို့တွင် လေးချက်သော စကားသည်ကား၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ်ပါဠိတော်မှ ထွက်သည်။ ၂-ချက် သောစကားသည်ကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ ကျမ်းမှထွက်သည်။ တချက်သော စကားသည်ကား မဟာဋီကာကျမ်းမှ ထွက်သည်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သား သတိထားရာ၏။

စိတ္တဝိသုဒ္ဓိအခန်းပြီး၏။

၃။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအခန်း

နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဆိုရာ၌ ဒိဋ္ဌိ-ဟူသည်ကား အယူကို ဆိုသည်။ သုဒ္ဓိဆိုသည်ကား စင်ကြယ်ခြင်းကို ဆိုသည်။ ဝိ-ဆိုသည်ကား အထူးသဖြင့်ဟူသော အနက်ကို ဆိုသည်။ ဤအရာ၌ ဝိ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်သည် ဥပဂစ္ဆတိဟူသော ပြယုဂ်ကဲ့သို့ ဥပဟူသော ဥပသာရပုဒ်သည် သွားခြင်းဟူသောဂမုဓာတ်၏ အနက်ကို အထူးပြုသကဲ့သို့ ဝိ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်သည်လည်း စင်ကြယ်ခြင်းဟူသောအနက်ကို အထူးပြုသည်ဟုကြံဆရာ၏။

ကြံပုံကား—လောက၌ သမ္မုတိသစ္စာအားဖြင့် အမိ,အဘ,ညီအစ်ကို, မောင်,နှစ်မ,အစရှိသောအားဖြင့် ယူဆခြင်းသည် အမှန်

ပင်ဖြစ်၏။ ပရမတ္ထသစ္စာအားဖြင့် ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ် အစရှိ
ရှိသည်တို့ကို တွေ့ထင်သိမြင်မှသာလျှင်မှန်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ
အထင်ကား မှား၏။ သို့အတွက် သမ္မုတိသစ္စာ အလို ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါဟူသော အယူမှ အထူးပြု၍ ရုပ်နာမ်ဟူသော အယူကို
ထုတ်နှုတ်၍ ယူရာဖြစ်သောကြောင့် ဝိ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်ကို
ဓာတုတ္ထ ဝိသေသကဟု ကြံဆရာ၏။

ပရမတ္ထသစ္စာအလိုအားဖြင့်ရုပ်နာမ်, ခန္ဓာစသည်ကို မြင်မှသာ
လျှင် ဒိဋ္ဌိ-အယူ စင်ကြယ်မည် ဖြစ်ပါသောကြောင့် ထိုရုပ်နာမ်
သည် မြင်ခိုက်၌ မျက်စိမှာဖြစ်ပေါ်ခြင်း, ကြားခိုက် စသည် တို့၌
နား အစရှိသည်တို့မှာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် သဘာဝ ရုပ် နာမ်တို့၏
အာရုံအခိုက်အတန့်ဖြစ်သော သဘောတို့ပေတည်း။ ထိုသို့ ဖြစ်
ရာ၌ မျက်စိနှင့်အဆင်းဟူသော ရုပ်တရားကို မှန်ပြင် ကဲ့သို့ ဥပမာ
ထား၍ မြင်ခြင်း, တွေ့ခြင်း, ခံစားခြင်းဟူသော နာမ်တရားတို့ကို
အရိပ် ဥပမာ ထားပြီးလျှင် ရှုမှတ်ပိုင်းခြားခြင်းဟု ဆိုအပ်သော
သတိဖြင့် ပွတ်ဖန်များသော သူသည် ရုပ်မှန်ပြင်ပေါ်၌ နာမ်ရိပ်
၃-မျိုး, တမျိုးမျိုး ပေါ်လာပါမူကား ရုပ်နှင့်နာမ်ကို ပိုင်းခြား
သော နာမ ရူပ ပရိစ္ဆေဒဥပာဏ်ဟု ဆိုရ၏။

“မျက်စိ”

မျက်စိ, အဆင်း၏၊ ရုပ်မှန်ပြင်
မြင်တယ်မှတ်၍၊ ပွတ်တိုက်လျှင်
မြင်စိတ်ဆိုတဲ့၊ နာမ်ရိပ်ထင်
ဖဿကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်
ဝေဒနာကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်
ဝိညာဏ်ကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ထိုသို့ထင်ရာ၌ မျက်စိ ဟူသည်ကား မျက်စိ၏အတွင်း၌ အကြောတည်းဟူသောကြိုးဖြင့်နှောင်ဖွဲ့၍ထားအပ်သော သဿန္တာရစက္ခု ဟု ဆိုအပ်သော အသားဆိုင်၊ အသားတုံးကို မယူမူ၍ ထိုအတွင်း၌တည်ရှိသော အာရုံထင်လာလျှင် ကြည်လင်သော သန်းဦးခေါင်း ပမာဏရှိသော ကြည်မှုပသာဒ ကိုသာလျှင် မျက်စိဟု ယူရာ၏။ အဆင်းဆိုသည်ကား အညို၊ အရွှေ၊ အနီ၊ အဝါ၊ အနက်၊ အဖြူ၊ အစရှိသော အရောင် အသွေးတို့ကို မယူမူ၍ ကြည်လင်သော စက္ခုပသာဒ၌ ထင်မှုဟု ဆိုအပ်သော အာရုံသဘောကိုသာလျှင် ယူရာ၏။ မြင်စိတ်ဆိုသည်ကား ထိုစက္ခုပသာဒ၏ ကြည်ခိုက် သိမှုသဘောသည် ထင်သော အာရုံ၏ အပေါ်၌ ကိုင်း၍၊ တွယ်၍၊ ညွတ်၍ သာဖြစ်၏။ ထိုကိုင်းတွယ်မှုကို ရည်၍ နမတိတိနာမံ။ နမတိ၊ ညွတ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ နာမံ၊ နာမ်မည်၏ဟုဆိုသောကြောင့် ဝိညာဏ်ကို နာမ်ဆို၏။ ထို့အတူ ဝေဒနာ၊ ဖဿတို့ကိုလည်း နာမ်ဟုဆို၏။ မြင်တယ်မှတ်ဆိုသော စကား၌ ဒိဋ္ဌေဒိဋ္ဌမတ္တ ဗာဟိယဒေသနာ လာသည့် အတိုင်း မြင်တုန်းမြင်ခိုက်ဤတရားငါးခုစု၍ ပေါ်လာသော အမှန်ရှိသော သဘောတရားကို မြင်တယ်၊ မြင်တယ်ဟု အထပ်ထပ်မှတ်သားပွားများခြင်းသည် ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာကို ပွားများသည်မည်၏။

“နား”

နားအသံ၏၊ ရုပ်မှန်ပြင်
 ကြားတယ်မှတ်၍၊ ပွတ်တိုက်လျှင်
 ကြားစိတ်ဆိုတဲ့၊ နာမ်ရိပ်ထင်
 ဖဿကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ဝေဒနာကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ဝိညာဏ်ကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ထိုသို့ထင်ရာ၌ ယခုလူအပေါင်းတို့ တွေ့ထင်မြင်နေကြသော သဿန္တာရနားကို မယူမူ၍ ထိုနား၏ အတွင်း၌ ရှိသော ကြေးနီ လက်စွပ်ကွင်းသဏ္ဌာန်ရှိသော သောတပသာဒ ရုပ်ကြည်မှုသတ္တိကို နားဟု ယူရာ၏။ အသံဆိုသည်ကား ထိုကြည်သော သောတ ပသာဒ၌ ထင်မှုအာရုံကို ယူရမည်။ ထိုကြည်မှုနား၊ ထင်မှုအာရုံ ၂-ပါးစုံတို့၏ ဖြစ်ပေါ်နေတုန်း အခိုက်တွင် ညွတ်၍၊ ကိုင်း၍၊ ရှိုင်း၍နေသော သိမှုသဘောတရားကို နာမ်ဟု ဆိုသည်။

“နာ”

နာခေါင်းအနံ့၏၊ ရုပ်မှန်ပြင်

နံတယ်မှတ်၍၊ ပွတ်တိုက်လျှင်

နံစိတ်ဆိုတဲ့၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ဖဿကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ဝေဒနာကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ဝိညာဏ်ကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ထိုသို့ထင်ရာ၌ နာခေါင်းဆိုသည်ကား ယခု လူအပေါင်းတို့ ထင်ကြ၊ မြင်ကြသော နာခေါင်းအိမ်ကို မယူမူ၍ ထိုနာခေါင်း အိမ်အတွင်း၌ ဆိတ်ခွာဖျားပြတ် သဏ္ဌာန်ရှိသော သဘောတရား ကို မှီ၍ ဖြစ်သော ပသာဒအကြည်ကို ဃာနပသာဒ အကြည်ဟု ဆို၏။ ထို ဃာနပသာဒအကြည်သည် အနံ့နှင့်တွေ့ဆုံသောအခါ ကြည်မှုအာရုံဖြစ်ပေါ်၍လာ၏။ အနံ့ဆိုသည်ကား အမွှေးအကြိုင် အသင်းအပြန့် အပုတ်အညှို့ကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ ကြည်မှု ဃာန

ပဿဒ နှင့် ထိခိုက်တိုင်း၊ ထိခိုက်တိုင်း ထင်သော သဘောတရားကို ဂန္ဓာရုံဟုဆို၏။ ဤဂန္ဓာရုံနှင့် သာနပဿဒ ၂-ခုကို ရုပ်မှန်ပြင် ဟုဆို၏။ ထိုရုပ်မှန်ပြင်ပေါ်၌ နံတယ်၊ နံတယ်ဟု သတိဖြင့် ပွတ် တိုက်ဖန်များသောအခါ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဝိညာဏ်ဟု ဆိုအပ် သော နာမ်တရား၃-ပါး ဖြစ်ပေါ်တာတွေကို နာမ်အရိပ်ထင် သည်ဟုဆိုရ၏။

“လျှာ”

လျှာအရသာ၏၊ ရုပ်မှန်ပြင်
စားတယ်မှတ်၍၊ ပွတ်တိုက်လျှင်
စားစိတ်ဆိုတဲ့၊ နာမ်ရိပ်ထင်
ဖဿကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်
ဝေဒနာကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်
ဝိညာဏ်ကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ထိုသို့ထင်ရာ၌ လျှာဆိုသည်ကား ယခု လူအပေါင်းတို့ တွေ့ ထင်နေကြသော လျှာအပြားကြီးကို မဆိုလို၊ ထိုလျှာ၏အတွင်း၌ ရှိသော ကြာရှက်အဖျား၏ ဖြတ်ထားသော သဏ္ဌာန်နှင့်တူသော ဇိဝှာပဿဒ ရုပ်၌ ကြည်မှုသဘောကို ဇိဝှာပဿဒဟု ဆိုသည်။ ထိုကြည်မှုသဘော ဇိဝှာပဿဒ၌ ထင်လှသော အချို၊ အချဉ်၊ အစပ်၊ အငန့်၊ အဖန့်၊ အခါးကို မယူမူ၍ ထင်မှု သဘောတရား သက်သက်ကို ရသာရုံဟု ယူရ၏။ ထိုဇိဝှာပဿဒ ရသာရုံ ရုပ်မှန် ပြင်ကို ကြည်လင်အောင် စားတယ်၊ စားတယ်ဟု ပွတ်တိုက်သည် ရှိသော် ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဝိညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ အရိပ်ကဲ့သို့ သော နာမ်တရားတို့သည် ထင်ကြကုန်၏။

“ကိုယ်”

ကိုယ်အတွေ့၏၊ ရုပ်မှန်ပြင်
 ထိတယ်မှတ်၍၊ ပွတ်တိုက်လျှင်
 ထိစိတ်ဆိုတဲ့၊ နာမ်ရိပ်ထင်
 ဖဿကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်
 ဝေဒနာကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်
 ဝိညာဏ်ကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ထိုသို့ထင်ရာ၌ ကိုယ် ဆိုသည်ကား ခြေသည်းဖျား၊ လက်သည်းဖျား၊ ဆံပင် အစရှိသည်တို့၌ တွေ့ ထိခိုက်ရာတို့တွင် နာကြင်မှု ကင်းမဲ့သော နေရာများကို ပယ်ရှား၍ ကြွင်းကျန်သော နေရာတို့၌ ထိခိုက်ရာတွင် သိသောသဘောတရား၏ ဖြစ်မှုနှင့်ယှဉ်သော နေရာဌာနတို့၌ ကာယပဿဒ ကိုယ် အကြည်ရှိသည်ဟု ဆိုရ၏။ ထိုကိုယ်အကြည်နှင့် တွေ့ထိသော အာရုံ ထင်မှုကို ဖောဠဗ္ဗာရုံဟု ဆို၏။ ဤ ကိုယ်အကြည်၊ ဖောဠဗ္ဗာရုံ ၂-ပါး တည်းဟူသော ရုပ်မှန်ပြင်ပေါ်၌ ထိတယ်၊ ထိတယ်ဟု ဆိုအပ်သော ရှုမှတ်ပွားများ ပွတ်တိုက်ပါများသော သူတို့မှာ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဝိညာဏ် ဟု ဆိုအပ်သော နာမ်အရိပ် ထင်ရှား၍ ပေါ်ပေါက်လာကြပေသည်။

“နှလုံး”

နှလုံးသဘော၏၊ ရုပ်မှန်ပြင်
 သိတယ်မှတ်၍၊ ပွတ်တိုက်လျှင်
 သိစိတ်ဆိုတဲ့၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ဖဿကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်
ဝေဒနာကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်
ဝိညာဏ်ကြောင့်လဲ၊ နာမ်ရိပ်ထင်

ထိုသို့ထင်ရာ၌ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်တွင်ရှိသော တလက်
ဆွမ်းမျှ လောက်သော သွေးရည်၏ အတွင်း၌ တည်သော နှလုံး
သည်းပွတ်ကို မယူမူ၍ ထိုသည်းပွတ်၌တည်ရှိသော ကြည်မှုပသဒ
ကိုသာ နှလုံးရုပ်ဟု ကောက်ရ၏။ ဤစကားသည် သတိပဋ္ဌာန်
အဋ္ဌကထာ လာသည့်အတိုင်း ဆိုခြင်းပေတည်း။ သဘောဆိုသည်
ကား အကြည်ရုပ်၌ ထင်လာမှုအာရုံကို သဘောရုပ်ဟုဆိုသည်။
ဤနှလုံးသဘော ရုပ်မှန်ပြင်ကို သိတယ်၊ သိတယ်ဟု ပွတ်တိုက်ဖန်
များသောသူသည် ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဝိညာဏ်ဆိုသော နာမ်အရိပ်
ဖြစ်ပေါ်၍လာပေ၏။

ရုပ်နာမ်ကဲ့ပုံ
“မျက်စိ”

မျက်စိ၊ အဆင်းက-တခုဘဲ
မြင်တဲ့စိတ်က-တခုဘဲ
မြင်တယ်မှတ်ရာ၌၊ ၂ခုကဲ့
စိတ်ထဲမှာထင်-ဥာဏ်အမြင်
မျက်စိ၊ အဆင်းထင်-ရုပ်ကိုမြင်
မြင်စိတ်ကိုထင်-နာမ်ကိုမြင်
၂-ပါးစုံကိုထင်-ရုပ်နာမ်မြင်

“နား”

နားအသံက-တခုဘဲ
 ကြားတဲ့စိတ်က-တခုဘဲ
 ကြားတယ်မှတ်ရာ၌၊ ၂-ခုကဲ့
 စိတ်ထဲမှာထင်-ဥာဏ်အမြင်
 နားနှင့်အသံထင်-ရုပ်ကိုမြင်
 ကြားစိတ်ကိုထင်-နာမ်ကိုမြင်
 ၂-ပါးစုံကိုထင်-ရုပ်နာမ်မြင်

“နှာ”

နှာခေါင်းအနံ့က-တခုဘဲ
 နံတဲ့စိတ်က-တခုဘဲ
 နံတယ်မှတ်ရာ၌၊ ၂-ခုကဲ့
 စိတ်ထဲမှာထင်-ဥာဏ်အမြင်
 နှာခေါင်း၊ အနံ့ထင်-ရုပ်ကိုမြင်
 နံစိတ်ကိုထင်-နာမ်ကိုမြင်
 ၂-ပါးစုံကိုထင်-ရုပ်နာမ်မြင်

“လျှာ”

လျှာအရသာက-တခုဘဲ
 စားတဲ့စိတ်က-တခုဘဲ
 စားတယ်မှတ်ရာ၌၊ ၂-ခုကဲ့
 စိတ်ထဲမှာထင်-ဥာဏ်အမြင်

လျှာ,အရသာထင်-ရုပ်ကိုမြင်
စားစိတ်ကိုထင်-နာမ်ကိုမြင်
၂-ပါးစုံကိုထင်-ရုပ်နာမ်မြင်

“ကိုယ်”

ကိုယ်အတွေ့က-တခုဘဲ
ထိတဲ့စိတ်က-တခုဘဲ
ထိတယ်မှတ်ရာ၌၊ ၂-ခုကဲ့
စိတ်ထဲမှာထင်-ဉာဏ်အမြင်
ကိုယ်,အတွေ့ထင်-ရုပ်ကိုမြင်
ထိစိတ်ကိုထင်-နာမ်ကိုမြင်
၂-ပါးစုံကိုထင်-ရုပ်နာမ်မြင်

“နှလုံး”

နှလုံးသဘောက-တခုဘဲ
သိတဲ့စိတ်က-တခုဘဲ
သိတယ်မှတ်ရာ၌၊ ၂-ခုကဲ့
စိတ်ထဲမှာထင်-ဉာဏ်အမြင်
နှလုံးနှင့်သဘောထင်-ရုပ်ကိုမြင်
သိစိတ်ကိုထင်-နာမ်ကိုမြင်
၂-ပါးစုံကိုထင်-ရုပ်နာမ်မြင်

ထိုသို့ဉာဏ်မြင်ရာ၌ မျက်စိ,အဆင်း၊ နား,အသံ၊ နှာခေါင်း၊
အနံ့၊ လျှာ,အရသာ၊ ကိုယ်,အတွေ့၊ နှလုံး,သဘော တို့ကို ဆိုရာ၌

ကြည်သောမျက်စိ၊ ထင်သော အဆင်း၊ ကြည်သော နား၊ ထင်သော အသံ၊ ကြည်သော နှာခေါင်း၊ ထင်သော အနံ့၊ ကြည်သော လျှာ၊ ထင်သော အရသာ၊ ကြည်သော ကိုယ်၊ ထင်သော အတွေ့၊ ကြည်သော နှလုံး၊ ထင်သော သဘောတို့ကိုရည်၍ ဆိုသည်။ မြင်တဲ့စိတ်၊ ကြားတဲ့စိတ်၊ နံတဲ့စိတ်၊ စားတဲ့စိတ်၊ ထိတဲ့စိတ်၊ သိတဲ့စိတ် ဆိုရာ၌၊ မြင်သော အခိုက်အတန့်-သိသောစိတ်၊ ကြားသော၊ နံသော၊ စားသော၊ ထိသော၊ သိသော စိတ်များကို ဆိုသည်။ ဤဒွါရခြောက်ပါး၊ အာရုံခြောက်ပါး တည်းဟူသော ရုပ်တရားတို့နှင့် ဝိညာဏ်ခြောက်ပါး တည်းဟူသော နာမ်တရားတို့သည် သူ့ အခိုက်အတန့်နှင့်သူ အားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်၍၊ ဖြစ်ပေါ်၍နေသည်ကို သတိ၊ ပညာ၊ ဝိပဿနာဖြင့် ရှုမှတ်ပိုင်းခြားပွားများပါ များသောသူတို့၏ အာရုံ၌ အထက်ပါအတိုင်း ရုပ်နှင့် နာမ် ပိုင်းခြား၍ ထင်ပေတော့၏။ ဤသို့ထင်ပေါ်သည်ကို ရည်၍ ဣဒဉ္စ နာမံ ဣဒဉ္စ ရူပံ ဣဒံ နာမရူပံတိ ဝ ဝတ္ထပေတိ။ (ဣဒဉ္စ၊ ဤညွတ်သောသဘောတရားသည်ကား။ နာမံ၊ နာမ်တည်း။ ဣဒဉ္စ၊ ဤအာရုံ၌ထင်ကြည်လင်သော သဘောတရားသည်ကား။ ရူပံ ရုပ်တည်း။ ဣဒံ၊ ဤသဘောတရား ၂-ခုသည်။ နာမရူပံ၊ နာမ်ရုပ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဝ ဝတ္ထပေတိ၊ ပိုင်းခြား၏) ဟုဖွင့်ဆိုကြသောကြောင့် နာမ်နှင့်ရုပ်သည် ရှုမှတ်ပိုင်းခြားသော ယောဂီ၏ အာရုံ၊ အလိုလို ထင်ရှားလာပုံကို ပြဆိုခြင်းပေတည်း။

“ဒိဋ္ဌိစင်ကြယ်ပုံကို ပြခြင်း”

မြင်လေ နာမ်ရုပ်-အတ္တချုပ်

ချုပ်ပါသောကြောင့်-သဿိ၊ ဥစ်ကုန်

ကုန်ပါလေခြင်းသက္ကာကင်း

၆၂-ကွင်း-ဒိဋ္ဌိရင်း

လွတ်ကင်းမှန်စွာ-သုံးဘုံမှာ

ဤသို့ဆိုရာ၌ အထက်ပါ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နံမှု၊ စားမှု၊ ထိမှု၊ သိမှုတို့၌ ရုပ်နှင့်နာမ်အပိုင်းအခြား ကွဲခြားပြတ်သား၍ နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ငါမြင်ခြင်း၊ ငါကြားခြင်း အစရှိသော ငါဖြင့် မှတ်သော သဘောတရားတို့သည် ကင်းဝေးပပျောက်၍ သွားကြလေကုန်၏။ ဤသို့ ပပျောက်၍ သွားသော အခိုက်အတန့်ကို ရည်၍ ငါပျောက်သည်ဟု ဆိုရ၏။ ငါဆိုသော စကားသည် ကိုယ်ကိုဆိုသည်။ ကိုယ်ဆိုသောစကားကို ပါဠိလို အတ္တဟု ဆိုသည်။ ထိုရုပ်နာမ်ထင်သောအခိုက်အတန့်တို့၌ ငါမရှိခြင်းကြောင့် ကိုယ်မရှိ၊ ကိုယ်မရှိခြင်းကြောင့် အတ္တပျောက်၊ ဤအတ္တပျောက်မှုကို အတ္တဒိဋ္ဌိ ချုပ်သည်ဟု ဆိုရ၏။ အတ္တဒိဋ္ဌိ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ထိုအခိုက်အတန့်၌ပင် သတ္တဝါရှိသည်၊ သတ္တဝါပြတ်သည်၊ သေသည် ဟူသော သိမှတ်ခြင်းမှ ကင်းသောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ၂-ပါး ကုန်သည်ဟု ဆိုရာ၏။ သဿတ၊ ဥစ္ဆေဒ ၂-ပါး ကုန်ခြင်းကြောင့် ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ အပေါ်၌ ငါ့ကိုယ်ဟူမှုမှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀ လည်း ကင်းကွာသဖြင့် ၆၂-ပါးသော ဒိဋ္ဌိတရားတို့သို့ ကင်းစင်လွင့်ပျောက် မရောက်ခြင်းကို ဘုံသုံးပါးမှ လွတ်သော အသိ အမြင် အထင်ဉာဏ်မျိုးဟု ဆိုရ၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ကိုပြခြင်း
 “ရုပ်”

ရုပ်ကို-ငါဟူမှုမှားမှု
 ငါ၌လဲ-ရုပ်ဟူမှုမှားမှု

ရုပ်ဉ္စလဲ-ငါဟုယမားမ
 ရုပ်ရှိခန္ဓာကို-ငါဟုဆို
 “ဝေဒနာ”

ဝေဒနာကို-ငါဟုယမားမ
 ငါဉ္စလဲ-ဝေဒနာဟုယမားမ
 ဝေဒနာဉ္စလဲ-ငါဟုယမားမ
 ဝေဒနာရှိခန္ဓာကို-ငါဟုဆို
 “သညာ”

သညာကို-ငါဟုယမားမ
 ငါဉ္စလဲ-သညာဟုယမားမ
 သညာဉ္စလဲ-ငါဟုယမားမ
 သညာရှိခန္ဓာကို-ငါဟုဆို
 “သင်္ခါရ”

သင်္ခါရကို-ငါဟုယမားမ
 ငါဉ္စလဲ-သင်္ခါရဟုယမားမ
 သင်္ခါရဉ္စလဲ-ငါဟုယမားမ
 သင်္ခါရရှိခန္ဓာကို-ငါဟုဆို
 “ဝိညာဏ်”

ဝိညာဏ်ကို-ငါဟုယမားမ
 ငါဉ္စလဲ-ဝိညာဏ်ဟုယမားမ
 ဝိညာဏ်ဉ္စလဲ-ငါဟုယမားမ
 ဝိညာဏ်ရှိခန္ဓာကို-ငါဟုဆို

ဤသို့ ရူပက္ခန္ဓာ၌ ယူမှားခြင်း ၄ - ပါး၊ ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့၌ ယူမှားခြင်း ၄-ပါး ၄-ပါးစီကို ပေါင်းသော အားဖြင့် ကိုယ်ဟု ယူမှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ဖြစ်သတည်း။

ဖဿပဉ္စမက ပေါ်ပုံကိုပြခြင်း

“မျက်စိ”

မျက်စိတခုထဲကပင်၊ဖဿပဉ္စမက မထင်
အဆင်းတခုထဲကပင်၊ဖဿပဉ္စမက မထင်
၂-ပါးတို့၏ အကြားကပင်၊ဖဿပဉ္စမက မထင်

“နား”

နားတခုထဲကပင်၊ဖဿပဉ္စမက မထင်
အသံတခုထဲကပင်၊ဖဿပဉ္စမက မထင်
၂-ပါးတို့၏အကြားကပင်၊ဖဿပဉ္စမက မထင်

“နှာ”

နှာခေါင်းတခုထဲကပင်၊ဖဿပဉ္စမက မထင်
အနံ့တခုထဲကပင်၊ဖဿပဉ္စမက မထင်
၂-ပါးတို့၏အကြားကပင်၊ဖဿပဉ္စမက မထင်

“လျှာ”

လျှာတခုထဲကပင်၊ ဖဿပဉ္စမက မထင်
အရသာတခုထဲကပင်၊ ဖဿပဉ္စမက မထင်
၂-ပါးတို့၏အကြားကပင်၊ ဖဿပဉ္စမက မထင်

“ကိုယ်”

ကိုယ်တခုထဲကပင်၊ ဖဿပဉ္စမက မထင်
အတွေ့တခုထဲကပင်၊ ဖဿပဉ္စမက မထင်
၂-ပါးတို့၏အကြားကပင်၊ ဖဿပဉ္စမက မထင်

“ဝတ္ထုရုပ်”

ဝတ္ထုရုပ်ထဲကပင်၊ ဖဿပဉ္စမက မထင်
ဓမ္မာယတနာထဲကပင်၊ ဖဿပဉ္စမက မထင်
အကြောင်းကိုစွဲ၍ပင်၊ ဖဿပဉ္စမက ထင်
စည်လက်ခတ်နှင့်၊ ရိုက်သောသွင်
ပေါ်ထွက်လာတဲ့-အသံလိုပင်
မြင်ခိုက်မှလဲ-ငါးပါးထင်
ကြားခိုက်မှလဲ-ငါးပါးထင်
နံခိုက်မှလဲ-ငါးပါးထင်
စားခိုက်မှလဲ-ငါးပါးထင်
ထိခိုက်မှလဲ-ငါးပါးထင်
သိခိုက်မှလဲ-ငါးပါးထင်

ဤသို့ထင်ရာ၌၊ ဖဿပဉ္စမကဆိုသည်ကား၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ စိတ်ကိုဆိုလိုသည်။ ဤငါးပါးသောတရားတို့သည် မျက်စိ၊ အဆင်း၊ မြင်စိတ်၊ နား၊ အသံ၊ ကြားစိတ်၊ အစရှိသောအားဖြင့် ဒွါရ၊ အာရုံ၊ ဝိညာဏ် သီးခြားတခုတို့မှ ဖြစ်ပေါ်၍လာကြသည်မဟုတ်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ မြင်ခိုက်၊ ကြားခိုက်၊ နံခိုက်၊ စားခိုက်၊ ထိခိုက်၊ သိခိုက်တို့၌ တွေ့ဆုံသောအခါ ဖြစ်ပေါ်သောတရားတို့ပေတည်း။ ဥပမာအားဖြင့် စည်၏မျက်နှာအပြင်ကို လက်ခတ်နှင့် ရိုက်သောအခါ ထွက်ပေါ်လာသောအသံကဲ့သို့ ဒွါရ၊ အာရုံ၊ ဝိညာဏ် ပေါင်းဆုံသောအခါ ဖြစ်သောတရား ၅-ခုအစုပေတည်း။

ဤသို့ နာမ်နှင့်ရုပ်ကို အပိုင်းအခြားနှင့်တကွ၊ ရှုမှတ်သော အာရုံ၌သိခြင်းကြောင့် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဟုလည်း ခေါ်၏။ နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားသဖြင့် နာမ်ဆိုသော သဘောသည်လည်း သင်္ခါရရုပ်ဆိုသော သဘောသည်လည်း သင်္ခါရ၊ ဤရုပ်သင်္ခါရ၊ နာမ်သင်္ခါရ ၂-ပါးတို့၏ အပြတ်အသား အကွဲအခြားကို မြင်သောကြောင့် သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒဟုလည်းဆို၏။ နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားသဖြင့် ငါဟူသောအတ္တဒိဋ္ဌိသည် ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ပါသဖြင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟုလည်းဆိုသည်။ ဤကား ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ။

နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ပြီး၏။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအခန်းပြီး၏။

၄။ ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိအခန်း

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်

“စက္ခု”

ပေါ်ခဲပြီးတဲ့၊ ရုပ်နာမ်အစဉ်
 မြင်တယ်မှတ်ခိုက်၊ ကြောင်း၊ ကျိုးမြင်
 ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ၊ ဉာဏ်ဟုထင်
 ဟေတုအကြောင်းလဲ၊ ဉာဏ်မှာမြင်
 ပစ္စယအကြောင်းလဲ၊ ဉာဏ်မှာမြင်

ဟုဆိုရာ၌ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်က ပေါ်ခဲပြီးသော ရုပ်တရား နာမ်တရား ၂-ပါးတို့၏ အကြောင်းကိုသိမ်းဆည်းရာ၌ သုံးပါးသောကာလတို့တွင် ယုံမှားခြင်းကင်းပျောက်၍ တည်သော ဉာဏ်သည် ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဟုလဲဆို၏။ ထို ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ကို ပြည့်စုံစေလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဥပမာအားဖြင့် လိမ္မာသော ဆေးသမားသည် အနာရောဂါကိုတွေ့သောအခါ ထိုအနာရောဂါ၏ မူလအခြေ အကြောင်းရင်းကို ရှာကြံသကဲ့သို့၎င်း၊ အလွန်သနားတတ်သော ယောက်ျားသည် နုနယ်၍ ပက်လက်သာအိပ်နိုင်သော ကလေးငယ်တိုင်း မော်တော်ကား၊ ရထားတို့ဖြင့် အစဉ်မပြတ် သွားလာ၍နေသော လမ်းဆုံ၊ လမ်းမ၊ လမ်းလေးခွ၌ အိပ်နေသည်ကို မြင်သဖြင့် ဤသူငယ်သည် မည်သည့်မိဘတို့က မွေးဘူးပြီး ပစ်ထားသော သားငယ်ပါလိမ့်ဟု သူငယ်၏မူလအကြောင်း ဖြစ်သော မိဘတို့၏အပေါ်၌ အာရုံသက်ဝင် စိတ်မှာထင်ပေါ်လာ

သလိုထို့အတူ ဤအကြောင်းကို သိမ်းဆည်းသော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ
ဉာဏ်သည်လည်း ပေါ်ခဲ့ပြီးသော ရုပ်နာမ် ၂-ပါးအကျိုးတရား
ကို ထင်မြင်သဖြင့် ဤရုပ်နာမ် ၂-ပါးအကျိုးတရားတို့သည်ကား
အဘယ်အကြောင်းမှလာသနည်းဟု အကြောင်းတရားကိုအာရုံ၌
ထင်ခြင်းသည် ဉာဏ်အမြင်ဟုဆို၏။ ဟေတုအကြောင်းဆိုသည်
ကား အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သော ဇနက အကြောင်းကိုဆိုသည်။
ပစ္စယ အကြောင်းဆိုသည်ကား၊ အကျိုးကို ထောက်ပံ့စေတတ်
သော ဥပထမ္ဘကအကြောင်းကိုဆိုသည်။

“သောတ”

ပေါ်ခဲ့ပြီးတဲ့နာမ်ရုပ်အစဉ်
ကြားတယ်မှတ်ခိုက်၊ကြောင်း၊ကျိုးမြင်
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ၊ဉာဏ်ဟုထင်
ဟေတုအကြောင်းလဲ၊ဉာဏ်မှာမြင်
ပစ္စယအကြောင်းလဲ၊ဉာဏ်မှာမြင်

“ဃာန”

ပေါ်ခဲ့ပြီးတဲ့နာမ်ရုပ်အစဉ်
နံတယ်မှတ်ခိုက်၊ကြောင်း၊ကျိုးမြင်
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ၊ဉာဏ်ဟုထင်
ဟေတုအကြောင်းလဲ၊ဉာဏ်မှာမြင်
ပစ္စယအကြောင်းလဲ၊ဉာဏ်မှာမြင်

“ဇိဝ္ဗ”

ပေါ်ခဲ့ပြီးတဲ့ နာမ်ရုပ်အစဉ်

စားတယ်မှတ်ခိုက်၊ ကြောင်း၊ကျိုးမြင်
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ၊ ဉာဏ်ဟုထင်
ဟေတုအကြောင်းလဲ၊ ဉာဏ်မှာမြင်
ပစ္စယအကြောင်းလဲ၊ ဉာဏ်မှာမြင်

“ကယ”

ပေါ်ခဲ့ပြီးတဲ့၊ နာမ်ရုပ်အစဉ်
ထိတယ်မှတ်ခိုက်၊ ကြောင်း၊ကျိုးမြင်
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ၊ ဉာဏ်ဟုထင်
ဟေတုအကြောင်းလဲ၊ ဉာဏ်မှာမြင်
ပစ္စယအကြောင်းလဲ၊ ဉာဏ်မှာမြင်

“မန”

ပေါ်ခဲ့ပြီးတဲ့၊ နာမ်ရုပ်အစဉ်
သိတယ်မှတ်ခိုက်၊ ကြောင်း၊ကျိုးမြင်
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ၊ ဉာဏ်ဟုထင်
ဟေတုအကြောင်းလဲ၊ ဉာဏ်မှာမြင်
ပစ္စယအကြောင်းလဲ၊ ဉာဏ်မှာမြင်

ရုပ်အကြောင်းပေါ်ပုံ

မျက်စိ၊အဆင်းကြောင့်၊ မြင်တာဘဲ
နား၊အသံကြောင့်၊ ကြားတာဘဲ
နှာခေါင်း၊အနံ့ကြောင့်၊ နံတာဘဲ
လျှာ၊အရသာကြောင့်၊ စားတာဘဲ

ကိုယ်,အတွေ့ကြောင့်၊ ထိတာဘဲ
နှလုံး,သဘောကြောင့်၊ သိတာဘဲ

နာမ်အကြောင်းပေတို့ပုံ
သွားချင်လို့လဲ၊ သွားတာဘဲ
ရပ်ချင်လို့လဲ၊ ရပ်တာဘဲ
ထိုင်ချင်လို့လဲ၊ ထိုင်တာဘဲ
အိပ်ချင်လို့လဲ၊ အိပ်တာဘဲ

ရုပ်အကြောင်းကို ခွဲပြခြင်း
“မျက်စိ”

မျက်စိ,အဆင်းကြောင့်၊ မြင်တယ်ထင်
ရုပ်အကြောင်း,နာမ်အကျိုး၊ ဉာဏ်မှာမြင်
မျက်စိ,အဆင်းထင်၊ အကြောင်းရုပ်ထင်
မြင်စိတ်ကိုထင်၊ အကျိုးနာမ်ထင်
“နား”

နား,အသံကြောင့်၊ ကြားတယ်ထင်
ရုပ်အကြောင်း,နာမ်အကျိုး၊ ဉာဏ်မှာမြင်
နား,အသံထင်၊ အကြောင်းရုပ်ထင်
ကြားစိတ်ကိုထင်၊ အကျိုးနာမ်ထင်
“နှာ”

နှာခေါင်း,အနံ့ကြောင့်၊ နံတယ်ထင်
ရုပ်အကြောင်း,နာမ်အကျိုး၊ ဉာဏ်မှာမြင်

နှာခေါင်း အနံ့ထင်၊ အကြောင်းရုပ်ထင်
နံ့စိတ်ကိုထင်၊ အကျိုးနာမ်ထင်

“လျှာ”

လျှာ၊ အရသာကြောင့်၊ စားတယ်ထင်
ရုပ်အကြောင်း၊ နာမ်အကျိုး၊ ဉာဏ်မှာမြင်
လျှာ၊ အရသာထင်၊ အကြောင်းရုပ်ထင်
စားစိတ်ကိုထင်၊ အကျိုးနာမ်ထင်

“ကိုယ်”

ကိုယ်၊ အတွေ့ကြောင့်၊ ထိတယ်ထင်
ရုပ်အကြောင်း၊ နာမ်အကျိုး၊ ဉာဏ်မှာမြင်
ကိုယ်အတွေ့ထင်၊ အကြောင်းရုပ်ထင်
ထိစိတ်ကိုထင်၊ အကျိုးနာမ်ထင်

နာမ်အကြောင်းကို ခွဲပြခြင်း

“သွား”

သွားချင်လို့လဲ၊ သွားတယ်ထင်
နာမ်အကြောင်း၊ ရုပ်အကျိုး၊ ဉာဏ်မှာမြင်
သွားလိုသဘောထင်၊ အကြောင်းနာမ်ထင်
သွားသောသဘောထင်၊ အကျိုးရုပ်ထင်

“ရုပ်”

ရုပ်ချင်လို့လဲ၊ ရုပ်တယ်ထင်

နာမ်အကြောင်း၊ ရုပ်အကျိုး၊ ဉာဏ်မှာမြင်
ရပ်လိုသဘောထင်၊ အကြောင်းနာမ်ထင်
ရပ်သောသဘောထင်၊ အကျိုးရုပ်ထင်

“ထိုင်”

ထိုင်ချင်လို့လဲ၊ ထိုင်တယ်ထင်
နာမ်အကြောင်း၊ ရုပ်အကျိုး၊ ဉာဏ်မှာမြင်
ထိုင်လိုသဘောထင်၊ အကြောင်းနာမ်ထင်
ထိုင်သောသဘောထင်၊ အကျိုးရုပ်ထင်

“အိပ်”

အိပ်ချင်လို့လဲ၊ အိပ်တယ်ထင်
နာမ်အကြောင်း၊ ရုပ်အကျိုး၊ ဉာဏ်မှာမြင်
အိပ်လိုသဘောထင်၊ အကြောင်းနာမ်ထင်
အိပ်သောသဘောထင်၊ အကျိုးရုပ်ထင်

ဤသို့မြင်ရာ၌ ရုပ်အကြောင်း၊ နာမ်အကျိုး ဆိုသည်ကား
စက္ခု စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ၊ သောတဉ္စ ပဋိစ္စ
သဒ္ဓေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတဝိညာဏံ (စက္ခုစ၊ မျက်စိကိုလည်း။ ပဋိစ္စ၊
စွဲ၍။ ရူပေစ၊ အဆင်းတို့ကိုလည်း။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ စက္ခုဝိညာဏံ၊
မြင်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ သောတဉ္စ၊ နားကိုလည်း။ ပဋိစ္စ၊
စွဲ၍။ သဒ္ဓေစ၊ အသံတို့ကိုလည်း။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ သောတဝိညာဏံ၊ ကြား
ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။) ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ဖြင့်
ဟောတော်မူသောကြောင့် မြင်သောခဏ မျက်စိကြည်တာက
စက္ခုဒွါရ၊ အဆင်းထင်တာက ရူပါရုံ၊ ဤဒွါရ၊ အာရုံ ၂-ပါးစုံက

အကြောင်း၊ မြင်တာ၊ တွေ့တာ၊ ခံစားတာက အကျိုး၊ အကြောင်း
 နှင့် အကျိုး ပေါင်းဆုံကြသည်ဟု ထင်တဲ့သဘောက ဥာဏ်၊ အ
 ကြောင်းကား ရုပ်၊ အကျိုးကား နာမ်။ ကြားသောခဏ နား
 ကြည်တာက သောတဒွါရ၊ အသံထင်တာက သဒ္ဓါရုံ၊ ဤဒွါရ၊
 အာရုံ ၂-ပါးစုံက အကြောင်း၊ ကြားတာ၊ တွေ့တာ၊ ခံစားတာက
 အကျိုး၊ အကြောင်းနှင့် အကျိုး ပေါင်းဆုံကြသည်ဟု ထင်တဲ့
 သဘောက ဥာဏ်၊ အကြောင်းကား ရုပ်၊ အကျိုးကား နာမ်။
 နံသောခဏ နှာခေါင်းကြည်တာက သာနဒွါရ၊ အနံထင်တာက
 ဂန္ဓာရုံ၊ ဤဒွါရ၊ အာရုံ ၂-ပါးစုံက အကြောင်း၊ နံတာ၊ တွေ့တာ၊
 ခံစားတာက အကျိုး၊ အကြောင်းနှင့် အကျိုး ပေါင်းဆုံကြသည်
 ဟု ထင်တဲ့သဘောက ဥာဏ်၊ အကြောင်းကား-ရုပ်၊ အကျိုးကား
 နာမ်။ စားသောခဏ လျှာကြည်တာက ဗီဇာဒွါရ၊ အရသာ
 ထင်တာက ရသာရုံ၊ ဤဒွါရ၊ အာရုံ ၂-ပါးစုံက အကြောင်း၊
 စားတာ၊ တွေ့တာ၊ ခံစားတာက အကျိုး၊ အကြောင်းနှင့် အကျိုး
 ပေါင်းဆုံကြသည်ဟု ထင်တဲ့သဘောက ဥာဏ်၊ အကြောင်းကား-
 ရုပ်၊ အကျိုးကား-နာမ်။ ထိသောခဏ ကိုယ်ကြည်တာက ကာယ
 ဒွါရ၊ အတွေ့ထင်တာက ဖောဠဗ္ဗာရုံ၊ ဤဒွါရ၊ အာရုံ ၂-ပါးစုံက
 အကြောင်း၊ ထိတာ၊ တွေ့တာ၊ ခံစားတာက အကျိုး၊ အကြောင်း
 နှင့် အကျိုး ပေါင်းဆုံကြသည်ဟု ထင်တဲ့သဘောက ဥာဏ်၊ အ
 ကြောင်းကား-ရုပ်၊ အကျိုးကား-နာမ်။ သိသောခဏ မနော
 ကြည်တာက မနောဒွါရ၊ သိတဲ့ သဘော ထင်တာက ဓမ္မာရုံ၊
 ဤဒွါရ၊ အာရုံ ၂-ပါးစုံက အကြောင်း၊ သိတာ၊ တွေ့တာ၊ ခံစား
 တာက အကျိုး၊ အကြောင်းနှင့် အကျိုး ပေါင်းဆုံကြသည်ဟု
 ထင်တဲ့ သဘောက ဥာဏ်၊ အကြောင်းကား-ရုပ်၊ အကျိုးကား-
 နာမ်။ ဤကား ရုပ်အကြောင်းကိုပြခြင်းတည်း။

သွားသောခဏ သွားလိုသော သဘောစိတ်က အကြောင်း၊
သွားသော သဘောရုပ်က အကျိုး၊ အကြောင်းနှင့် အကျိုး
ပေါင်းဆုံကြသည်ဟု ထင်တဲ့ သဘောက ဥာဏ်၊ အကြောင်း
ကား-နာမ်၊ အကျိုးကား-ရုပ်။ ပြန်သော ခဏ၊ လှမ်းသောခဏ
စသည်၌ အတူတူမှတ်ရာ၏။

ယုံမှားပျောက်ပုံ

မြင်လေကြောင်းကျိုး၊ ယုံမှားမျိုး
ကာလကိုမှတ်၊ ၁၆-ရပ်
ဌာနမှာ-ဂ၊ အာရုံ-၂
ယုံမှားခြင်းရာ၊ တခုသာ
ပျောက်ပျက်ကုန်ကင်း၊ အာရုံရှင်း
ဉာဏ်ရင်းမှန်စွာ၊ ပစ္စယာ

ဤသို့ဆိုရာ၌ ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ရာတွင် ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ် တို့၏
အာရုံ၌ အကြောင်းနှင့်အကျိုး ထင်လာသောအခါ အတိတ်၌
ယုံမှားခြင်း ၅-ပါး၊ အနာဂတ်၌ ယုံမှားခြင်း ၅-ပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်၌
ယုံမှားခြင်း ၆-ပါးဟုဆိုအပ်သော ၁၆-ရပ်သော ကာလကိုမှတ်၍
ယုံမှားခြင်းလည်း ကင်းပျောက်၏။ ဌာနမှာ ဂ-ဆိုသည့်အတိုင်း
တရား၌ ယုံမှားခြင်း၊ တရား၌ ယုံမှားခြင်း၊ သံဃာ၌ ယုံမှားခြင်း၊
အကျင့်၌ ယုံမှားခြင်း၊ အတိတ်၌ ယုံမှားခြင်း၊ အနာဂတ်၌ ယုံမှား
ခြင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်၌ ယုံမှားခြင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ယုံမှားခြင်းဟုဆိုအပ်
သော ဂ-ပါးသော ယုံမှားခြင်း သည်လည်း ပျောက်၏။ အာရုံ
၂-ဆိုသည့်အတိုင်း ရုပ်နာမ်၌ ယုံမှားခြင်း၊ ရုပ်နာမ်၏အကြောင်း၌
ယုံမှားခြင်း၊ ပျောက်ပျက်ကုန်ကင်း၊ အာရုံရှင်း၏၊ ယုံမှားခြင်းရာ၊

တခုသာ၊ ဆိုသည့် အတိုင်း ယုံမှားသောအခြင်းအရာ ဝိစိကိစ္ဆာ
လည်း ပျောက်ပျက်ကုန်ကင်း အာရုံရှင်းတော့၏။ ဤအာရုံရှင်း
သော သဘောကိုမှတ်၍ မူလဉာဏ်ရင်း၏အမည်ကို ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ
ဉာဏ်ဟုဆို၏။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ပြီး၏။

ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိအခန်းပြီး၏။

၅။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအခန်း

သမ္မသနဉာဏ်

ပရိညာသုံးပါးကို ပြခြင်း

ပရိညာဆိုတာက-သုံးခုပြား
ဉာတပရိညာကလဲ-တခုတပါး
တိရဏပရိညာကလဲ-တခုတပါး
ပဟာနပရိညာကလဲ-တခုတပါး
နာမရူပ, ပစ္စယကို-ဉာတဆို
သမ္မသန, ဉဒယကို-တိရဏဆို
ဘင်္ဂအစ, မဂ်ဉာဏ်ကျအောင်-ပဟာနဆို

ထိုသို့ဆိုရာ အထက်ပါ စကား များ၌ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန
ဝိသုဒ္ဓိဆိုသည်ကား မဂ်ဟုတ်သည်, မဟုတ်သည်ကိုသိ၍ တည်သော
ဉာဏ်ကို မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိဉာဏ်ဟု ဆို၏။ ထိုဉာဏ်နှင့်

ပြည့်စုံလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်အပေါင်း၊ နာမ်အပေါင်း ဟုဆိုအပ်သော နည်းပြဝိပဿနာကို အားထုတ်ခြင်းကိုပြုအပ်၏။
 ထို့ကြောင့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဩဘာသ အစရှိသော သဘောတရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်သည်ရှိသော် မဂ်ဟုတ်၊ မဟုတ်ကို သိသောကြောင့် အားထုတ်သော ဝိပဿနာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာသည် ရုပ်ကလာပ်၊ နာမ်ကလာပ်ကို အားထုတ်ခြင်း၌ အစမည်၏။
 ထို့ကြောင့် ဤဝိသုဒ္ဓိကို-ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ၏ အခြားမဲ့၌ ပြုအပ်၏။ စင်စစ်အားဖြင့် တိရဏပရိညာ ဖြစ်သည်ရှိသော် မဂ္ဂါ မဂ္ဂဉာဏ်ဖြစ်၏။ တိရဏပရိညာသည်လည်း ဉာတပရိညာ၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂါ မဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိကို ပြည့်စုံစေလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်ကလာပ်၊ နာမ်ကလာပ်ကို သုံးသပ်ရာ၌ ရှေးဦးစွာ အားထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်၏။

နောက်ကပြဆိုခဲ့သော လောကီပရိညာ သုံးပါးတို့မှာ ကား ဉာတပရိညာတခု၊ တိရဏပရိညာတခု၊ ပဟာနပရိညာတခု သုံးမျိုးရှိ၏။ ထိုသုံးမျိုးကို ရည်၍ “အဘိညာ ပညာ ဉာတတ္ထေန ဉာဏံ၊ ပရိညာ ပညာ တိရဏတ္ထေန ဉာဏံ၊ ပဟာနာ ပညာ ပရိစာဂတ္ထေန ဉာဏံ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထိုစကားသုံးချက်တို့၌ ရုပ်သည် ဖောက်ပြန်သော လက္ခဏာရှိ၏။ ဝေဒနာသည် ခံစားသော လက္ခဏာရှိ၏။ ဤသို့ ထိုထိုသော သဘောတရားတို့၏ မိမိလက္ခဏာကို ကောင်းစွာ မှတ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော ပညာသည် ဉာတပရိညာမည်၏။ ရုပ်သည် မမြဲ၊ ဝေဒနာသည် မမြဲ၊ ဤသို့ အစရှိသော နည်းဖြင့် ထိုသဘာဝ ဓမ္မတရားတို့၏ သာမညလက္ခဏာသို့ တင်၍ ဖြစ်သော လက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသော ဝိပဿနာ ပညာသည် တိရဏပရိညာမည်၏။ ထိုတရားတို့၌ သာလျှင် နိစ္စသညာ စသည်ကို ပယ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်

ဖြစ်သော လက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသော ဝိပဿနာ ပညာသည် ပဟာနုပရိညာ မည်၏။

ပရိညာသုံးပါးကို ဥာဏ်နှင့်ပိုင်းခြား၍ ပြခြင်း

ထိုပညာသုံးပါးတို့၌ သင်္ခါရကို ပိုင်းခြားသည်မှစ၍ ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တိုင်အောင် ဥာတပရိညာ၏ ဖြစ်ရာတည်း။ ထို ၂-ဥာဏ်၌ သဘောတရားတို့၏ မိမိလက္ခဏာကို ထိုးထွင်းသိခြင်း သည်သာလျှင် အစိုးရတော့၏။ ရုပ်ကလာပ်၊ နာမ်ကလာပ်ကို သုံးသပ်သည်မှစ၍ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တိုင်အောင် တိရဏပရိညာ၏ ဖြစ်ရာဘုံမည်၏။ ထိုအကြား၌ သာမညလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်သာလျှင် အစိုးရ၏။ ဘင်္ဂါနုပဿနာကို အစပြု၍ အထက်၌ ပဟာနုပရိညာ၏ ဖြစ်ရာဘုံမည်၏။ ထိုဉာဏ်မှစ၍ မမြဲ ဟူရှုသော် မြဲတဲ အမှတ်ကို ပယ်စွန့်ခြင်း၊ ဆင်းရဲဟူရှုသော် ချမ်းသာတဲ အမှတ်ကို ပယ်စွန့်ခြင်း၊ အစိုးမရဟူရှုသော် အစိုးရသော အမှတ်ကို ပယ်စွန့်ခြင်း၊ ငြီးငွေ့ခြင်းကြောင့် နန္ဒီပယ်၊ တပ်မက် ကင်းလို့ ရာဂပယ်၊ ချုပ်တာမြင်လို့ ဖြစ်တာပယ်၊ တဖန်စွန့်လို့ တဖန်ပယ်၊ ဤသို့ အနိစ္စသည် အစရှိသော ၇-ပါးသော အနုပဿနာကို အစိုးရ၏။ သို့အတွက် ဤသုံးပါးသော ပရိညာတို့တွင် သင်္ခါရကိုပိုင်းခြားသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ရုပ်နာမ်၏ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းသော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ ဤဉာဏ် ၂-ပါးကို ရောက်ပြီးရပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥာတပရိညာကိုရပြီးသည်ဖြစ်ပါ၍ ဤမှတစ်ပါးသော ပရိညာကို ရလိုရောက်လိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် တိရဏပရိညာ ဖြစ်သည်ရှိသော် မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ်ဖြစ်၏။ တိရဏပရိညာသည်လည်း ဥာတပရိညာ၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထို မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန

ဝိသုဒ္ဓိကို ပြည့်စုံစေလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်ကလာပ်၊ နာမ်
ကလာပ်ကို သုံးသပ်ရာ၌ အားထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်ပေသတည်း။

အားထုတ်ပုံ

“အဆင်း”

မြင်ပြီးရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်ခဲ့ပြီ
မြင်ဆဲရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်နေဆဲ
မြင်လတံ့ ရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်မှဘဲ
သုံးသပ်ဆင်ခြင်-ဥာဏ်အမြင်
မြင်ပြီးကိုထင်-အတိတ်ကိုထင်
မြင်ဆဲကိုထင်-ပစ္စုပ္ပန်ထင်
မြင်လတံ့ ကိုထင်-အနာဂတ်ထင်

“အသံ”

ကြားပြီးရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်ခဲ့ပြီ
ကြားဆဲရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်နေဆဲ
ကြားလတံ့ ရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်မှဘဲ
သုံးသပ်ဆင်ခြင်-ဥာဏ်အမြင်
ကြားပြီးကိုထင်-အတိတ်ကိုထင်
ကြားဆဲကိုထင်-ပစ္စုပ္ပန်ထင်
ကြားလတံ့ ကိုထင်-အနာဂတ်ထင်

မင်းကွန်းသွားပေါင်းချုပ်

“အနံ့”

နံ့ပြီးရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်ခဲ့ပြီ
နံ့ဆဲရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်နေဆဲ
နံ့လတံ့ရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်မှဘဲ
သုံးသပ်ဆင်ခြင်-ဥာဏ်အမြင်
နံ့ပြီးကိုထင်-အတိတ်ကိုထင်
နံ့ဆဲကိုထင်-ပစ္စုပ္ပန်ထင်
နံ့လတံ့ကိုထင်-အနာဂတ်ထင်

“အရသာ”

စားပြီးရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်ခဲ့ပြီ
စားဆဲရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်နေဆဲ
စားလတံ့ရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်မှဘဲ
သုံးသပ်ဆင်ခြင်-ဥာဏ်အမြင်
စားပြီးကိုထင်-အတိတ်ကိုထင်
စားဆဲကိုထင်-ပစ္စုပ္ပန်ထင်
စားလတံ့ကိုထင်-အနာဂတ်ထင်

“အတွေ့”

ထိပြီးရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်ခဲ့ပြီ
ထိဆဲရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်နေဆဲ
ထိလတံ့ရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်မှဘဲ
သုံးသပ်ဆင်ခြင်-ဥာဏ်အမြင်

ထိပြီးကိုထင်-အတိတ်ကိုထင်
ထိဆဲကိုထင်-ပစ္စုပ္ပန်ထင်
ထိလတံ့ကိုထင်-အနာဂတ်ထင်

“သဘော”

သိပြီးရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်ခဲ့ပြီ
သိဆဲရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်နေဆဲ
သိလတံ့ရုပ်နာမ်တွေကလဲ-ကုန်မှဘဲ
သုံးသပ်ဆင်ခြင်-ဉာဏ်အမြင်
သိပြီးကိုထင်-အတိတ်ကိုထင်
သိဆဲကိုထင်-ပစ္စုပ္ပန်ထင်
သိလတံ့ကိုထင်-အနာဂတ်ထင်

၁၁-ဌာနသုံးသပ်ပုံ

“မြင်ခြင်း”

မြင်ပြီးခိုက်ကလဲ-မြင်ဆဲမဟုတ်
မြင်ဆဲခိုက်ကလဲ-မြင်လတံ့မဟုတ်
အတွင်းမြင်ခိုက်ကလဲ-အပမြင်မဟုတ်
အယုတ်မြင်ခိုက်ကလဲ-အမြတ်မြင်မဟုတ်
အကြမ်းမြင်ခိုက်ကလဲ-အနုမြင်မဟုတ်
အဝေးမြင်ခိုက်ကလဲ-အနီးမြင်မဟုတ်

“ကြားခြင်း”

ကြားပြီးခိုက်ကလဲ-ကြားဆဲမဟုတ်
 ကြားဆဲခိုက်ကလဲ-ကြားလတံ့မဟုတ်
 အတွင်းကြားခိုက်ကလဲ-အပကြားမဟုတ်
 အယုတ်ကြားခိုက်ကလဲ-အမြတ်ကြားမဟုတ်
 အကြမ်းကြားခိုက်ကလဲ-အနုကြားမဟုတ်
 အဝေးကြားခိုက်ကလဲ-အနီးကြားမဟုတ်

“နံ့ခြင်း”

နံ့ပြီးခိုက်ကလဲ-နံ့ဆဲမဟုတ်
 နံ့ဆဲခိုက်ကလဲ-နံ့လတံ့မဟုတ်
 အတွင်းနံ့ခိုက်ကလဲ-အပနံ့မဟုတ်
 အယုတ်နံ့ခိုက်ကလဲ-အမြတ်နံ့မဟုတ်
 အကြမ်းနံ့ခိုက်ကလဲ-အနုနံ့မဟုတ်
 အဝေးနံ့ခိုက်ကလဲ-အနီးနံ့မဟုတ်

“စားခြင်း”

စားပြီးခိုက်ကလဲ-စားဆဲမဟုတ်
 စားဆဲခိုက်ကလဲ-စားလတံ့မဟုတ်
 အတွင်းစားခိုက်ကလဲ-အပစားမဟုတ်
 အယုတ်စားခိုက်ကလဲ-အမြတ်စားမဟုတ်
 အကြမ်းစားခိုက်ကလဲ-အနုစားမဟုတ်
 အဝေးစားခိုက်ကလဲ-အနီးစားမဟုတ်

“ထိခြင်း”

ထိပြီးခိုက်ကလဲ-ထိဆဲမဟုတ်
ထိဆဲခိုက်ကလဲ-ထိလတံ့ မဟုတ်
အတွင်းထိခိုက်ကလဲ-အပထိမဟုတ်
အယုတ်ထိခိုက်ကလဲ-အမြတ်ထိမဟုတ်
အကြမ်းထိခိုက်ကလဲ-အနုထိမဟုတ်
အဝေးထိခိုက်ကလဲ-အနီးထိမဟုတ်

“သိခြင်း”

သိပြီးခိုက်ကလဲ-သိဆဲမဟုတ်
သိဆဲခိုက်ကလဲ-သိလတံ့ မဟုတ်
အတွင်းသိခိုက်ကလဲ-အပသိမဟုတ်
အယုတ်သိခိုက်ကလဲ-အမြတ်သိမဟုတ်
အကြမ်းသိခိုက်ကလဲ-အနုသိမဟုတ်
အဝေးသိခိုက်ကလဲ-အနီးသိမဟုတ်
သမ္မသနဉာဏ်-အနုသယကိလေသာမကင်းပုံ
ကုန်တဲ့သဘောကြောင့်လဲ
မမြဲဘူးကွယ်
ကြောက်အပ်တဲ့သဘောကြောင့်လဲ
ဆင်းရဲရတယ်
အနှစ်မရှိတဲ့သဘောကြောင့်လဲ
အစိုးမရဘူး

ဆင်ခြင်သမ္မသန-ဉာဏ်ဓမ္မ
 အနုသယကိလေ-မကင်းပေ
 ခြင်းရာသုံးသပ်-တစ်ပညတ်
 ပရမတ်နှင့်-နိုးဆုံးမှတ်
 ကျမ်းမြတ်ဋီကာ-မိန့်မြှောက်ရှာ

ဤသို့ဆိုအပ်သည်နှင့်အညီ ဤကား ရုပ်၊ ဤကား နာမ်ဟု
 အမှတ်ပြုသောအားဖြင့် အစုအခဲ အပေါင်း လိုက်သာ ဖြစ်၍
 ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် အားဖြင့် သင်္ခတလက္ခဏာထင် တယ် မဆိုရ၊
 သဘာဝလက္ခဏာမျှသာထင်သော ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊
 ဝိညာဏ် အစုစုတို့ကို သာမညလက္ခဏာသို့ တင်၍ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်
 ယခုအားဖြင့် မထင်သော်လည်း နောင်ထင်ရန် ခန္ဓာ နာမ် ရုပ်သို့
 သွင်းသော်လည်း အတွင်းဝင်မည်လည်း မဟုတ်တတ်၊ ခန္ဓာနာမ်
 ရုပ်မှလွတ်သော်လည်း မချွတ်လွတ်မည်လည်း မဟုတ်တတ်၊ တဇ္ဇာ
 ပညတ်၊ ပရမတ်အစစ်မဟုတ်၊ မဟုတ်သော်လည်း ပရမတ်သဘော
 ထင်အောင် ပြောလျှင်ဟောလျှင် ဝေါဟာရတွင်သော အခြင်း
 အရာကို ယူဆောင်၍ ဖြစ်သောအခြင်းအရာ၊ ပျက်သော အခြင်း
 အရာကို အနိစ္စဟု၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်သောအရာကို
 ဒုက္ခဟု၊ မဖြစ်မီက မဖြစ်ပါစေနှင့်ဟု တောင့်တ မရ၊ ဖြစ် သာ
 ဖြစ်ရသော်လည်း မပျက်ပါစေနှင့်ဟု တောင့်တ မရ၊ ပျက်သာ
 ပျက်ရ အလိုသို့မလိုက်သော အခြင်းအရာကို အနတ္တဟု ရှုနည်း
 ကို ပြသော နည်းပြသမ္မသနဉာဏ်ကို အားထုတ်အပ်၏။ တဇ္ဇာ
 ပညတ်ဟုဆုံးဖြတ်ရာ သက်သေမှားကား—

“တယိမေ ဘယောပိ အာကာရာ အသဘာဝ
 ဓမ္မတ္တာ ခန္ဓပရိယာပန္နာ န ဟောန္တိ၊ ခန္ဓေဟိ

ဝိနာ အနုပလဘနီယတော ခန္ဓဝိမုတ္တာပိ န
ဟောန္တိ၊ ခန္ဓေ ပန ဥပါဒါယ ဝေါဟာရဝသေန
လဗ္ဘမာနာ တဒါဒီနဝ ဝိဘာဝနာယ ဝိသေသ
ကာရဏဘူတာ တဇ္ဇာပညတ္တိ ဝိသေသာတိ
ဝေဒိတဗ္ဗာ”

အနက်။ ။တယိမေ-တယောဣမေ၊ တယောပိ၊ အဘာဝါ
ကာရ- အဘိဏ္ဍပဋိပိဋနာကာရ- အဝသဝတ္တနာကာရ သုံးပါး
လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေအာကာရာ၊ ဤအခြင်းအရာအာကာရ
တို့သည်။ အသဘာဝဓမ္မတ္တာ၊ သဘောတရား မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ခန္ဓပရိယာပန္နာ၊ ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်။
နဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ခန္ဓေဟိ၊ ခန္ဓာတို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။
အနုပလဘနီယတော၊ မရအပ်သောကြောင့်။ ခန္ဓဝိမုတ္တာပိ၊
ခန္ဓာမှလွတ်ကုန်သည်လည်း။ နဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ခန္ဓေပန၊
ခန္ဓာတို့ကိုကား။ ဥပါဒါယ၊ စွဲ၍။ ဝေါဟာရဝသေန၊ ခေါ်
ဝေါ်ပြောဆိုသောအလိုအားဖြင့်။ လဗ္ဘမာနာ၊ ရအပ်ကုန်သော။
တဒါဒီနဝ ဝိဘာဝနာယ၊ အဘာဝါကာရ - အဘိဏ္ဍပဋိပိဋနာ
ကာရ-အဝသဝတ္တနာကာရ ထိုသုံးပါးသော အခြင်းအရာ အာ
ကာရတို့၏အပြစ်ကို ထင်စွာပြခြင်း၏။ ဝိသေသ ကာရဏဘူတာ၊
ထူးသော အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ တဇ္ဇာပညတ္တိဝိသေ
သာ၊ တဇ္ဇာပညတ်အထူးတို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊
သိအပ်ကုန်၏။

သမ္မသနဉာဏ်ပြီး၏။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အနု

“မျက်စိ”

မြင်တုန်းမှတ်ခိုက်-ဖြစ်,ပျက်ထင်
ဥဒယဗ္ဗယ-ဉာဏ်ခေါ်တွင်
မျက်စိ,အဆင်းကိုလဲ-ဖြစ်,ပျက်ထင်
မြင်စိတ်ကိုလဲ-ဖြစ်,ပျက်ထင်
မျက်စိ,အဆင်းဖြစ်ပျက်ထင်
ရုပ်ဖြစ်ပျက်ထင်
မြင်စိတ်ဖြစ်ပျက်ထင်-နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်
၂-ပါးစုံဖြစ်ပျက်ထင်-ရုပ်,နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်

“နား”

ကြားတုန်းမှတ်ခိုက်-ဖြစ်,ပျက်ထင်
ဥဒယဗ္ဗယ-ဉာဏ်ခေါ်တွင်
နား,အသံကိုလဲ-ဖြစ်,ပျက်ထင်
ကြားစိတ်ကိုလဲ-ဖြစ်,ပျက်ထင်
နား,အသံဖြစ်ပျက်ထင်-ရုပ်ဖြစ်ပျက်ထင်
ကြားစိတ်ဖြစ်ပျက်ထင်-နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်
၂-ပါးစုံဖြစ်ပျက်ထင်
ရုပ်,နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်

“နှာခေါင်း”

နံတုန်းမှတ်ခိုက်-ဖြစ်,ပျက်ထင်

ဥဒယဗ္ဗယ-ဉာဏ်ခေါ်တွင်
နှာခေါင်း၊ အနံ့ကိုလဲ-ဖြစ်ပျက်ထင်
နံစိတ်ကိုလဲ-ဖြစ်ပျက်ထင်
နှာခေါင်း၊ အနံ့ဖြစ်ပျက်ထင်
ရုပ်၊ ဖြစ်ပျက်ထင်
နံစိတ်ဖြစ်ပျက်ထင်-နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်
၂-ပါးစုံဖြစ်ပျက်ထင်-ရုပ်၊ နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်

“လျှာ”

စားတုန်းမှတ်ခိုက်-ဖြစ်ပျက်ထင်
ဥဒယဗ္ဗယ-ဉာဏ်ခေါ်တွင်
လျှာ၊ အရသာကိုလဲ-ဖြစ်ပျက်ထင်
စားစိတ်ကိုလဲ-ဖြစ်ပျက်ထင်
လျှာ၊ အရသာဖြစ်ပျက်ထင်
ရုပ်၊ ဖြစ်ပျက်ထင်
စားစိတ်ဖြစ်ပျက်ထင်-နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်
၂-ပါးစုံဖြစ်ပျက်ထင်-
ရုပ်၊ နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်

“ကိုယ်”

ထိတုန်းမှတ်ခိုက်-ဖြစ်ပျက်ထင်
ဥဒယဗ္ဗယ-ဉာဏ်ခေါ်တွင်
ကိုယ်၊ အတွေ့ကိုလဲ-ဖြစ်ပျက်ထင်

ထိစိတ်ကိုလဲ-ဖြစ်ပျက်ထင်
 ကိုယ်,အတွေ့ဖြစ်ပျက်ထင်
 ရုပ်,ဖြစ်ပျက်ထင်
 ထိစိတ်ဖြစ်ပျက်ထင်-နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်
 ၂-ပါးစုံဖြစ်ပျက်ထင်
 ရုပ်,နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်

“ဝိတ်”

သိတုန်းမှတ်ခိုက်-ဖြစ်ပျက်ထင်
 ဥဒယဗ္ဗယ-ဉာဏ်ခေါ်တွင်
 နှလုံး,သဘောကိုလဲ-ဖြစ်ပျက်ထင်
 သိစိတ်ကိုလဲ-ဖြစ်ပျက်ထင်
 နှလုံး,သဘောဖြစ်ပျက်ထင်
 ရုပ်,ဖြစ်ပျက်ထင်
 သိစိတ်ဖြစ်ပျက်ထင်-နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်
 ၂-ပါးစုံဖြစ်ပျက်ထင်-ရုပ်,နာမ်ဖြစ်ပျက်ထင်

ဤသို့ဒွါရ,အာရုံ,ဝိညာဏ်တို့၌ အဖြစ်,အပျက်သဘောတရား
 တို့သည် ရှုမှတ်ပိုင်းခြားသော ယောဂီတို့၏ဉာဏ်၌ ဖြစ်မှု,ပျက်မှု၌
 သာလျှင် အာရုံအစဉ်ဝင်၍ ထင်မြင်လေတော့၏။ အချို့ ယောဂီ
 တို့မှာ ဖြစ်,အသစ်ကိုထင်ခြင်း၊ အချို့ ယောဂီတို့မှာ ပျက်,အကုန်
 ဟုထင်ခြင်း၊အချို့ ယောဂီများ၌ ဖြစ်အသစ်,ပျက်အကုန် ၂-ပါးစုံ
 ထင်ကြပေကုန်၏။ ထို့ကြောင့်....

“သဘာဝဥဒယဗ္ဗယ”

ဖြစ်,အသစ်ထင်တာက-ဥဒယထင်
ပျက်,အကုန်ထင်တာက-ဝယထင်
၂-ပါးစုံထင်တာက-ဥဒယဗ္ဗယထင်

“ဖြစ်,ပျက် သစ္စာ ၄-ပါး”

အကြောင်းဖြစ်ကိုထင်-သမုဒယထင်
အကြောင်းပျက်ကိုထင်-နိရောဓထင်
ခဏဖြစ်,ပျက်ကိုထင်-ဒုက္ခထင်
၂-ပါးစုံဖြစ်,ပျက်ထင်-မဂ္ဂထင်

“ဖြစ်,ပျက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်”

အကြောင်းဖြစ်ကိုထင်-အနုလုံထင်
အကြောင်းပျက်ကိုထင်-ပဋိလုံထင်
ခဏဖြစ်,ပျက်ကိုထင်-ပဋိစ္စထင်

“ဖြစ်,ပျက်နည်း ၄-ပါး”

အကြောင်းကိုထင်-ဧကတ္ထထင်
ခဏဖြစ်ကိုထင်-နာနတ္ထထင်
အကြောင်းဖြစ်,ပျက်ကိုထင်
အဗျာပါရထင်
အကြောင်းဖြစ်ကိုထင်-ဝေဓမ္မတာထင်

“ဖြစ်,ပျက် လက္ခဏာ”

ဖြစ်အသစ်ကိုထင်-ဒုက္ခထင်

ပျက်အကုန်ကိုထင်-အနိစ္စထင်
 ၂-ပါးစုံကိုထင်-အနတ္တထင်
 ဖြစ်အသစ်ထင်တာက-ဥဒယဘဲ
 ပျက်အကုန်ထင်တာက-ဝယဘဲ
 ၂-ပါးစုံထင်တာက-ဥဒယဗ္ဗယဘဲ

ဤသို့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နဲ့ အဖြစ်, အပျက် သဘောသည်ကား အကြောင်း အဖြစ်, အပျက် ခဏအဖြစ်, အပျက် ၂-မျိုးတို့တွင် အကြောင်းအဖြစ်၏ ထင်ချက်-သမုဒယသစ္စာ၊ အကြောင်း အပျက်၏ ထင်ချက်- နိရောဓသစ္စာ၊ ခဏဖြစ်, ပျက်ထင်ချက်- ဒုက္ခသစ္စာ၊ ၂-ပါးစုံ ဖြစ်, ပျက်ထင်ချက်-မဂ္ဂသစ္စာဟု သစ္စာ ၄-ပါးကို ပြခြင်း၊ အကြောင်းဖြစ်, ထင်ခြင်းဟူသော အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ အကြောင်းပျက်, ထင်ခြင်းဟူသော ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ခဏဖြစ်, ပျက်ထင်ခြင်းဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရားတို့ သည်၎င်း၊ အကြောင်းဖြစ်ထင်ခြင်းဟူသော ဧကတ္တနည်း၊ ခဏဖြစ်ထင်ခြင်းဟူသော နာနတ္တနည်း၊ အကြောင်းဖြစ်, ပျက်ထင်ခြင်းဟူသော အဗျာပါရနည်း၊ အကြောင်းဖြစ်, ထင်ခြင်းဟူသော ဧဝံဓမ္မတာနည်းတို့ကို၎င်း အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တဟု ဆိုအပ်သော အဖြစ်, အပျက်၏ လက္ခဏာတို့ကို၎င်း သိကာမျှဖြစ်သော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနုပက္ခိလေသ ၁၀-ပါး၏ အညစ်အကြေး အရိအမွေးမှ မကင်းသေးသည် အတွက်ကြောင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အနုစားဟုဆို၏။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အနု ပြီး၏။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပြီး၏။

၆။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအခန်း

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရင်း

ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရင်းကစ၍ ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ဘယဉာဏ်၊ အာဒိ
နဝဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊
သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ဟု ဆိုအပ်သော ဝိပဿနာဉာဏ် ရှစ်ပါး၊
ကိုးခုမြောက်သော သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်ဟူသော အနုလောမ
ဉာဏ်တပါး၊ ဤ ဉာဏ်ကိုးပါးကို ပြည့်စုံစေလိုသော ယောဂီ
ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပက္ခိလေသမှ ကင်းလွတ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို
အစပြု၍ အားထုတ်အပ်၏။

ဤ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အားထုတ်ခြင်း၌ အဘယ် အကျိုးရှိသ
နည်း။ လက္ခဏာကို မှတ်ခြင်း၌ အကျိုးရှိ၏။ အကျိုးရှိပုံမှာ
နောက်၌ ပြခဲ့သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နုသည်ကား ၁၀-ပါးသော
ဝိပဿနုပက္ခိလေသတရားတို့ဖြင့် လူးလဲ လိမ်းကျံ၍ နေသည်၏
အဖြစ်ကြောင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ လက္ခဏာသုံးပါးကို ကောင်းစွာ
မှတ်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ဘဲ ယခု ဝိပဿနုပက္ခိလေသမှ လွတ်သော
ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည်ကား လက္ခဏာကို ကောင်းစွာမှတ်ခြင်းငှါ
စွမ်းနိုင်၏။

“လက္ခဏာမထင်ပုံ”

ရှေ့နောက်အစဉ်စပ်လို့ လဲ-ဖြစ်၊ ပျက် အနိစ္စ မထင်
ဣရိယာပုထ်မပြတ်လို့ လဲ-နှိပ်စက် ဒုက္ခ မထင်
သနလေးပါးကပ်လို့ လဲ-အစိုးမရ အနတ္တ မထင်

“လက္ခဏာထင်ပုံ”

ရှေ့နောက်အစဉ်မစပ်လို့၊ လဲ၊ ဖြစ်၊ ပျက် အနိစ္စထင်
 ဣရိယာပုထ်ပြတ်လို့၊ လဲ၊ နှိပ်စက် ဒုက္ခထင်
 သနလေးပါးမကပ်လို့၊ လဲ-အစိုးမရ အနတ္တထင်
 ဖြစ်၊ ပျက်ရုံမျှ-အနိစ္စထင်၊ ဖြစ်၊ ပျက်တဲ့
 အခြင်းအရာက၊ အနိစ္စလက္ခဏာထင်
 နှိပ်စက်ရုံမျှ-ဒုက္ခထင်၊ နှိပ်စက်တဲ့အခြင်းအရာက
 ဒုက္ခလက္ခဏာထင်
 အစိုးမရရုံမျှ-အနတ္တထင်၊ အစိုးမရတဲ့အခြင်းအရာက
 အနတ္တလက္ခဏာထင်

“ဒုက္ခကိုပြခြင်း”

ဒုက္ခပေါ် ဒုက္ခဆင့်တာက၊ ဒုက္ခဒုက္ခပင်
 ဒုက္ခပေါ် သုခဆင့်တာက၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခပင်
 ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုနှိပ်စက်တာက၊ သင်္ခါရဒုက္ခပင်
 နှိပ်စက်တာက၊ ဒုက္ခပင်
 နှိပ်စက်တဲ့အခြင်းအရာက၊ ဒုက္ခလက္ခဏာပင်
 နှိပ်စက်မှုရတာက၊ ဒုက္ခာနုပဿနာပင်

“သနမကြေပုံ”

အစဉ်တွေတဲ့လို့၊ လဲ-အခဲသန မကြေ
 အပေါင်းတွေတဲ့လို့၊ လဲ-အခဲသန မကြေ

အာရုံတွေတဲလို့လဲ-အခဲယန မကြေ
ကိစ္စတွေတဲလို့လဲ-အခဲယန မကြေ

“ယနကြပုံ”

အစဉ်တွေကဲလို့လဲ-အခဲယနကြေ
အပေါင်းတွေကဲလို့လဲ-အခဲယနကြေ
အာရုံတွေကဲလို့လဲ-အခဲယနကြေ
ကိစ္စတွေကဲလို့လဲ-အခဲယနကြေ

“မကြေ ၆-နေရာ”

မြင်သောခဏတဲလို့လဲ-အခဲယန မကြေ
ကြားသောခဏတဲလို့လဲ-အခဲယန မကြေ
နံသောခဏတဲလို့လဲ-အခဲယန မကြေ
စားသောခဏတဲလို့လဲ-အခဲယန မကြေ
ထိသောခဏတဲလို့လဲ-အခဲယန မကြေ
သိသောခဏတဲလို့လဲ-အခဲယန မကြေ

“ကြေ ၆-နေရာ”

မြင်သောခဏကဲလို့လဲ-အခဲယနကြေ
ကြားသောခဏကဲလို့လဲ-အခဲယနကြေ
နံသောခဏကဲလို့လဲ-အခဲယနကြေ
စားသောခဏကဲလို့လဲ-အခဲယနကြေ
ထိသောခဏကဲလို့လဲ-အခဲယနကြေ
သိသောခဏကဲလို့လဲ-အခဲယနကြေ

“အနတ္တလက္ခဏာ”

အစိုးမရတာက-အနတ္တပင်

အစိုးမရတဲ့အခြင်းအရာက-အနတ္တလက္ခဏာပင်

အစိုးမရမှုရတာက-အနတ္တာနုပဿနာပင်

ဥဒယဗ္ဗယဥာဏ်အရင်း ပြီး၏။

ဘဂ်ဉာဏ်

“အပျက်ထင်ပုံ”

အပျက်မြင်သောကြောင့်-အပျက်ထင်၏

အပျက်ထင်တာက-ဘဂ်ဉာဏ်

အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ

အပျက်ထင်တာက-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ

အနုပဿနာ ၇-ပါး

အနိစ္စထင်တုန်း-နိစ္စပျောက်

ဒုက္ခထင်တုန်း-သုခပျောက်

အနတ္တထင်တုန်း-အတ္တပျောက်

ငြီးငွေ့နေတုန်း-နန္ဒီပျောက်

တပ်မက်ကင်းတုန်း-တဏှာပျောက်

ချုပ်တာမြင်တုန်း-ဖြစ်တာပျောက်
တဖန်စွန့်တုန်း-တဖန်ပျောက်

“ကံကိလေသာကုန်ပုံ”

အနိစ္စမြင်တုန်း-နိစ္စပျောက်
ပျောက်တဲ့နိစ္စ-ဆိုး၊ကောင်းကုန်
ကုန်ပါလေခြင်း-ပြုပြင်ကင်း
ကင်းပါသောကြောင့်-ကျိုးမဖြစ်
ရုပ်၊နာမ်ဒေသ-စွန့်ခွဲပါစစ်
တဘက်အာရုံ-ဝင်ပြေးပုံ

“ဒိဋ္ဌနှင့် အနုယ”

ပျက်ဆဲ၊ချုပ်တာက-ဒိဋ္ဌပစ္စက္ခဉာဏ်
ပျက်ပြီး၊ပျက်လတ်၊ချုပ်တာက
အနုယ၊အနုမာနဉာဏ်
ဒိဋ္ဌပစ္စက္ခဆိုတာက-မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ဘဲ
အနုယ၊အနုမာနဆိုတာက
အစဉ်ကြံဆဆဲ

“ဇောမကျပုံ”

အဖြစ်တွေမနှောလို့၊လဲ-ဇောမကျနိုင်
အပျက်သဘောမို့၊လဲ-ဝုဋ္ဌောမှာထိုင်
ဥပါဒ်ဆိုတာလဲ-သူမမို့နိုင်

ဦးဆိုတာလဲ-သုမမိနိုင်
 ပဝတ္တဆိုတာလဲ-သုမမိနိုင်
 နိမိတ္တဆိုတာလဲ-သုမမိနိုင်

“ကိလေသာအဖော်ကင်းပုံ”

အဖော်တွေကင်းလို့လဲ-ပျင်းစရာအခြေ
 ကိလေသာတရားကလဲ-အားပျော့လို့ခွေ
 ဒိဋ္ဌိလှဆိုး-မြူအခိုးသေ
 တဏှာစက်ကင်း-လွတ်ကင်းပလေ

“ဉာဏ်လယ်ရောက်ပုံ”

အပျက်နှစ်ပါးပို့-ဉာဏ်အားအလယ်
 အာရုံပျက်လဲ-ထင်ရမယ်
 ရှုစိတ်ပျက်လဲ-ထင်ရမယ်

“အမြင်နှင့်အစဉ်”

အနိစ္စကို-အမြင်ဉာဏ်ဆို
 ဒုက္ခ, အနတ္တကို-အစဉ်ဉာဏ်ဆို
 နိဗ္ဗာန်ကို-အမြင်ဉာဏ်ဆို
 ဝိရာဂကို-အစဉ်ဉာဏ်ဆို
 နိရောဓကို-အမြင်ဉာဏ်ဆို
 ပဋိနိဿဂ္ဂကို-အစဉ်ဉာဏ်ဆို

“အထင်”

ကုန်တဲ့သဘောကို-အထင်ဉာဏ်ဆို

ပျက်တဲ့သဘောကို-အထင်ဉာဏ်ဆို
ဆိတ်တဲ့သဘောကို-အထင်ဉာဏ်ဆို

“ပျက်ပုံ”

ကဲ့လနီးတဲ့-အိုးခွက်သွင်
ပြန့်ကာကြဲတဲ့-မြူလိပင်
ရေပြင်မိုးပေါက်-ထိခတ်စင်
ကုန်တာကိုလဲ-ဉာဏ်မှာမြင်
ပျက်တာကိုလဲ-ဉာဏ်မှာမြင်
ပြိုတာကိုလဲ-ဉာဏ်မှာမြင်

“ပျက်စ,လယ်,ဆုံး”

စင်ကြယ်စိတ်မြတ်-ပျက်အစ
ပွားမှုဥပေက္ခာ-ပျက်လယ်မှာ
ပြီးဆုံးဘာဝနာ-ပျက်ဆုံးသာ

“ပျက်စ-စ,ပျက်စ-လယ်,ပျက်စ-ဆုံး”

နှောင့်ရှက်ပိတ်ပင်-နီဝရဏစင်
ညစ်ကြေးမထင်-ကိလေစင်
အာရုံ၌ပင်၊ပျက်စ-အစထင်
စင်ကြယ်စိတ်စဉ်-မဇ္ဈိမပင်
သမထနိမိတ်တွင်၊သူရောက်လျှင်

ပျက်စ-အလယ်ထင်
 ရောက်သောစိတ်စဉ်-မဇ္ဈိမပင်
 သမထနိမိတ်တွင်၊ သူပြေးဝင်
 ပျက်စ-အဆုံးထင်

“ပျက်လယ်-စ, ပျက်လယ်-လယ်, ပျက်လယ်-ဆုံး”

စိတ်မြတ်စင်ကြယ်-လျစ်လျူတယ်
 ပျက်လယ်, အစ-မှတ်ကုန်ကြ
 နိမိတ်သမထာ-ရောက်စိတ်မှာ
 လျစ်လျူကပ်တယ်-ပျက်လယ်, လယ်
 ကိလေသာရင်း-အဖော်ကင်း
 ရှုခြင်းလျစ်လျူ-ပျက်လယ်, အဆုံးယူ

“ဘာဝနာပြီးဆုံးပုံ”

သမာဓိ, ပညာ-စုံသောအခါ
 ပြီးဆုံးဘာဝနာ-တစ်လက္ခဏာ
 ဣန္ဒြေငါးဖြာ-ကိလေကာ
 ပြီးဆုံးဘာဝနာ၊ နှစ်လက္ခဏာ
 အထက်ပါ ၇-ပါး-လုံ့လပွား
 ပြီးဆုံးဘာဝနာ-သုံးလက္ခဏာ
 အထက်ပါ ၇-ပါး-မှီဝဲငြား
 ပြီးဆုံးဘာဝနာ-လေးလက္ခဏာ

“ဝိပဿနာချိန်”

ပညာ,သမာဓိ ၂-ပါး၏၊ မြတ်ချိန်ခွင်
ဣန္ဒြေငါး၏၊ အလေးကိုတင်
ဝီရိယဆိုတဲ့၊ ဘောင်ကိုက်လျှင်
ဥပါဒ်,ဆိုတာလဲ၊ မှီဝဲမှုထင်
ဌီ,ဆိုတာလဲ၊ မှီဝဲမှုထင်
ဘင်,ဆိုတာလဲ၊ မှီဝဲမှုထင်

ဘင် ဥပါဒ် ဖြိုး၏။

ဘယဉာဏ်

“ဘေးထင်ပုံ”

အပျက်မြင်သောကြောင့်-ဘေးထင်၏
ဘေးထင်တာက-ဘယဉာဏ်
အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်,နာမ်ဘဲ
ဘေးထင်တာက-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ

“ဘေးထင်မှုလက္ခဏာ”

အပျက်တွေများလို့,လဲ-စိတ်ထားမတည်
ရတက်ပွေ့ပွားသလိုဘဲ-ရုပ်တရားကိုမှီ
သွားတဲ့နေရာမှလဲ-ပျက်လို့,မကြည်

ရပ်တဲနေရာမှာလဲ-ပျက်လို့ မကြည်
 ထိုင်တဲနေရာမှာလဲ-ပျက်လို့ မကြည်
 အိပ်တဲနေရာမှာလဲ-ပျက်လို့ မကြည်

“ဥပမာ”

သုံးယောက်သားရှိတဲ-မေးမိခင်
 မင်းဒဏ်သင့်လို့ လဲ-ကွပ်မျက်လျှင်
 သားကြီးဦးခေါင်း-မြေလျောင်းမြင်
 သားလတ်လည်ပင်း-ဖြတ်ဆဲတွင်
 သားငယ်မောင်လဲ-မလွဲပင်
 ပျက်ဆဲရုပ်, နာမ်တို့၏-ကုန်တာမြင်
 ပျက်ပြီးကိုလဲ-မြင်သည်ပင်
 မပျက်သေးကိုလဲ-မြင်သည်ပင်

“တနည်းဥပမာ”

မီးတိုင်းသုံးခု-မြင်ရာတွင်
 အပြစ်ရှိသူများ-ကျရောက်လျှင်
 အတိုင်းမသိတဲ-ဒုက္ခထင်
 သုံးဘုံရောက်ငြား-သူများပင်
 ဒုက္ခဝဋ်တိုင်း-မလွတ်ကင်းစင်

“ကာလ ၃-ပါး၌ဘေးထင်ပုံ”

တစ္ဆေကြောက်သလိုလဲ-ကြောက်သည် မမည်

သူရဲကြောက်သလိုလဲ-ကြောက်သည်မမည်
ရှေ့ကရုပ်,နာမ်တွေကလဲ-ပျက်ခဲ့ပြီ
ယခုရုပ်,နာမ်တွေကလဲ-ပျက်နေသည်
နောင်ရုပ်,နာမ်တွေကလဲ-ပျက်ဦးမည်
ပိုင်းခြားရုံပင်-ကြောက်စာမြင်

“ပဝတ္ထနှင့် နိမိတ္တ ၂ပါးစုံကြောက်ပုံ”

ပျက်စ,ထင်တာက-ပဝတ္ထကိုကြောက်
ပျက်အဆုံး,ထင်တာက-နိမိတ္တကိုကြောက်
အစ,အဆုံးထင်တာက- ၂-ပါးစုံကိုကြောက်
ပဝတ္ထကြောက်တာက-ဒုက္ခဘဲ
နိမိတ္တကြောက်တာက-အနိစ္စဘဲ
၂-ပါးစုံကြောက်တာက-အနတ္တဘဲ

“အနတ္တအာရုံ”

ရွာပျက်ကြီးလိုထင်
နတ်မြို့စသည်ကဲ့သို့ထင်
ကင်းတာကိုမြင်
သုဉ်းတာကိုမြင်
ဆိတ်တာကိုမြင်
အစောင့်မရှိ-အချည်းနှီးကိုမြင်
အနတ္တ-ဉာဏ်မှာထင်

“မုက်မှောက်နှင့်ကြံဆ”

ပျက်ဆဲကြောက်တာက-ဒိဋ္ဌပစ္စက္ခဉာဏ်
ပျက်ပြီး၊ပျက်လတ်၊ကြောက်တာက
အနုယ၊အနုမာနဉာဏ်
ဒိဋ္ဌ၊ပစ္စက္ခဆိုတာက-မုက်မြင်၊ကိုယ်တွေ့ဘဲ
အနုယ၊အနုမာနဆိုတာက-အစဉ်ကြံဆဆဲ

ဘယဉာဏ် ပြီး၏။

အာဒိနဝဉာဏ်

“အပြစ်မြင်ပုံ”

အပျက်မြင်သောကြောင့်-အပြစ်ထင်၏
အပြစ်ထင်တာက-အာဒိနဝဉာဏ်
အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
အပြစ်ထင်တာက-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ

“ဥပမာ”

အပျက်မြင်သောကြောင့်-ဘေးဟုထင်
ဘေးထင်သောကြောင့်-အပြစ်တွေမြင်
ဘုံကြီးသုံးဘုံ-မီးပုံသွင်
ဓာတ်ကြီးလေးအင်၊မြေကြီးထင်

ငါးခန္ဓာတော့-သူသတ်ထား
 ခြောက်ပါးအာယတန-ရွာသူည
 ပြင်ပသူခိုး-မီးတောက်ပျိုး
 ၇+၉-ဝိညာဿတ္တဝါ

ဥပမာအားဖြင့် သေမှာ ကြောက်သောစိတ်သည် ကံဘုရင်
 ထံသို့သွား၍ သေခြင်းတရား၏ ကင်းဝေးရာကို တောင်းရမ်း
 လေရာ ဓာတ်ကြီး ၄-စင်းကို ပေးလိုက်သော် ဓာတ်၏ အပြစ်
 သဘောကိုသိသော အသိဉာဏ်ဆရာသည် ပြောပြသဖြင့် ဓာတ်
 ဘေးမှကင်းဝေးအောင် ပြေးရာတွင် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတည်း
 ဟူသော မြွေလေးစင်းတို့က လိုက်ခြင်း၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးတည်း ဟူ
 သော သူသတ်ယောကျ်ားငါးဦးတို့ကလိုက်ခြင်း၊ တဏှာတရား
 ဟူသော သူလျှိုတို့က မြူချော့ခြင်းတို့ကြောင့် ဒွါရ ၆-ပါး
 တည်းဟူသော ရွာဆိုး၊ ရွာပျက်ကြီးသို့ ပြေးဝင်ရာ၊ အာရုံ ၆-
 ခုကားဟူသော သူခိုးတို့က ထဘမ်းသဖြင့် အားကိုးရာကင်းသော
 ကြောင့် ရှေ့သို့လည်း မပြေးနိုင်၊ နောက်သို့လည်း မဆုတ်နိုင်ဘဲ
 ငုတ်တုတ်ထိုင် အာရုံပြုတ်သဖြင့် တဘက်ကမ်းတည်း ဟူသော
 နိဗ္ဗာန်သို့ လှမ်းတက်ရလေကုန်၏။ ထို့ကြောင့်....

သေမှာကြောက်လှတဲ့-စိတ်သက်လယ်
 ဘုရင်ကံမှောက်သို့လဲ-ရောက်ရာဝယ်
 ယုယပိုက်ထွေး-ကျွေးမွေးဘွယ်
 ဓာတ်ကြီး ၄-စင်း-ပေးလိုက်တယ်
 ဓာတ်သဘောသိတဲ့-အသိဉာဏ်ကွယ်
 အပြစ်စုံနှောလို့-လဲ-ပြောပြတယ်

ဓာတ်ဘေးကင်းဝေး-ထွက်ပြေးတယ်
 ခန္ဓာငါးကလဲ-သူလိုက်တယ်
 တဏှာတရားကလဲ-အနားကဆွယ်
 ဒွါရ ၆-ပါးသို့လဲ-ပြေးဝင်တယ်
 အာရုံ ၆-ခဏ်း-ထဘမ်းမယ်
 အားကိုးရာကင်းလှတယ်-စိတ်ရင်းသယ်
 အဘော်တွေဘေးပြုလို့-မအေးသူ့နယ်
 ရှေ့ကိုပြေးပြန်လဲ-ရေပင်လယ်
 နောက်သို့ဆုတ်ပြန်လဲ-ရန်သူ့နယ်
 တဘက်ကမ်း-တက်လှမ်းနိဗ္ဗာန်ကွယ်

“ဓာတ် ၄-ပါးကိုက်သေပုံ”

ပထဝီကိုက်တော့လဲ-ကြမ်းလို့သေ
 အာပေါကိုက်တော့လဲ-ယိုစီးပလေ
 တေဇောကိုက်တော့လဲ-ပူလောင်နေ
 ဝါယောကိုက်တော့လဲ-အပိုင်းပြတ်သေ
 ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး-မြေနဂါးတွေ
 ဤကိုယ်စွဲ၍၊ အမြဲတမ်းကိုက်၍သေ
 “ရုပ်နှင့်နာမ်သတ်ပုံ”

ရုပ်တရားသတ်လို့လဲ-နာမ်တရားသေ
 နာမ်တရားသတ်လို့လဲ-ရုပ်တရားသေ
 ရုပ်ပင်ရုပ်ချင်း-သတ်လို့သေ
 နာမ်ပင်နာမ်ချင်း-သတ်လို့သေ

ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး မင်းကွန်းသွား

“သုသတ်ထင်ပုံ”

ခန္ဓာအချင်းချင်းသတ်လို့ လဲ-သုသတ်ထင်
ရှိသောခန္ဓာ၌သုသတ်ထင်လို့ လဲ-သုသတ်ထင်

“သုလျှိုထင်ပုံ”

ဝိပဿနာပညာဦးခေါင်းပြတ်လို့ လဲ-သုလျှိုထင်
ယောနိသ္မိကပ်လို့ လဲ-သုလျှိုထင်

“သံသရာ ၁၅-ပါးကိုပြခြင်း”

ဖြစ်ပေါ်တဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
အစဉ်စပ်တဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
ငါထင်တဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
အားထုတ်တဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
ဘဝစပ်တဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
လာရောက်တဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
အသစ်ဖြစ်တဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
ကျရောက်တဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
ဖြစ်ရတဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
အိုရတဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
နာရတဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
သေရတဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
စိုးရိမ်ရတဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ

ငိုကြွေးရတဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ
ပူလောင်ရတဲ့သဘောကလဲ-သံသရာဘဲ

“ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါး”

“အတိတ်”

အဝိဇ္ဇာဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ
သင်္ခါရဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ

“ပစ္စုပ္ပန်”

ဝိညာဏ်ဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ
နာမ်ရုပ်ဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ
သဗ္ဗာဿတနဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ
ဖဿဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ
ဝေဒနာဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ
တဏှာဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ
ဥပါဒါန်ဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ
ဘဝဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ

“အနာဂတ်”

ဇာတိဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ
ဇရာမရဏဆိုတာကလဲ-တပါးအင်္ဂါဘဲ
အားလုံးပေါင်းတော့ ၁၂-ပါးအင်္ဂါထဲ

ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး မင်းကုန်းသွား

“အခြင်းအရာ ၂၀”

အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ
ဤငါးပါးကိုလဲ-တတဲ့ တဲ့
ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ
ဤငါးပါးကိုလဲ-တတဲ့ တဲ့
တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ
ဤငါးပါးကိုလဲ-တတဲ့ တဲ့
ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ
ဤငါးပါးကိုလဲ-တတဲ့ တဲ့
အားလုံးပေါင်းတော့ ၂၀-ထဲ

“အကြောင်းအကျိုး”

ပထမအတွဲကိုတော့
အတိတ်အကြောင်းလို့ ဆို
ဒုတိယအတွဲကိုတော့-ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးလို့ ဆို
တတိယအတွဲကိုတော့
ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းလို့ ဆို
စတုတ္ထအတွဲကိုတော့
အနာဂတ်အကျိုးလို့ ဆို
အကြောင်း၊ အကျိုးအားဖြင့်လဲ ၂-ခုထဲ

“အလွှာ ၄-ပါး”

အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါးကလဲ-တလွှာဘဲ

ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ၅-ပါးကလဲ-တလွှာဘဲ
 ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ၅-ပါးကလဲ-တလွှာဘဲ
 အနာဂတ်အကျိုး ၅-ပါးကလဲ-တလွှာဘဲ
 အလွှာအားဖြင့်လဲ ၄-လွှာထဲ

“အစပ် ၃-ပါး”

လေးလွှာဖြစ်သောကြောင့်-သုံးစပ်ဘဲ

“တနည်း”

သင်္ခါရနှင့် ဝိညာဏ်ကလဲ-တစပ်ဘဲ
 ဝေဒနာနှင့် တဏှာကလဲ-တစပ်ဘဲ
 ဘဝနှင့် ဇာတိကလဲ-တစပ်ဘဲ
 အစပ်အားဖြင့်လဲ-သုံးစပ်ထဲ

“မူလ ၂-ပါး”

အဝိဇ္ဇာဆိုတာကလဲ-မူလတခုဘဲ
 တဏှာဆိုတာကလဲ-မူလတခုဘဲ
 အဝိဇ္ဇာကိုတော့-မသိမူဆို
 တဏှာကိုတော့-တပ်မက်မူဆို

“တနည်း”

အတိတ်အကြောင်းအစကလဲ
 အဝိဇ္ဇာမူလဘဲ
 ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းအစကလဲ

ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး မင်းကုန်းသွား

တဏှာမူလဘဲ

အဝိဇ္ဇာမူလကို-မသိဟုဆို

တဏှာမူလကို-တပ်မက်ဟုဆို

အားလုံးပေါင်းတော့- မူလ ၂-ခုဘဲ

“ကာလ ၃-ပါး”

အဝိဇ္ဇာ,သင်္ခါရက-အတိတ်ကာလဘဲ

အလယ်ရှစ်ပါးက-ပစ္စုပ္ပန်ကာလဘဲ

ဇာတိ,ဇရာမရဏက-အနာဂတ်ကာလဘဲ

ကာလအားဖြင့်-သုံးပါးထဲ

“ဝဋ် ၃-ပါး”

အဝိဇ္ဇာ,တဏှာ,ဥပါဒါန်ကို-ကိလေသဝဋ်ဟုဆို

သင်္ခါရ,ကမ္မဘဝကို-ကမ္မဝဋ်ဟုဆို

ကျန်တရားအပေါင်းကို-ဝိပါကဝဋ်ဟုဆို

ဝဋ်အားဖြင့်လဲ-သုံးပါးထဲ

“အစပ် ၃-ရပ်,ဥာဏ်နှင့်ဖြတ်ပုံ”

ဝေဒနာနှင့် တဏှာ အစပ်ကိုတော့

ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ခွဲ

သင်္ခါရနှင့် ဝိညာဏ်အစပ်ကိုတော့

ဂေါတြဘူဉာဏ်နှင့်ခွဲ

ဘဝနှင့် ဇာတိအစပ်ကိုတော့
မဂ်ဉာဏ်နှင့်ခွဲ

အာဒိနဝဉာဏ် ပြီး၏။

နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်

“ငြီးငွေ့ပုံ”

အပျက်မြင်သောကြောင့်လဲ-ငြီးငွေ့၏
ငြီးငွေ့တာကလဲ-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်
အပျက်ဆိုတာကလဲ-ရုပ်နာမ်ဘဲ
ငြီးငွေ့တာကလဲ-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ

“ငြီးငွေ့ခြင်းလက္ခဏာ”

သုံးဘုံတရား၌လဲ-တပါးမှမလိုချင်
ကိုယ်စိတ် ၂-ပါးကလဲ
အပျက်များလို့ သူမရှင်
မြင်တုန်းပျက်လို့လဲ-သူ့မှမရှင်
ကြားတုန်းပျက်လို့လဲ-သူ့မှမရှင်
နံတုန်းပျက်လို့လဲ-သူ့မှမရှင်
စားတုန်းပျက်လို့လဲ-သူ့မှမရှင်

ထိတုန်းပျက်လို့လဲ-သို့မဟုတ်
သိတုန်းပျက်လို့လဲ-သို့မဟုတ်

နိဗ္ဗာန်ဂုဏ် ဖြိုး၏။

မုဉ္ဇိတုကမုတဘဉာဏ်

“လွတ်လိုပုံ”

အပျက်မြင်သောကြောင့်-လွတ်လို၏
လွတ်လိုတာက-မုဉ္ဇိတုကမုတဘဉာဏ်
အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
လွတ်လိုတာက-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ

“လွတ်ခြင်းလက္ခဏာ”

ယောနိ၄-ပါးကိုလဲ-တပါးမှသူမခင်
ကိုယ်စိတ်၂-ပါးမှလဲ
အပျက်များလို့-လွတ်ချင်
မြင်တုန်းပျက်လို့လဲ-လွတ်လိုချင်
ကြားတုန်းပျက်လို့လဲ-လွတ်လိုချင်
နံတုန်းပျက်လို့လဲ-လွတ်လိုချင်
စားတုန်းပျက်လို့လဲ-လွတ်လိုချင်

ထိတုန်းပျက်လို့လဲ-လွတ်လို့ချင်
သိတုန်းပျက်လို့လဲ-လွတ်လို့ချင်

မုန့်တုက မျတာ ဥာဏ် ပြီး၏။

ပဋိသန္ဓိဉာဏ်

“ဆင်ခြင်ပုံ”

အပျက်မြင်သောကြောင့်-ဆင်ခြင်၏
ဆင်ခြင်တာက-ပဋိသန္ဓိဉာဏ်
အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
ဆင်ခြင်တာက-ပဋိသန္ဓိဉာဏ်ဘဲ

ဤပဋိသန္ဓိဉာဏ်အရာ၌၊ အနိစ္စတော အစရှိသော တော
လေးဆယ်တို့ကို အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့ ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်သည်
နှင့်အညီ၊ အနိစ္စတရား၁၀-ပါး၊ ဒုက္ခတရား၂၅-ပါး၊ အသုဘ
တရား၇-ပါး၊ အနတ္တတရား၅-ပါးတို့ကို ထုတ်ဖော်၍ ပြဆိုပေအံ့။

“ထင်ချက်”

အနိစ္စထင်ချက်-တရားဆယ်ပါး
ဒုက္ခထင်ချက်-တရား-၂၅
အသုဘထင်ချက်-တရား၇-ပါး
အနတ္တထင်ချက်-တရား၅-ပါး

“အနိစ္စ ၁၀-ပါး”

အနိစ္စဆိုတာကလဲ-အနိစ္စတရား
ပလောကဆိုတာကလဲ-အနိစ္စတရား
စလဆိုတာကလဲ-အနိစ္စတရား
ပဘဂ္ဂံဆိုတာကလဲ-အနိစ္စတရား
အဓုဝဆိုတာကလဲ-အနိစ္စတရား
ဝိပရိဏာမဆိုတာကလဲ-အနိစ္စတရား
အသာရကဆိုတာကလဲ-အနိစ္စတရား
ဝိဘဝဆိုတာကလဲ-အနိစ္စတရား
သဒ္ဓိတဆိုတာကလဲ-အနိစ္စတရား
မရဏဆိုတာကလဲ-အနိစ္စတရား
အားလုံးပေါင်းတော့-အနိစ္စထင်ချက်
တရား ၁၀-ပါး

“ဒုက္ခမည်သနည်း”

ဒုက္ခဆိုတာက-ဘယ်တရား
ဖြစ်တဲ့သဘောကလဲ-ဒုက္ခတရား
တည်တဲ့သဘောကလဲ-ဒုက္ခတရား
ပျက်တဲ့သဘောကလဲ-ဒုက္ခတရား
ကိုယ်,စိတ်ဆင်းရဲတဲ့သဘောကလဲ-ဒုက္ခတရား
သေတဲ့သဘောကလဲ-ဒုက္ခတရား

ရုပ်နာမ်တို့၏ဥပဂါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်၊ သင်္ခတ
သဘောကလဲ-ဒုက္ခတရား
အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပုဂါဒ်သဘောကလဲ
ဒုက္ခတရား
အားလုံးပေါင်းတော့လဲ ၇-ပါး

“သညာ ၄-ပါး”

နိစ္စသညာ-ကိလေသာ၊
အဝိဇ္ဇာတရားကို-မြဲတယ်ဆို။
သုခသညာ-ကိလေသာ၊
တဏှာတရားကို-ချမ်းသာဆို။
သုဘသညာ-ကိလေသာ၊
တဏှာတရားကို-တင့်တယ်ဆို။
အတ္တသညာ-ကိလေသာ၊
ဒိဋ္ဌိတရားကို-ကိုယ်၊ ကိုယ်ဆို။

“ဒုက္ခ ၂၅-ခု”

ဒုက္ခဆိုတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ရောဂဆိုတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ဂဏှဆိုတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
သလ္လဆိုတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
အဿဆိုတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
အာဗာဓဆိုတာကလဲ-ဒုက္ခတရား

ဤတိဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ဥပဒ္ဒဝိဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ဘယဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ဥပသဂ္ဂဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
အတာဏဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
အလေဏဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
အသရဏဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
အာဒိနဝိဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
အဿမူလဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ဝဓကဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
သာသဝိဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
မာရာမိသဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ဇာတိဓမ္မဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ဇရာဓမ္မဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ဗျာဓိဓမ္မဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
သောကဓမ္မဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ပရိဒေဝဓမ္မဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
ဥပါယာသဓမ္မဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
သံကိလေသိကဓမ္မဆိတာကလဲ-ဒုက္ခတရား
အားလုံးပေါင်းတော့- ဒုက္ခ ၂၅
“အသုဘ ၇-ပါး”
အဇညဆိတာကလဲ-အသုဘတရား

ဒုဂ္ဂန္ဓဆိုတာကလဲ-အသုဘတရား
 ဇေဂ္ဂန္ဓဆိုတာကလဲ-အသုဘတရား
 ပဋိကူလဆိုတာကလဲ-အသုဘတရား
 အမဏ္ဍနဆိုတာကလဲ-အသုဘတရား
 ဝိရူပဆိုတာကလဲ-အသုဘတရား
 ဝိဂစ္ဆဆိုတာကလဲ-အသုဘတရား
 အားလုံးပေါင်းတော့-အသုဘ ၇-ပါး

“အနတ္တ ၅-ပါး”

ပရဆိုတာကလဲ-အနတ္တတရား
 ရိတ္တဆိုတာကလဲ-အနတ္တတရား
 တုဇ္ဈဆိုတာကလဲ-အနတ္တတရား
 သုညဆိုတာကလဲ-အနတ္တတရား
 အနတ္တဆိုတာကလဲ-အနတ္တတရား
 အားလုံးပေါင်းတော့-အနတ္တ ၆-ပါး

“ဆင်ခြင်မှုလက္ခဏာ”

ဘုံသုံးပါးကိုလဲ-တပါးမှမလိုချင်
 အပျက်တွေများလို့-လဲ-စိတ်ထားကဆင်ခြင်
 မြဲတာကိုလဲ-ဘာတခုမှသူမမြင်
 ချမ်းသာတာကိုလဲ-ဘာတခုမှသူမမြင်

တင့်တယ်တာကိုလဲ-ဘာတခုမှသူမမြင်
အစိုးရတာကိုလဲ-ဘာတခုမှသူမမြင်

“ဥပမာဖြင့်ပြခြင်း”

ရေနေငါးကိုလဲ-ဘမ်းယူမယ်သူပြင်
ငါးဘမ်းတဲ့ဆောင်းကိုလဲ-ချောင်းဝဌ်ချစဉ်
မိလေမြေဆိုး-ငါးမျိုးထင်
ဆောင်းဝှိုက်သွင်း-လည်ပင်းတွင်
ဆုပ်ကိုင်ဆဲမှလဲ-ငါးကြီးဘဲသူထင်
ရေပေါ်ရောက်တော့မှ-
မြေဟောက်ကိုမြင်
အမယ်လေးမြေကြီး-ကြက်သီးထစဉ်
ကြောက်စိတ်ဖြစ်လျှင်-အပြစ်ကိုမြင်
ငြီးငွေ့လျက်ပင်-လွှတ်လိုချင်
လွှတ်ကြောင်းကိုပင်-သူဆင်ခြင်
မြေအမြီးကပင်-ပြန်ဖြေစဉ်
လက်၂-ချောင်းကိုပင်-ခေါင်းပေါ်တင်
သုံးပတ်အစဉ်-ရမ်းမွေ့လျှင်
ပြန်ကိုက်ဘို့ပင်-သူမမြင်
သွားလေမြေဆိုး-ဒုက္ခမျိုး
လွှတ်ပြီးကမ်းပေါ်-ပြေးတက်သော်

ပြေးလာစဉ်လမ်း-ရှုကြည့်မှန်း
ဘေးဘျမ်းအစဉ်-လွတ်တာမြင်

ပဋိသန္ဓိဥပဇာတ်ပြီး၏။

သင်္ခါရပေက္ခာဥပဇာတ်

“လောကကိုပြခြင်း”

လောကဆိုတာက-သုံးခုပြား
သတ္တလောကကလဲ-တခုတပါး
ဩကာသလောကကလဲ-တခုတပါး
သင်္ခါရလောကကလဲ-တခုတပါး
သတ္တဝါအပေါင်းကို-သတ္တဆို
တည်ရာဘုံအပေါင်းကို-ဩကာသဆို
၂-ပါးစုံအပေါင်းကို-သင်္ခါရဆို

“သင်္ခါရကိုပြခြင်း”

သင်္ခါရဆိုတာကလဲ ၂-ခုပြား
သတ္တသင်္ခါရကလဲ-တခုတပါး
သုညသင်္ခါရကလဲ-တခုတပါး
ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းကို-သတ္တသင်္ခါရဆို

“တိတ္ထိတို့၏အကြံ”

နိစ္စလဲ-သို့ ကိုဆို

သုခလဲ-သို့ ကိုဆို
အတ္တလဲ-သို့ ကိုဆို

“အတ္တကိုပြခြင်း”

အတ္တဆိုတာကလဲ၊ ၂-ခုပြား
အဇ္ဈတ္တဆိုတာကလဲ-တခုတပါး
ဗဟိဒ္ဓဆိုတာကလဲ-တခုတပါး
အဇ္ဈတ္တကို-အတ္တဆို
ဗဟိဒ္ဓကို-အတ္တနိယဆို

“တနည်းအတ္တ”

အတ္တဆိုတာကလဲ၊ ၂-ခုပြား
သကအတ္တဆိုတာကလဲ-တခုတပါး
ပရအတ္တကလဲ-တခုတပါး
မိမိကိုယ်ကို-သကအတ္တဆို
သူတပါးကိုယ်ကို-ပရအတ္တဆို

“အတ္တနိယ”

အတ္တနိယဆိုတာကလဲ၊ ၂-ခုပြား
သကအတ္တနိယဆိုတာကလဲ-တခုတပါး
ပရအတ္တနိယဆိုတာကလဲ-တခုတပါး
မိမိဥစ္စာကို-သကအတ္တနိယဆို
သူတပါးဥစ္စာကို-ပရအတ္တနိယဆို

“သုညသင်္ခါရကို မြခြင်း”

သုညဆိုတာကလဲ ၂-ခုပြား
ပရမတ္ထသုညကလဲ-တခုတပါး
သင်္ခါရသုညကလဲ-တခုတပါး
နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ်တရား
ခန္ဓာငါးမှဆိတ်သောကြောင့်၊ ပရမတ္ထသုညဆို။
ခန္ဓာငါးသည်၊ သတ္တသင်္ခါရမှ
ဆိတ်သောကြောင့်၊ သင်္ခါရသုညဆို။

“သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်”

“အညီအညွတ်ရှုပုံ”

အပျက်မြင်သောကြောင့်-အညီအညွတ်ရှု
အညီအညွတ်ရှုတာက-သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်
အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
အညီအညွတ်ရှုတာက-
သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဘဲ

“သတိနှင့်အတ္တပယ်ပုံ”

ချစ်သားပေးသ-မောင်ရာဇ
ထင်သောသတိနှင့်လဲ-အတ္တပယ်
လောကတရား-သုဉ်းဆိတ်ငြား
သေမင်းလွန်လို့လဲ-မမြင်နိုင်ဘွယ်
ရုပ်အနိစ္စ-ရှုမြင်က၊

လောကမှာလဲ-သုဉ်းဆိတ်တယ်
ဝေဒနာအနိစ္စ-ရှုမြင်က
လောကမှာလဲ-သုဉ်းဆိတ်တယ်
သညာအနိစ္စ-ရှုမြင်က
လောကမှာလဲ-သုဉ်းဆိတ်တယ်
သင်္ခါရအနိစ္စ-ရှုမြင်က
လောကမှာလဲ-သုဉ်းဆိတ်တယ်
ဝိညာဏ်အနိစ္စ-ရှုမြင်က
လောကမှာလဲ-သုဉ်းဆိတ်တယ်
ကြာဘက်ပေါ်ရောက်-မိုဃ်းရေပေါက်
လျှောကျဆင်းလို့လဲ-သန့်ရှင်းတယ်
ကြက်တောင်ကြောညှင်း-မီးမြှုပ်ကံသွင်း
တုန့်လိပ်ခြင်းဖြင့်လဲ-ကောက်ကွေ့တယ်
သုံးပါးဖြစ်ခြင်း-ဝဋ်ဘုံတိုင်း
စိတ်ရင်းဟာကလဲ-မငြိတယ်ဘယ်
ဗန်းဆန်ကောတိုင်း-မုံ့ညက်သွင်း
ဆင့်လေခြင်းနှင့်လဲ-တူလှတယ်
ဝါဘတ်ခြင်းတိုင်း-လေးကိုသွင်း
ဘတ်နေခြင်းနှင့်လဲ-တူလှတယ်
ရုပ်နာမ် ၂-ကွင်း-အာရုံရင်း
သိမ့်မွေ့ခြင်းကလဲ-ထပ်တူဟယ်
နိဗ္ဗာန်အေးခြင်း-အာရုံတိုင်း

မင်းကွန်းသွားပေါင်းချုပ်

ကျဆင်းပြန်မှလဲ-လွတ်မြောက်တယ်
နိဗ္ဗာန်အေးခြင်း-အာရုံတွင်း
မကျဆင်းပြန်ကလဲ-ရုပ်နာမ်တယ်

“လွတ်ခြင်းလွတ်ပေါက် ပြည့်စုံပုံ”

“အနိစ္စ”

နှလုံးသွင်းအနိစ္စ-ကုန်ထင်က
နိမိတ်ကင်းတာမှလဲ-ထွက်ပေါက်ဟယ်
ကိလေသာတရားမှလဲ-လွတ်မြောက်တယ်
အဆုံးအဖြတ်များလို့လဲ-ယုံကြည်ဘယ်

“ဒုက္ခ”

နှလုံးသွင်းဒုက္ခ-ဘေးထင်က
တောင့်တကင်းတာမှလဲ-ထွက်ပေါက်ဟယ်
ကိလေသာတရားမှလဲ-လွတ်မြောက်တယ်
အငြိမ်းများလို့လဲ-တည်ကြည်ဘယ်

“အနတ္တ”

နှလုံးသွင်းအနတ္တ-ကင်းဆိတ်က
နှလုံးသွင်းကင်းတာမှလဲ-ထွက်ပေါက်ဟယ်
ကိလေသာတရားမှလဲ-လွတ်မြောက်တယ်
အသိများလို့လဲ-အသိဉာဏ်ကျယ်

“ပယ်နိုင်သောကိလေသာ”

ဖြစ်ပြီးကိလေသာကိုလဲ-မပယ်နိုင်ပေ
ဖြစ်ဆဲကိလေသာကိုလဲ-မပယ်နိုင်ပေ
ဖြစ်လတ်ကိလေသာကိုလဲ-မပယ်နိုင်ပေ
ဖြစ်ခွင့်ကိလေသာကိုတော့- ပယ်နိုင်သလေ

“ဖြစ်ခွင့်”

ဖြစ်ခွင့်ဆိုတာကလဲ-ဖြစ်စမဟုတ်
ဖြစ်ခွင့်ဆိုတာကလဲ-ဖြစ်လယ်မဟုတ်
ဖြစ်ခွင့်ဆိုတာကလဲ-ဖြစ်ဆုံးမဟုတ်
ဖြစ်ခွင့်ဆိုတာက-ဖြစ်ခွင့်ဟုတ်

“ဖြစ်ခွင့် ၃-မျိုး”

အဟောင်းဖြစ်ခွင့်ကိုတော့-မဂ်ဉာဏ်နှင့်ဖြုတ်
အသစ်ဖြစ်ခွင့်ကိုတော့-ဝိပဿနာနှင့်အုပ်
တပတ်ရစ်ဖြစ်ခွင့်ကတော့-ဒေသနာသရုပ်

“ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ၃-မျိုး”

အာရုံငါးမျှလဲ-ထဲတွဲတဏှာ
ဉာဏ်အစားဖြင့်လဲ-သင်္ခါရုပေက္ခာ
ဒေသနာက-ပြတ်နာမည်ဟာ
နာနတ္ထ-နာနတ္ထသိတာ
ဝေဒနာတရားမျှလဲ-ထဲတွဲတဏှာ

ဉာဏ်အစားအားဖြင့်လဲ-အနုလောမာ
 ဒေသနာက-ပြတဲနာမည်ဟာ
 ကေတ္တ-ကေတ္တသိတာ
 တမ္မာယတရားမှလဲ-ထတဲတဏှာ
 ဉာဏ်အစားအားဖြင့်လဲ-ဂေါတြဘူသာ
 ဒေသနာက-ပြတဲနာမည်ဟာ
 (အတမ္မာ)အတမ္မာယတာ။

လက်သည်းကွင်းဖြင့် ပြသော (အတမ္မာ)ကား- သဒ္ဓါကျမ်း
 အလို ပဒပူရဏ၊ အလင်္ကာကျမ်းအလို ပဒါလင်္ကာရဆို၏။

“သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အစ-မဂ်ဉာဏ်တိုင်အောင် ပြခြင်း”

မြင်တုန်းပျက်မှု-လျစ်လျူရှု
 ကြားတုန်းပျက်မှု-လျစ်လျူရှု
 နံတုန်းပျက်မှု-လျစ်လျူရှု
 စားတုန်းပျက်မှု-လျစ်လျူရှု
 ထိတုန်းပျက်မှု-လျစ်လျူရှု
 မြင်ပျက်သုံးချက်-ဆင့်ခါတက်
 လေးအပျက်ကုန်-ငါးအစုံချုပ်
 ၆+နှင့်+၇-အကျိုးဖြစ်။ ။ (မန္တ)

ဤစကား၌-မြင်ပျက်သုံးပျက်အနက် နောက်ဆုံးအပျက်ကား
 ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏ ဝိပဿနာ စိတ္တပ္ပုပ္ပါဒ်အာရုံ အဆုံး
 ဖြစ်၏။ လေးအပျက်ကုန်သည် ဆိုသည်ကား ဂေါတြဘူဉာဏ်ကို

ရည်ညွှန်းထားသောကြောင့် ရုပ်နာမ်ကုန်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ ကိလေသာကား- မချုပ်သေးဘဲဖြစ်သောကြောင့် ပဋိပဒါ ဥာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ အာရုံထံသို့လည်း သူမဝင်၊ ဥာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိအာရုံသို့လည်း မရောက်နိုင်၊ သုဒ္ဓိ ၂-ပါးတို့၏ အကြား၌ ဖြစ်၍၊ သုဒ္ဓိ မခေါ်ဝေါ် လောက်သော စစ်ချက်ဖြစ်၏။ ငါးအစုံ ချုပ်ဟူသော စစ်ချက်၊ ၆ + နှင့် + ၇ အကျိုးဖြစ်ဟူသော စစ်ချက် တို့သည်ကား ဥာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။

“ပရိကံဇော စသည်ကိုပြခြင်း”

ပရိကံဇောကလဲ-ရုပ်နာမ်မသေ
ဥပစာဇောကလဲ-ရုပ်နာမ်မသေ
အနုလုံဇောကလဲ-ရုပ်နာမ်မသေ
ဂေါတြဘူဇောကျတော့-ရုပ်နာမ်မသေ
(ကိလေသာမသေ)
မဂ်ဇောကျမှ ၂-ပါးစုံသေ

သင်္ခါရပေက္ခာဥာဏံ ပြီး၏။

ပဋိပဒါဥာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပြီး၏။

၇။ ဥာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအခဏ်း

“မဂ်ဉာဏ်”

အကြောင်း-ကိလေသာ၊ အကျိုး-ခန္ဓာ
 အစုံချုပ်တာကို၊ မဂ်ဉာဏ်ဆို
 ပြင်ပျက် ၂-ချက်၊ ဆင့်ခါတက်
 သုံးအပျက်ကုန်-လေးအစုံချုပ်
 ၅ + ၆ + ၇-အကျိုးဖြစ်။ ။ (တိက္ခ)
 ကြားပျက်သုံးပျက်-ဆင့်ခါတက်
 လေးအပျက်ကုန်-ငါးအစုံချုပ်
 ၆ + နှင့် + ၇-အကျိုးဖြစ်။ ။ (မဇ္ဈ)
 နှံ့ပျက်သုံးပျက်-ဆင့်ခါတက်
 လေးအပျက်ကုန်-ငါးအစုံချုပ်
 ၆ + နှင့် + ၇-အကျိုးဖြစ်။ ။ (မဇ္ဈ)
 စားပျက်သုံးပျက်-ဆင့်ခါတက်
 လေးအပျက်ကုန်-ငါးအစုံချုပ်
 ၆ + နှင့် + ၇-အကျိုးဖြစ်။ ။ (မဇ္ဈ)
 ထိပျက်သုံးပျက်-ဆင့်ခါတက်
 လေးအပျက်ကုန်-ငါးအစုံချုပ်
 ၆ + နှင့် + ၇-အကျိုးဖြစ်။ ။ (မဇ္ဈ)

“မဂ်မှား, မဂ်မှန်သိနိုင်ရန်”

ဝိပဿနာဘုံ-ခန္ဓာ, နာမ်ရုပ်, သင်္ခါရအာရုံသည် အာရုံပြုသော အားဖြင့် ကိလေသာ၏ အတွင်းဖြစ်သောကြောင့် အဇ္ဈတ္တနိဗ္ဗာန် သည် အာရုံမပြုသောအားဖြင့် ကိလေသာမှအပဖြစ်သောကြောင့် ဗာဟိရ။ ဝိပဿနာ စိတ်သည် အာရုံပြုသောအားဖြင့် ကိလေ သာ၏ အတွင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဘုံ ခန္ဓာ, နာမ်, ရုပ်, သင်္ခါရ အာရုံ၌တည်သောကြောင့် အဇ္ဈတ္တဋ္ဌစိတ်။ မဂ်စိတ်သည် အာရုံပြု သောအားဖြင့် ကိလေသာမှအပဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌တည်သော ကြောင့် ဗာဟိရဋ္ဌစိတ်။

ဤအဇ္ဈတ္တဋ္ဌ, ဗာဟိရဋ္ဌစိတ် ၂-တို့တွင် အဇ္ဈတ္တဋ္ဌစိတ်၏ အာရုံ သင်္ခါရကိုဆင်ခြင်သဖြင့် ၎င်းစိတ်ကို မဂ်မှားဟုသိအပ်၏။ ဗာဟိ ရဋ္ဌစိတ်၏ အာရုံနိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်သဖြင့် ၎င်းစိတ်ကို မဂ်မှန်ဟု သိအပ်၏။

“နိဗ္ဗာန်”

အကြောင်းနှင့်, အကျိုးစပ်၍လဲ
မပြတ်ဖြစ်တဲ့-ရုပ်, နာမ်တွေ
လုံးဝပြတ်ကင်းသဖြင့်-ချုပ်ငြိမ်းခြင်း
သဘောမျှဘဲ-နိဗ္ဗာန်ပေ
ချုပ်ငြိမ်းမှု-နိဗ္ဗာန်
ခံစားမှု-ဖိုလ်ဉာဏ်
ဆင်ခြင်မှု-မဟာပစ္စဝေက္ခဏံ
အနုလုံဇောကလဲ-ကိလေသာပဟာန်

မင်္ဂလာကျတော့မှ-အမတ်ရတဲ့သောတာပန်
“သောတာပန်၏ပစ္စဝေက္ခဏာဇော ၅-ကြိမ်”

မင်္ဂလာဆိုတာလဲ-ကျခဲပြီ
ဖိုလ်ဇောဆိုတာလဲ-ကျခဲပြီ
နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ-ရခဲပြီ
ယုမ္မာမ္မ-ဒိဋ္ဌိရယ်၊ ယုမ္မာမ္မ-ဝိစိကိစ္ဆာရယ်
ကိလေသာ ၂-ပါးကလဲ-ပယ်ခဲပြီ
ပြစ်မှားမှု-ဒေါသရယ်
မှိုက်မှားမှု-မောဟရယ်
တပ်မက်မှု-လောဘရယ်
ထောင်လွှားမှု-မာနရယ်
ကိလေသာ ၄-ပါးတော့-ကျန်သေးသည်။

“ဓမ္မဒါသ သုတ်လာ-သောတာပန်၏ယုံကြည်မှု”

ငရဲလဲ-ငါမရောက်တော့ပြီ
တိရိစ္ဆာန်လဲ-ငါမဖြစ်တော့ပြီ
ပြိတ္တာလဲ-ငါမဖြစ်တော့ပြီ
အပါယ်ကျဘို့သဘောလဲ-ငါ့မှာမရှိပြီ
သောတာပန်လဲ-ငါဖြစ်ပြီ
အထက်မဂ်သုံးပါးသာ-လားရာရှိသည်
ဘုရား၌လဲ-ယုံကြည်သဒ္ဓါ
တရား၌လဲ-ယုံကြည်သဒ္ဓါ

သံဃာ၌လဲ-ယုံကြည်သဒ္ဓါ
လာဘ်ထိုး၊လိမ်လည်၊
ခြိမ်းချောက်လို့-မရတော့ပြီ

“သောတာပန်စိတ်ထား ၇-မျိုး”

ဆူပူက်တရားကိုလဲ-ဆင်ခြင်တာ
ပဌမ-မဟာပစ္စဝေက္ခဏာ
ပိတ်ဖုံးတရားကိုလဲ-ဆင်ခြင်တာ
ဒုတိယ-မဟာပစ္စဝေက္ခဏာ
ဤသာသနာပြင်ပ-မဂ်မရတာ
တတိယ-မဟာပစ္စဝေက္ခဏာ
သင့်တဲ့အပြစ်မှ-လျင်မြန်စွာ
စတုတ္ထ-မဟာပစ္စဝေက္ခဏာ
ဝိပဿနာအလုပ်သာ-ငဲ့ကွက်တာ
ပဉ္စမ-မဟာပစ္စဝေက္ခဏာ
တရားနာခြင်း၌-မတင်းတိမ်တာ
ဆဋ္ဌမ-မဟာပစ္စဝေက္ခဏာ
နာတဲ့တရား၏-သဘောသိတာ
သတ္တမ-မဟာပစ္စဝေက္ခဏာ
ဤ ၇-ပါးကို-ဆင်ခြင်တာ
သောတာပန်အစစ်မို့သာ

“ဖလသမာပတ်”

အရသာ

မင်းအပေါင်းတို့ကလဲ-မင်း၏စည်းစိမ်ကို
 အစဉ်ခံစားခြင်း၌လဲ-မတင်းတိမ်သလို
 နတ်အပေါင်းတို့ကလဲ-နတ်၏စည်းစိမ်ကို
 အစဉ်ခံစားခြင်း၌လဲ-မတင်းတိမ်သလို
 အရိယာအပေါင်းတို့ကလဲ-ဖလသမာပတ်ကို
 အစဉ်ဝင်စားခြင်း၌ မတင်းတိမ်သလို

ဥာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိပြီး၏။

ဤသို့ သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ၊
 မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဥာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ ပဋိပဒါ ဥာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ ဥာဏ
 ဒဿနဝိသုဒ္ဓိဟုဆိုအပ်သော ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး မင်းကွန်းသွား သည်
 ဤတိုင်တရပ် အပြီးသတ်သတည်း။

ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး မင်းကွန်းသွားပြီး၏။

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

နိဗ္ဗာန်တရား မင်းကွန်းသွား

“နိဗ္ဗာန် ၁၂-မျိုးထင်ပုံ”

အဝိဇ္ဇာချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
သင်္ခါရချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဝိညာဏ်ချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
နာမ်ရုပ်ချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
သဠာယတနချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဖဿချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဝေဒနာချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
တဏှာချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဥပါဒါန်ချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဘဝချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဇာတိချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဇရာမရဏချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အဝိဇ္ဇာယတွေဝ ဘိက္ခဝေ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ၊ သင်္ခါရ
နိရောဓော၊ သင်္ခါရနိရောဓာ၊ ဝိညာဏ်နိရောဓော၊ ဝိညာဏ
နိရောဓာ၊ နာမရူပနိရောဓော၊ နာမရူပနိရောဓာ၊ သဠာယတန
နိရောဓော၊ သဠာယတနနိရောဓာ၊ ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿနိရော

ဓာ၊ ဝေဒနာနိရောဓော၊ ဝေဒနာနိရောဓာ၊ တဏှာနိရောဓော၊
 တဏှာနိရောဓာ၊ ဥပါဒါနိရောဓော၊ ဥပါဒါနိရောဓာ၊ ဘဝ
 နိရောဓော၊ ဘဝနိရောဓာ၊ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိနိရောဓာ၊
 ဇရာ မရဏသောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာ နိရုဇ္ဈန္တိ။
 ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။
 မဟာဝါပါဠိတော်။

“နိဗ္ဗာန်ထင်ပုံ ၆၀”

ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
 မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
 နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်-လျင်မြန်သောပုဒ်အနက်ကိုသာ
 ဆိုသည်။ မဆိုသော်လည်း ကြွင်းသောဒုက်ပုဒ် ကောက်ချက်
 ထုတ်ပုံ အာရုံရှိပြီးမှတ်။

အစဉ်စပ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
 အစဉ်ပြတ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
 နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

နိမိတ်ထင်သောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
 နိမိတ်မထင်သောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
 နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အားထုတ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
 အားမထုတ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
 နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဘဝစပ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
ဘဝပြတ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

လာရောက်သောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
မလာရောက်သောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အသစ်ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
အသစ်မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ကျသောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
မကျသောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အိုသောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
မအိုသောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

နာသောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
မနာသောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

သေသောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
မသေသောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

စိုးရိမ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
မစိုးရိမ်သောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ငိုကြွေးသောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
မငိုကြွေးသောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ပူလောင်သောသဘောကိုတော့-ဘေးလို့ထင်
မပူလောင်သောသဘောကိုတော့-ဘေးအေးမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဤမစိုးရိမ်သော အသောကသဘော၊ မငိုကြွေးသော အပရိဒေဝသဘော၊ မပူလောင်သော အနုပါယာသ သဘောရှိသော သုံးပုဒ် ကောက်ချက် ထုတ်ရာ၌ ရဟန္တာပင် ဖြစ်သော်လည်း အကြောင်း၁၀-မျိုး၊ အကျိုး၁၀-ပါးတို့တွင် ယခုအကျိုး၅-ပါးတို့၏ ဇာတိမဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ဖြစ်သောကြောင့် အပြစ်မလွတ်၊ ဤသို့ပင် အပြစ်မလွတ်သော်လည်း “ဖုဠဿ လောကဓမ္မဟိ၊ စိတ္တံ ယဿ န ကမ္မတိ၊ အသောကံ ဝိရဇံ ခေမံ” ဟု ဟောတော်မူသည်ကိုထောက်၍ အသောက၊ အပရိဒေဝ၊ အနုပါယာသတို့၌ ဇာတိ၏ ပစ္စယသတ္တိချုပ်သည်ကို မဖြစ်သော သဘောသို့ သွင်းယူလျှင် အပြစ်လွတ်သည်ပင်တည်း။

ဤသို့ ဥပ္ပါဒ၊ ပဝတ္ထ၊ နိမိတ္တ၊ အာယုဟန၊ ပဋိသန္ဓိ၊ ဂတိ၊ နိပ္ပတ္တိ၊ ဥပပတ္တိ၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဥပါယာသ ၁၅-ပုဒ်တို့ကို ဘယနှင့်တဲ၍။ အနုပ္ပါဒ၊ အပဝတ္ထ၊ အနိမိတ္တ၊ အနာယုဟန၊ အပုဋိသန္ဓိ၊ အဂတိ၊ အနိပ္ပတ္တိ၊ အနုပပတ္တိ၊ အဇာတိ၊ အဇရာ၊ အဗျာဓိ၊ အမတံ၊ အသောကော၊ အပရိဒေဝေါ၊ အနုပါယာသောတို့ကို ခေမနှင့်တဲ၍ နိဗ္ဗာန်ထင်ပုံ ၁၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အစဉ်စပ်သောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
အစဉ်ပြတ်သောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

နိမိတ်ထင်သောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
နိမိတ်မထင်သောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အားထုတ်သောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
အားမထုတ်သောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဘဝစပ်သောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
ဘဝပြတ်သောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

လာရောက်သောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
မလာရောက်သောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အသစ်ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
အသစ်မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ကျသောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
မကျသောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အိုသောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
မအိုသောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

နာသောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
မနာသောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

သေသောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
မသေသောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

စိုးရိမ်သောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
မစိုးရိမ်သောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ငိုကြွေးသောသဘောကိုတော့-ဒုက္ခထင်
မငိုကြွေးသောသဘောကိုတော့-သုခမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဤသို့ ဥပ္ပါဒ၊ ပဝတ္တ၊ နိမိတ္တ၊ အာယုဟန၊ ပဋိသန္ဓိ၊ ဂတိ၊
နိပ္ပတ္တိ၊ ဥပပတ္တိ၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊
ဥပါယာသ ၁၅-ပုဒ်တို့ကို ဒုက္ခနှင့်တွဲ၍၊ အနုပ္ပါဒ၊ အပဝတ္တ၊
အနိမိတ္တ၊ အနာယုဟန၊ အပဋိသန္ဓိ၊ အဂတိ၊ အနိပ္ပတ္တိ၊ အနုပပတ္တိ၊
အဇာတိ၊ အဇရာ၊ အဗျာဓိ၊ အမတံ၊ အသောကော၊ အပရိဒေ
ဝေါ၊ အနုပါယာသော တို့ကို သုခနှင့်တွဲ၊ နိဗ္ဗာန်ထင်ပုံ၁၅-ပါး
ဖြစ်သတည်း။

ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တွင်းထင်
မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အစဉ်စပ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တွင်းထင်
အစဉ်ပြတ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

နိမိတ်ထင်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တွင်းထင်

နိမိတ်မထင်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အားထုတ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တွင်းထင်
အားမထုတ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဘဝစပ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တွင်းထင်
ဘဝပြတ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

လာရောက်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တွင်းထင်
မလာရောက်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အသစ်ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တွင်းထင်
အသစ်မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ကျသောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တွင်းထင်
မကျသောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တွင်းထင်
မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အိုသောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တုင်းထင်
မအိုသောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

နာသောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တုင်းထင်
မနာသောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

သေသောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တုင်းထင်
မသေသောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

စိုးရိမ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တုင်းထင်
မစိုးရိမ်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ငိုကြွေးသောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တုင်းထင်
မငိုကြွေးသောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ပူလောင်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်တုင်းထင်
မပူလောင်သောသဘောကိုတော့-ဝဋ်ကင်းမြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဤသို့ ဥပ္ပါဒ,ပဝတ္တ,နိမိတ္တ,အာယုဟန,ပဋိသန္ဓိ,ဂတိ,နိပ္ပတ္တိ,
ဥပပတ္တိ,ဇာတိ,ဇရာ,ဗျာဓိ,မရဏ,သေဝက, ပရိဒေဝ,ဥပါယာသ
၁၅-ပုဒ်ကို သာမိသနှင့်တူ၍ အနုပ္ပါဒ,အပဝတ္တ,အနိမိတ္တ, အနာ

ယူဟန၊ အပ္ပဋ္ဌိသန္ဓိ၊ အဂတိ၊ အနိပ္ပတ္တိ၊ အနုပပတ္တိ၊ အဇာတိ၊
အဇရာ၊ အဗျာဓိ၊ အမတံ၊ အသောကော၊ အပရိဒေဝေါ၊ အနုပါ
ယသောတို့ကို နိရာမိသနှင့်တူ၍ နိဗ္ဗာန်ထင်ပုံ ၁၅-ပါး ဖြစ်
သတည်း။

ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အစဉ်စပ်သောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
အစဉ်ပြတ်သောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

နိမိတ်ထင်သောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
နိမိတ်မထင်သောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အားထုတ်သောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
အားမထုတ်သောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဘဝစပ်သောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
ဘဝပြတ်သောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

လာရောက်သောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
မလာရောက်သောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အသစ်ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
အသစ်မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ကျသောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
မကျသောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဖြစ်သောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
မဖြစ်သောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

အိုသောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
မအိုသောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

နာသောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
မနာသောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

သေသောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
မသေသောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

စိုးရိမ်သောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
မစိုးရိမ်သောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ငိုကြွေးသောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
မငိုကြွေးသောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ပူလောင်သောသဘောကိုတော့-ရုပ်နာမ်ထင်
မပူလောင်သောသဘောကိုတော့-နိဗ္ဗာန်မြင်
နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

ဤသို့ ဥပ္ပါဒ်၊ ပဝတ္တ၊ နိမိတ္တ၊ အာယုဟန၊ ပဋိသန္ဓိ၊ ဂတိ၊
နိပ္ပတ္တိ၊ ဥပပတ္တိ၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊
ဥပါယာသ ၁၅-ပုဒ်တို့ကို သင်္ခါရနှင့် တွဲ၍ အနုပ္ပါဒ်၊ အပ
ဝတ္တ၊ အနိမိတ္တ၊ အနာယုဟန၊ အပဋိသန္ဓိ၊ အဂတိ၊ အနိပ္ပတ္တိ၊ အနု
ပပတ္တိ၊ အဇာတိ၊ အဇရာ၊ အဗျာဓိ၊ အမတံ၊ အသောကော၊ အပရိ
ဒေဝေါ၊ အနုပါယာသောတို့ကို နိဗ္ဗာန်နှင့် တွဲ၍ နိဗ္ဗာန်ထင်ပုံ
၁၅-ပုဒ်ဖြစ်သတည်း။

ဤသို့လျှင် ဘယ၊ ခေမနှင့် ၁၅-ပုဒ်၊ ဒုက္ခ၊ သုခနှင့် ၁၅-ပုဒ်၊
သာမိသ၊ နိရာမိသနှင့် ၁၅-ပုဒ်၊ သင်္ခါရ၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် ၁၅-ပုဒ်၊
ပေါင်းသော် နိဗ္ဗာန်ထင်ပုံ ၆၀-ဖြစ်သတည်း။

နိဗ္ဗာန်ထင်ပုံ-၄၀

အနိစ္စချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဒုက္ခချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ရောဂချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဂဏ္ဍချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

သဏ္ဌချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
အဿချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
အာဗာဓချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ပရချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ပလောကချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဤတိချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဥပဒ္ဒဝချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဘယချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဥပသဂ္ဂချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
စလချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ပဘဂ္ဂ်ချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
အဓုဝချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်မှာထင်
အတာဏချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
အလေဏချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
အသရဏချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ရိတ္တချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
တုစ္ဆချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
သုညချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
အနုတ္တချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
အာဒီနဝချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဝိပရိဏာမဓမ္မချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
အသာရကချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
အဿမူလချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဝဓကချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
ဝိဘဝ်ချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

သာသဝဓမ္မချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
 သင်္ခတချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
 မာရာဓမ္မချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
 ဇာတိဓမ္မချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
 ဇရာဓမ္မချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
 ဗျာဓိဓမ္မချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
 မရဏဓမ္မချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
 သောကချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
 ပရိဒေဝဓမ္မချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
 ဥပါယာသဓမ္မချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်
 ကံကိလေသိကဓမ္မချုပ်တာမြင်-နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာထင်

“ပဉ္စက္ခန္ဓေ အနိစ္စတော ပဿန္တော အနုလော
 မိကံ ခန္တိံ ပဋိလဘတိ။ ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ နိရောဓေါ
 နိစ္စံ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဿန္တော သမ္ပတ္တနိယာမံ ဩက္က
 မတိ”

အနက်။ ။ပဉ္စက္ခန္ဓေ၊ငါးပါးသောခန္ဓာတို့ကို။အနိစ္စတော၊
 မမြဲဟု၊ ပဿန္တော၊ ရှုသောသူသည်။ အနုလောမိကံခန္တိံ၊ အနု
 လောမဉာဏ်ကို။ ပဋိလဘတိ၊ ရ၏။ ပဉ္စန္ဒခန္ဓာနံ၊ ငါးပါးသော
 ခန္ဓာတို့၏။ နိရောဓေါ၊ ချုပ်ခြင်းသည်။ နိစ္စံ၊ မြဲသော။ နိဗ္ဗာနံ၊
 နိဗ္ဗာန်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဿန္တော၊ မြင်သောသူသည်။
 သမ္ပတ္တနိယာမံ၊ မဂ်သို့။ ဩက္ကမတိ၊ သက်ဝင်၏။

ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟောတော် မူသောကြောင့် ၄၀- သော
 တောတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ၄၀-တို့သည်ကား နိဗ္ဗာန်ထင်ပုံ ၄၀-
 တို့သာဖြစ်သတည်း။

“ဧတ္ထ ဟိ အနိစ္စတော၊ ပလောကတော၊
စလတော၊ ပဘဂ္ဂံတော၊ အဓုဝတော၊ပ။ မရဏ
ဓမ္မတောတိ ဧကေကသ္မိံ ခန္ဓေ ဒသ ဒသ ကတော
ပညာသ အနိစ္စာနုဿနာနိ။ ပရတော၊ရိတ္တတော၊
တုစ္ဆတော၊ သုညတော၊ အနတ္တတောတိ ဧက
ကသ္မိံ ခန္ဓေ ပဉ္စ ပဉ္စ ကတော ပဉ္စဝိသတိ အနတ္တာ
ပနုဿနာနိ။ သေသာနိ ဒုက္ခတော၊ ရောဂတော
အာဒိနိ ဧကေကသ္မိံ ခန္ဓေ ပဉ္စဝိသတိ ပဉ္စဝိသတိ
ကတော ပဉ္စဝိသတိ သတံ ဒုက္ခဝိပဿနာနိ”

ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူသောကြောင့် အနိစ္စာ နုပဿနာ အကျယ်
၅၀၊ အနတ္တာ နုပဿနာအကျယ် ၂၅၊ဒုက္ခာနုပဿနာ အကျယ်
၁၂၅-တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ထောက်သော အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်
ထင်ပုံ ၂၀၀-ဖြစ်နိုင်သတည်း။

ဤတွင်ရှေ့ကား နိဗ္ဗာန်တရားမင်းကုန်းသွား ပြီး၏။

ဥာဏ်စဉ် ၁၀-ပါး မင်းကွန်းသွား

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

၁။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဥာဏ်

အားလုံးသောသတ္တဝါတို့၌ ကိုယ်ဟူသော ပစ္စည်းတခု၊ စိတ်ဟူသော ပစ္စည်းတခု၊ ၂-ခုသာ ရှိ၏။ ထို ၂-ခုမှာလည်း ကိုယ်ဟူသော ပစ္စည်းကို လက်ညှိုးထိုး၍ပြပါက အကြမ်းပြင်းအားဖြင့် သိနိုင်ပါ၏။ စိတ်ဟူသောပစ္စည်းကို လက်ညှိုးထိုး၍လည်းမပြနိုင်၊ မပြနိုင်ခြင်းကြောင့် မရှိဟုလည်း မပြောဆိုနိုင်ကြောင်းကို သိရပါ၏။ ဤမပြနိုင်သော စိတ်ကို ဆုံးမရန် ခဲယဉ်းကြောင်းကို ဘုရားရှင်ကလည်း တလောကလုံးကို စိတ်က ဆွဲဆောင်နေသည်၊ တလောကလုံးကို စိတ်က ပြုပြင်နေသည်ဟု ဟောတော်မူသည်။

ဤဆုံးမရန် ခဲယဉ်းသော စိတ်၏ နေထိုင်ရာကို ရှာဖွေရန်မှာ ကား စိတ်ရှိသောသတ္တဝါတိုင်းတို့၏တာဝန်ပင်ဖြစ်သည်။ စိတ်၏ နေထိုင်ရာကား သင်တို့တစုံတခုသော အလုပ်ကိစ္စကို ပြုလုပ်သော အခါ ပြုလုပ်ရာဌာနတို့၌ ပြုလုပ်သည့် အမှုအရာတို့ကို အစဉ်တစိုက် လိုက်၍၊ လိုက်၍သိနေသော သဘောတော့သည် စိတ်ပင် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသိနေသော သဘောတော့သည် သင်တို့၏ ပြုလုပ်ရာကိစ္စ အဝဝတို့၏အပေါ်၌ ကျရောက်၍ နေသော သိမှု စိတ်တို့ပင်ဖြစ်ပေ၏။ ဤသိမှုစိတ်ကို အဖြူ၊ အနီဟု မခွဲခြားဘဲ သိမှုစိတ်၏ကျရာဌာနကိုသာ ခွဲခြား၍ပြပါအံ့။

အကောင်းအာရုံအပေါ်၌-သိမှုစိတ်ကျရာတမျိုး
အဆိုးအာရုံအပေါ်၌-သိမှုစိတ်ကျရာတမျိုး
အကောင်းနှင့်အဆိုး အာရုံအပေါ်၌-
သိမှုစိတ်ကျရာတမျိုး
အကောင်း၊အဆိုးနှင့် ဘာမျှမသက်ဆိုင်သော
အာရုံအပေါ်၌-သိမှုစိတ်ကျရာတမျိုးဟု
၄-မျိုးရှိ၏။

ထိုလေးမျိုးတို့တွင်—

၁။ အကောင်း အာရုံအပေါ်၌ သိမှုစိတ်ကျပုံမှာ ဒါန၊
သီလ၊ဘာဝနာ၊သမထ၊ဝိပဿနာကို ပြုလုပ်သောကိစ္စတို့၌ ကျနေ
ဆဲသောစိတ်ကိုဆိုလိုသည်။

၂။ အဆိုး အပေါ်၌ သိမှုစိတ်ကျပုံမှာ သူ့အသက်ကိုသတ်
ခြင်း၊သူ့ဥစ္စာကိုခိုးခြင်း၊ သူတပါးအိမ်ရာ ပြစ်မှားခြင်း၊ မုသား
ဆိုခြင်း၊ သူရာသောက်ခြင်း စသော မကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်ရာ
ကိစ္စတို့၌ စိတ်ကျဆဲကို ဆိုလိုသည်။

၃။ အကောင်းနှင့်၊ အဆိုး ရောသော အပေါ်၌ သိမှုစိတ်
ကျပုံမှာ ခိုး၍၊ တိုက်၍၊ ခိုက်၍၊ လုယက်၍ ရသော ပစ္စည်းဥစ္စာ
တို့ဖြင့် လှူဒါန်းခြင်း၊ ပေးကမ်းခြင်းအမှု ပြုလုပ်သော ကိစ္စတို့၌
သိမှုစိတ်ကျဆဲကိုဆိုလိုသည်။

၄။ အကောင်းအဆိုးနှင့် ဘာမျှမသက်ဆိုင်သောအပေါ်၌
သိမှုစိတ်ကျပုံမှာ ဥပမာလူတယောက်သည် ကိစ္စတခုခုဖြင့် ခရီး
သွားသောအခါ လမ်းတွင် တွေ့မြင်ရသော ကျောက်ခဲ၊ သလဲ၊

မြက်မှိုက်၊ ထင်းချောင်းစသည်တို့ကို မတွေ့သည်ကား မဟုတ်- တွေ၏။ တွေသော်လည်း ထိုပစ္စည်းတို့၏ အပေါ်၌ အပြစ်မမြင်၊ အချစ်မဝင်သလို၊ ထို့အတူ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နှံ့မှု၊ စားမှု၊ ထိမှု၊ သိမှုတို့တွင် မြင်မှုအာရုံ၌ စိတ်ရောက်တုန်း၊ ကြားမှု၊ နှံ့မှု၊ စားမှု၊ ထိမှု၊ သိမှုတို့သည်လည်း မရှိသည်မဟုတ်- ရှိ၏။ ရှိသော်လည်း ၎င်းတို့၏ အပေါ်၌ အပြစ်လည်းမမြင်၊ အချစ်လည်းမဝင်သဖြင့် အကောင်းအဆိုးနှင့် ဘာမျှမသက်ဆိုင်ဟုဆိုလိုသည်။

ထိုသို့ ၄-ဌာနတို့၌ ကျရောက်၍နေသော သိမှုစိတ်ကို အလွယ်ဆုံးအားဖြင့် ဆုံးမရာနည်းမှာ စိတ်သည် တည်ရာ၊ မှီရာ ရှိမှသာ လျှင် တည်ရာ၊ မှီရာတို့၏အပေါ်၌ ကျရောက်မြဲဓမ္မတာ ဖြစ်ပါ၏။ သို့အတွက် ဤစာကို ဘတ်နေသော သင်၏စိတ်မှာ စာတလုံး၊ တလုံးတို့၏အပေါ်၌ စိတ်တို့သည် တည်၍ နေသည် မဟုတ်ပါလော။

စာတလုံး၊ တလုံးတို့၏ အပေါ်၌ စိတ်သာ မတည်ခဲ့ပါလျှင် ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ဤစာကို ဆုံးအောင် သင်ဘတ်နိုင်မည် မဟုတ်၊ သို့ပါ၍ ယခုစာဘတ်နေသောခဏတွင် သင်၏စိတ်သည် စာလုံး၌သာ တည်ရာရှိပေသည်။ စာလုံးတွေ၏အပေါ်မှာသာလျှင် စိတ် ကျနေသည်ဟုဆိုရပေ၏။ စာလုံးတွေ၏အပေါ်၌ ဦးစွာကျနေသော ရှေးစိတ်ကို နောက်စိတ်ဖြင့် “ငါ၏စိတ်သည် စာလုံးများအပေါ်၌ ကျရောက်နေသည်” ဟု ထပ်၍ သိရမည်။ ဤနည်းအတိုင်း ပြုလုပ်ရန် သင့်မှာ ဝန်လေးလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

ထို့အတူ စားသောအခါမှာလည်း စားရာ၌ ဦးစွာကျသော ရှေးစိတ်ကို နောက်စိတ်ဖြင့် ထပ်၍သိရန်ကိုလည်း ခဲယဉ်းမည် မဟုတ်ပေ။ လှူဒါန်း၊ ပေးကမ်းသောအခါတို့၌လည်း လှူဒါန်း၊

ပေးကမ်းလိုသော ရှေးစိတ်ကို နောက်စိတ်ဖြင့် ထပ်၍ သိရန် အတွက်မှာလည်း ပိုမို၍ မခဲယဉ်းနိုင်တော့ပေ။ ဤသို့ စိတ်ကျတိုင်း၊ ကျတိုင်း ရှေးစိတ်ကို နောက်စိတ်ဖြင့် လိုက်၍ သိသော အလုပ်ကိုလုပ်သော သင့်အား အကျိုးခံစားရပုံမှာ—

ကောင်းရာသို့ဖြစ်စေ၊ ဆိုးရာသို့ဖြစ်စေ၊ အကောင်း အဆိုး လုံးလုံးမပါရာသို့ဖြစ်စေ ကျရောက်သော ရှေးစိတ်ကို နောက်စိတ်ဖြင့် လိုက်၍ ကြည့်ရှု သတိပြုသည်ရှိသော် ငါ၏စိတ်သည် ယခုတနာရီ အတွင်း၌ မကောင်းရာသို့ များများရောက်၍ ကောင်းရာသို့ နည်းနည်းသာရောက်ပါတကားဟု စိတ်ကိုစိတ်ချင်း ပြန်၍ ရှက်ကြောက်သောသဘောအားဖြင့် မကောင်းရာသို့ သွားသော ရှေ့စိတ်ကို နောက်စိတ်က မသွားနှင့်ဟု မပြောသော်လည်း ပြောသကဲ့သို့၊ မကောင်းဘက်သို့ သွားသော စိတ်သည် အလိုလို တွန့်ဆုတ်သည်ကို ကိုယ်တိုင် တွေ့ကြုံ ခံစားရပါလိမ့်မည်။

အကျိုးမရှိ ရာ သို့ သွားသော စိတ်သည်လည်း အကျိုးမရှိမှန်း သိလာသဖြင့် အကျိုးရှိရာသို့သာ ပြောင်း၍ လာသည်ကိုလည်း ကိုယ်တိုင်တွေ့ကြုံ ခံစားရပါလိမ့်မည်။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၊ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာနှင့် မစပ်ရာသို့ သွားသော စိတ်သည် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၊ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစရှိသော ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့သို့ ချဉ်းကပ်မှီတွယ်၍ လာသည်ကိုလည်း ကိုယ်တိုင် တွေ့ကြုံ ခံစားရပါလိမ့်မည်။

နာမ်ရုပ်ပေဏီပုံ

ဤသို့စိတ်ကျရာ၊ ကျရာတို့၌ ရှေ့စိတ်ကို နောက်စိတ်ကလိုက်၍ လိုက်၍ သိပါများသော သင့်အား စိတ်ကျရာက တခုဘဲ၊ စိတ်

ဆိုတာက တခုဘဲဟု၊ စိတ်ကျတိုင်း၊ ကျတိုင်း ကျသောနေရာနှင့် ကျတဲ့စိတ် ၂-ခုကွဲပြား၍ အပိုင်းအခြား ထင်လာလိမ့်မည်။

ထိုအချက်၌ စိတ်ကျရာ ထင်တာက ရုပ်ထင်တာ၊ စိတ်ထင်တာက နာမ်ထင်တာ၊ ရုပ်ထင်တာကို ရူပပရိစ္ဆေဒ၊ နာမ်ထင်တာကို နာမပရိစ္ဆေဒ၊ ၂-ပါးစုံထင်တာကို နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဟု ဆို၏။

၂။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်

အထက်ပါ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းသည် ကား စိတ်၏ ကျရာ၊ ကျရာကိုသာ မှတ်သား ပိုင်းခြား နေသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အာရုံထူး၊ အာရုံမြတ်ဟုဆိုပါသည်။

ထိုအာရုံထူး၊ အာရုံမြတ်၏ အမှန်၊ အမှား ဝေဘန် ပိုင်းခြား ရန်မှာ စိတ်ဆိုသော နာမ်သဘောသည် ဘယ်အခါမှ တည်ရာမရှိ က မဖြစ်နိုင်သော သဘောမျိုးဖြစ်၏။ ၎င်း၏တည်ရာ ရုပ်သဘော နှင့် ယှဉ်တွဲမှသာလျှင် နေနိုင်၏။ သို့အတွက် စိတ်၏ ကျရာ သဘောတရားဟူသမျှကို ရုပ်ဟုဆို၏။ စိတ်ကို နာမ်ဟုဆို၏။ ထို စကားကို ကျမ်းဂန်များ၌လည်း....

နာမံ၊ နာမ်ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ နာမံ၊ နာမ်သည်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ နာမဿ၊ နာမ်၏။ ခါဒိတုကာမတာယ၊ ခဲလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ခါဒတိ၊ ခဲ၏။ နာမဿ၊ နာမ်၏။ ပိဝိတုကာမတာယ၊ သောက်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ပိဝတိ၊ သောက်၏။ နာမဿ၊ နာမ်၏။ ဗျာဟရိတုကာမတာယ၊ စကားဆိုလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ဗျာဟရတိ၊

စကားဆို၏။ နာမဿ၊ နာမ်၏။ ဣရိယာပထံ၊ သွားခြင်း၊ ရုပ်
 ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဣရိယာပုထံကို။
 ကပ္ပေတုကာမတာယ၊ ပြုလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပံ၊ ရုပ်
 သည်။ ဣရိယာပထံ၊ သွားခြင်း၊ ရုပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်းဟု ဆို
 အပ်သော ဣရိယာပုထံကို။ ကပ္ပေတံ၊ ပြု၏ဟူ၍ ၎င်း။ ရူပံ၊ ရုပ်ကား။
 အညံ၊ တခြား။ နာမံ၊ နာမ်ကား။ အညံ၊ တခြား။ နာမရူပ၊ နာမ်နှင့်
 ရုပ်သည်။ အသံမိဿာ၊ မရောနှောကုန်။ နာမံ၊ နာမ်သည်။ ရူပေနံ၊
 ရုပ်မှ။ သုညံ၊ ဆိတ်၏။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ နာမေနံ၊ နာမ်မှ။ သုညံ၊ ဆိတ်
 ၏။ ဟုဆိုသောကြောင့်....

ရုပ်ကိုမှီ၍လဲ-နာမ်ဖြစ်တယ်
 နာမ်ကိုမှီ၍လဲ-ရုပ်ဖြစ်တယ်
 မှီသောရုပ်ကလဲ-နာမ်မှဆိတ်တယ်
 မှီသောနာမ်ကလဲ-ရုပ်မှဆိတ်တယ်
 နာမ်စားချင်လို့လဲ-ရုပ်ကစားတယ်
 နာမ်သောက်ချင်လို့လဲ-ရုပ်ကသောက်တယ်
 နာမ်ပြောချင်လို့လဲ-ရုပ်ကပြောတယ်
 နာမ်ပြုချင်လို့လဲ-ရုပ်ကပြုတယ်

ဤသို့ နာမ်နှင့်ရုပ် (၀၇) စိတ်နှင့်၊ စိတ်ကျရာ တခြားစီထင်
 နေသောသင့်မှာ နာမ်နှင့်ရုပ်သာ ရှုမှတ်ခိုက်ထင်နေရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်
 ရှိ၏ဟု မှားသောအယူဒိဋ္ဌိ၊ သတ္တဝါရှိ၏ဟု မှားသောအယူ၊ ဒိဋ္ဌိ
 ကင်းစင်၍သွားပါသဖြင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟုဆိုသည်။

ရုပ်နာမ်၏အကြောင်းပေါ်ပုံ

ဤသို့ စိတ်နှင့်၊ စိတ်ကျရာ ၂-ဌာနကို ကွဲခြား၍ထင်နေသော

သင့်မှာ သွားသောအမှုအရာတခုတည်း၌ပင် သွားချင်တာကတခု
ဘဲ၊ သွားတာက တခုဘဲ၊ သွားချင်တာက သွားတာ မဟုတ်။
သွားတာကလဲ- သွားချင်တာမဟုတ်ဟု သွားသောအမှုအရာကို
အကုန်သိမြင် ဥာဏ်မှာထင်၏။

ထိုသို့ထင်ရာ၌ သွားချင်တာက အကြောင်းဖြစ်၏။ သွားတာ
က-အကျိုးဖြစ်၏။ သွားချင်သော အကြောင်းကို ပစ္စယခေါ်
သည်။ သိမ်းဆည်းတာကို ပရိဂ္ဂဟခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပစ္စယ
ပရိဂ္ဂဟဥာဏ်ပေါ်သည်ဟု ဆိုရသည်။

၃။ သမ္မသနဥာဏ်

သွားချင်တာ ဘာကြောင့် အကြောင်းဖြစ်ရသနည်း။ သွား
ချင်သောစိတ်သည် သွားသောအမှုအရာကို မသွား၊ သွားအောင်
စေ့ဆော်တိုက်တွန်း၍ပေးသောကြောင့် အကြောင်းဟုဆိုသည်။

သွားသော အမှုအရာ ဘာကြောင့် အကျိုးဖြစ်ရသနည်း။
သွားသောအမှုအရာသည် ထိုစေ့ဆော် တိုက်တွန်း၍ပေးသော
စိတ်ကမှ ဖြစ်ပေါ်လာသောကြောင့် အကျိုးဟုခေါ်သည်။

သို့အတွက် သွားဆဲခဏတွင် သွားချင်သော အကြောင်း
တရားနှင့် သွားသောအကျိုးတရား ၂-ပါး လျှောက်ကိုသာ သိနေ
သော သင်၏အာရုံ၌ သွားချင်သော အကြောင်းတရားကိုလဲ
ဘယ်သူကမှ မပြုပေ။ သွားသောအကျိုးတရားကိုလဲ ဘယ်သူကမှ
မခံစား၊ သွားချင်သော သဘောတရားနှင့် သွားတဲ့ သဘော
တရား ၂-ပါးသက်သက်ကြောင့်သာ သွားတာဘဲဟုထင်ခြင်းသည်
အမှန်ထင်သည်ဟုဆို၏။ ကျမ်းဂန်၌လဲ—

ကမ္မဿ၊ အကြောင်းကို။ ကာရကော၊ ပြုတတ်သောသူသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဝိပါကဿစ၊ အကျိုးကိုလည်း။ ဝေဒကော၊ ခံစားတတ်သောသူသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သုဒ္ဓ ဓမ္မာ၊ သက်သက်သောတရားတို့သည်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဧဝေတံ ဧဝံတေ၊ ဤသို့ မြင်ခြင်းသည်။ သမ္မာဒဿနံ၊ အမှန်မြင်ခြင်းပေတည်း။

ရုပ်နာမ် သုံးသပ်ပုံ

ဤသို့ စိတ်ကျရာ၊ ကျရာတို့၌ သတိထား၍ မှတ်သားနေသော သင့်မှာ သွားဆဲခဏ၌ ယခုမူကား သွားတုန်းဘဲ၊ နောက်ကလဲ သွားခဲ့ပြီ၊ ရှေ့ကိုလဲ သွားလတံ့။

ရုပ်ဆဲခဏ၌ ယခုမူကား ရုပ်တုန်းဘဲ၊ နောက်ကလဲ ရုပ်ခဲ့ပြီ၊ ရှေ့ကိုလဲ ရုပ်လတံ့။

ထိုင်ဆဲခဏ၌ ယခုမူကား ထိုင်တုန်းဘဲ၊ နောက်ကလဲ ထိုင်ခဲ့ပြီ၊ ရှေ့ကိုလဲ ထိုင်လတံ့။

အိပ်ဆဲခဏ၌ ယခုမူကား အိပ်တုန်းဘဲ၊ နောက်ကလဲ အိပ်ခဲ့ပြီ၊ ရှေ့ကိုလဲ အိပ်လတံ့။ ဟု ကိစ္စတခု၊ တခုတို့၌ တုန်း၊ ပြီ၊ လတံ့။ ဟု သုံးချက်၊ သုံးချက် ထင်သည်ကို သမ္မသနဉာဏ် ပေါ်သည်ဟု ဆို၏။ တုန်း၊ ဆိုတာက ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ဆဲ၊ ပြီ၊ ဆိုတာက အတိတ်ဖြစ်ပြီး၊ လတံ့၊ ဆိုတာက အနာဂတ်ဖြစ်လတံ့။ ထိုစကားကို ကျမ်းဂန်တို့၌လည်း—

အတိတာ နာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တရားတို့ကို။ သံခိပိတော၊ ချမ်း၍။ ဝဝတ္ထာ နေ ပညာ၊ ပိုင်းခြားသော ပညာသည်။ သမ္မသနဉာဏံ၊ သမ္မသနဉာဏ်မည်၏ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့်—

ဖြစ်ပြီးခိုက်ကလဲ-ဖြစ်ဆဲမဟုတ်
 ဖြစ်ဆဲခိုက်ကလဲ-ဖြစ်လတ် မဟုတ်
 အတွင်းဖြစ်ခိုက်ကလဲ-အပဖြစ်မဟုတ်
 အကြမ်းဖြစ်ခိုက်ကလဲ-အနုဖြစ်မဟုတ်
 အယုတ်ဖြစ်ခိုက်ကလဲ-အမြတ်ဖြစ်မဟုတ်
 အဝေးဖြစ်ခိုက်ကလဲ-အနီးဖြစ်မဟုတ်
 ထင်လေသမ္မသန-ဉာဏ်ဓမ္မ
 အနုသယကိလေ-မကင်းပေ
 ခြင်းရာသုံးသပ်-တင်ပညတ်
 ပရမတ်နှင့်-နီးဆုံးမှတ်
 ကျမ်းမြတ်ဋီကာ-မိန့်မြွက်ရှာ

၄။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်

ရုပ်နာမ်အဖြစ်အပျက်ပေါ်ပုံ

ဤသို့ စိတ်ကျရာ၊ ကျရာတို့၌ သတိကပ်၍ ရှုမှတ်နေသော
 သင့်မှာ ကျသောစိတ်၏ အစ၊ ကျသော စိတ်၏ အဆုံးကိုလည်း
 ဉာဏ်၌ အကွင်းသား၊ အကွင်းသား တွေ့မြင် ထင်ရှားစွာ သိလာ
 လိမ့်မည်။ စိတ်ကျတဲ့နေရာ၏ အစ၊ စိတ်ကျတဲ့ နေရာ၏ အဆုံးကို
 လည်း ဉာဏ်၌ အကွင်းသား၊ အကွင်းသား ထင်ရှားစွာ သိလာ
 လိမ့်မည်။

ကျသောစိတ်၏အစကို သိခြင်းကတော့ ဖြစ်သောသဘောကို
 သိခြင်းဟုဆိုသည်။ ဤဖြစ်သောသဘောကို သိခြင်းသည် စိတ်၏

ဥဒယကိုသိသည်မည်၏။ ကျသောစိတ်၏အဆုံးကိုသိခြင်းကတော့ ပျက်သောသဘောကို သိသည်ဟုဆို၏။ ဤပျက်သောသဘောကို သိခြင်းသည် ဝယဟု သိသည် မည်၏။ စိတ်ကျရာဌာန၏ အစသို့ သိခြင်းကတော့လဲ ဖြစ်သောသဘောကို သိသည် မည်၏။ ဤဖြစ်သောသဘောကို သိခြင်းကို ဥဒယဟုဆိုရပြန်၏။ စိတ်ကျရာဌာန၏ အဆုံးကို သိခြင်းကတော့လဲ ပျက်သောသဘောကို သိသည်မည်၏။ ဤပျက်သောသဘောကို သိခြင်းကတော့လဲ ဝယဟု ဆိုရပြန်၏။ ဤသို့အဖြစ်နှင့်အပျက်ကို သိမြင်တာကို ဥဒယဗ္ဗယဥာဏ်ပေါ်သည်ဟုဆို၏။ ကျမ်းဂန်များ၌လည်း—

ပစ္စုပ္ပန္နာနံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို။ ဝိပရိဏာမာနုပဿနေပညာ၊ ဖောက်ပြန်သည်ဟု ‘ရှုသော ပညာသည်။ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနေပညာ၊ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဥာဏ်မည်၏။

မေး။ ။ဘာတွေ ဖြစ်ပျက်တာကို မြင်မှသာလျှင် ဥဒယဗ္ဗယဥာဏ်ဟုဆိုရမည်လဲ။

ဖြေ။ ။ရုပ်၊ နာမ်တွေဖြစ်ပျက်တာကိုမြင်မှသာလျှင် ဥဒယဗ္ဗယဥာဏ်ဟု ဆိုသည်။

မေး။ ။ဘယ် ရုပ်၊ ဘယ် နာမ် တွေ အဖြစ်အပျက်ကို မြင်မှ ဥဒယဗ္ဗယဥာဏ် ခေါ်သနည်း။

ဖြေ။ ။ဥပမာ-အသံကြားခိုက် အသံနှင့် ကြားသော စိတ် ၂-ခု ရှိရာတွင် အသံ၏အစ ထင်တာက ရုပ်၏အစ ဥဒယ၊ အဖြစ်ထင်တာ၊ အသံ၏ အဆုံးထင်တာက ရုပ်၏အဆုံး ဝယ (ဝါ) ဗယအပျက်ထင်တာ၊ အသံ၏ အစ၊ အဆုံး

ထင်တာက ရုပ်၏အဖြစ်,အပျက် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ထင်
တာ။

ကြားသောစိတ်၏ အစ ထင်တာက နာမ်၏အစ ဥဒယ အ
ဖြစ်ထင်တာ၊ ကြားသောစိတ်၏အဆုံးထင်တာက နာမ်၏ အဆုံး
ဝယ(ဝါ)ဗယ အပျက်ထင်တာ၊ စိတ်၏အစ,အဆုံး ထင်တာက
နာမ်၏ အဖြစ်,အပျက် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ထင်တာ။

အသံရော,စိတ်ရော ၂-ခုစလုံးတို့ကို အစ,အဆုံး ထင်တာက
ရုပ်,နာမ်၏အဖြစ်အပျက် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ထင်သည်ဟုဆိုရပေ၏။

၅။ ဘင်္ဂဉာဏ်

ရုပ်နာမ်၏အဖြစ်အပျက်ပေါ်ပုံ

ဤသို့ စိတ်ကျရာ,ကျရာတို့၌ သတိကပ်၍ ရှုမှတ်သောသင့်မှာ
ကျသောစိတ်၏-ပျက်သွားမှု, ကျရာဌာန၏- ပျက်သွားမှု, ခုတင်
ခုကျ, ခုတင်ခုကုန်, ခုတင်ခုပျက်, ခုတင်ခုပြို, ခုတင်ခုချုပ်ဟု
စိတ်ကျသမျှ အလုံးစုံကို အကုန်မကြွင်း အပျက်ကြီးဘဲဟု ထင်
လင်းစွာသိမြင်ပေါ်ပေါက်လာလိမ့်မည်။

ကျသောစိတ်၏ အပျက်က နာမ်ပျက်တာ၊ ကျရာဌာန၏ အ
ပျက်က ရုပ်ပျက်တာ၊ ၂-ပါးစုံပျက်တာက ရုပ်,နာမ် ပျက်တာ၊
ပျက်သည်ဟုထင်တာက ဟောဂီဉာဏ်ဟုဆိုရ၏။ ကျမ်းဂန်များ၌
လည်း—

အာရမ္မဏပဋိသင်္ခါ၊ အာရုံအပျက်ကို သိမြင်၍။ ဘင်္ဂါ
နုပဿနေပညာ၊အပျက်ဟု ရှုသောပညာသည်။ ဝိပဿနေဉာဏ်၊
ဝိပဿနာဉာဏ်မည်၏။

ကွေးမှု၌ပျက်ပုံ

ဘယဥာဏ်၏ ရှေးဦးစွာ ဘင်္ဂဥာဏ်ကို အားထုတ်၍ သညာကုန္ဒာ၏အရ ကွေး၊ကွေးသည်ဟူသော အမှတ်ကို ပျက်၏ ဟူရုံသော ဝိပဿနာစိတ်ဖြစ်၏။ နောက်ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့် ပျက်၏ဟူရုံသော ရှေ့ဝိပဿနာစိတ်ကို ပျက်၏ဟု တဖန်ရ၏။ ဤသို့ အစရှိသော ဥာတ၊ဥာဏ ၂-ပါးစုံ၏ အပျက်ကို ရှုသောနည်းဖြင့် နိစ္စသညာ၊ သုခသညာ၊ အတ္တသညာ၊ နန္ဒီ၊ ရာဂ၊ သမုဒယ၊ အာဒါန ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကိုလည်း တဒင်္ဂပဟာန် အားဖြင့် ပယ်၍-

တဒင်္ဂပဟာန် ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာချုပ်သဖြင့်လည်း ဘဝတဖန် ခန္ဓာနာမ်ရုပ် တဒင်္ဂချုပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် သုံးပါးသော ကာလ၌ ဖြစ်သော ခန္ဓာနာမ်ရုပ်၏ ပျက်သောသဘောကို ရေပွက်၊ တံလျှပ်ကဲ့သို့ မှတ်၍ ဘေးထင်သည့်တိုင်အောင် ရှုခြင်းသည် ဘင်္ဂဥာဏ်မည်၏။

အသွားပျက်ပုံ

သွား၊ သွားတယ် မှတ်သဖြင့် သွားသော အမူအရာ၌ ကုန်တယ်၊ ပျက်တယ်၊ ပြိုတယ်၊ ချုပ်တယ်ဟူ၍ သာ ထင်မြင်ကုန်၏။ ထိုသို့ ထင်မြင်ရာ၌ ကုန်တာ၊ ပျက်တာ၊ ပြိုတာ၊ ချုပ်တာက အနိစ္စ၊ ကုန်တယ်၊ ပျက်တယ်၊ ပြိုတယ်၊ ချုပ်တယ် ထင်တာက အနိစ္စထင်တာ၊ အနိစ္စထင်နေတုန်း နိစ္စတရားပျောက်၏။ ဒုက္ခထင်နေတုန်း သုခတရားပျောက်၏။ အနတ္တထင်နေတုန်း အတ္တတရား ပျောက်၏။ ငြီးငွေ့နေတုန်း နန္ဒီ၊ တရားပျောက်၏။ မတပ်မက်တုန်း ရာဂတရားပျောက်၏။ ချုပ်တာမြင်နေတုန်း ဖြစ်ပျက်တရားပျောက်၏။

ဤသို့ ရှုမှတ်ဆဲသော သင်၏ အာရုံမှာ ရေပွက်ကဲ့သို့၎င်း၊ တံလျှပ်ကဲ့သို့၎င်း၊ ရေအစဉ် စီးကျသကဲ့သို့၎င်း၊ မီးအလျှံ တက်ကြွသကဲ့သို့၎င်း ကုန်သည်၊ ပျက်သည်၊ ပြိုသည်၊ ချုပ်သည်ဟု မပြတ် မြင်၍ နေသည်ကို ဘင်္ဂဉာဏ်ထင်သည်ဟု ဆိုရ၏။ အရပ်ပျက်၊ အအိပ်ပျက်၊ အထိုင်ပျက်တို့၌လည်း နည်းတူပင်ဖြစ်၏။

ခန္ဓာသာပျက်ပုံ

ဤကဲ့သို့သော အပျက်တို့သည်ကား ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ပျက်ခြင်း၊ ပြိုခြင်း၊ ကုန်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းတို့ပေတည်း။ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ပျက်ခြင်းမှတစ်ပါးသော တရားမရှိပြီ။ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ပျက်ခြင်းကို သေသည်ဟုဆို၏။ ရွှဲကို စိန်သွားဖြင့် ဖောက်သောအခါ အသင့်အားဖြင့် ရှုမြင်သကဲ့သို့ သတိနှင့်ပြည့်စုံသော သင်သည် ထိုခန္ဓာ ၅-ပါးရုပ်နာမ် တရားတို့၏ အပျက်ကိုမြင်ရာ၏။

၆။ ဘယဉာဏ်

၇။ အာဒိနဝဉာဏ်

၈။ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်

အာနိသင် ရှစ်ပါး

ဤသို့ အလုံးစုံသော ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ သင်္ခါရတို့သည် ပျက်စီးကုန်၏၊ ပျက်စီးကုန်၏ဟု မပြတ်ရှုမြင်သောသင့်အား ဘဝ၌ အယူမှားကိုပယ်ခြင်း၊ အသင့်၌ တပ်မက်သော တဏှာကိုစွန့်ခြင်း၊ အခါ

ခပ်သိမ်း ဝိပဿနာကိုအားထုတ်ခြင်း၊ အသက်မွေးခြင်း၌စင်ကြယ်ခြင်း၊ စိုးရိမ် ကြောင့်ကြ ပျောက်ခြင်း၊ အကြောက်ကင်းခြင်း၊ သည်းခံနိုင်သော စိတ်နှလုံးကို ရခြင်း၊ မေ့လျော့ခြင်း၊ မမေ့လျော့ခြင်း၌ သည်းခံနိုင်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဤအကျိုး ၈-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဘင်္ဂါနုပဿနာဥာဏ်ကို ရ၏။

ဤသို့ ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်သော အကျိုး ၈-ပါးကိုမြင်၍ သေခြင်းကင်းသော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်းငှာ အပျက်ထင်အောင် ရှုမြင်နိုင်သော အလေ့ သဘောရှိသော ယောဂီသည် ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်းဦးခေါင်း၌ မီးလောင်သကဲ့သို့ ထိုအပျက်တရား၌ အဖန်တလဲလဲ သုံးသပ်ပွားများရာ၏။

ဣမာနိ အဋ္ဌ ဂုဏမုတ္တမာနိ၊
ဒိသ္မာ တဟိံ သမ္မသတေ ပုနပ္ပုနံ။
အာဒိတ္တစေလသိရသုပမော မုနိ၊
ဘင်္ဂါနုပဿိ အမတဿ ပတ္တိယာတိ။

ဂုဏမုတ္တမာနိ၊ ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်ကုန်သော။ ဣမာနိ အဋ္ဌ အာနိသံသာနိ၊ ဤ ၈-ပါးသော အာနိသင်တို့ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ အမတဿ၊ သေခြင်းကင်းသော နိဗ္ဗာန်သို့။ ပတ္တိယာ၊ ရောက်ခြင်းငှာ။ ဘင်္ဂါနုပဿိ၊ အပျက်ဟု ရှုမြင်နိုင်သော အလေ့ သဘောရှိသော။ အာဒိတ္တစေလသိရသုပမော၊ မီးလောင်သော ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်း ဦးခေါင်းလျှင် ဥပမာရှိသော။ မုနိ၊ ရဟန်းသည်။ တဟိံ ဘင်္ဂါ၊ ထိုအပျက်၌။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်တလဲလဲ။ သမ္မသတေ၊ သုံးသပ်ရာ၏။ ဣတိ-ဝေ၊ ဤသို့။ ပေါရာဏာ၊ ရှေးဆရာတို့သည်။ အာဟု၊ ဆိုကုန်ပြီ။

“ရုပ်နာမ်၌ ဘေး၊အပြစ်၊ငြီးငွေ့ပုံ”

အပျက်မြင်သောကြောင့်-ဘေးထင်၏
 ဘေးထင်တာက-ဘယဉာဏ်
 အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
 ဘေးထင်တာက-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ
 အပျက်မြင်သောကြောင့်-အပြစ်ထင်၏
 အပြစ်ထင်တာက-အာဒိနဝဉာဏ်
 အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
 အပြစ်ထင်တာက-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ
 အပျက်မြင်သောကြောင့်-ငြီးငွေ့၏
 ငြီးငွေ့တာက-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်
 အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
 ငြီးငွေ့တာက-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ

ဤသို့ဆိုအပ်သည်နှင့်အညီ ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့်ရှုအပ်ပြီးသော အပျက်ရှိသော အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ရုပ်နာမ်၊ ခန္ဓာတို့၌ အစ၌ ဘေးထင်ခြင်းငှါ အလယ်၌ အပြစ်ထင်ခြင်းငှါ အဆုံး၌ ငြီးငွေ့ခြင်းငှါ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်၏ ရှေးဦးစွာ အာဒိနဝဉာဏ်ကို အားထုတ်အပ်၏။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏အရ တိုက်တွန်းနှိုးဆော် တစုံတခု ပြုလိုသော စေတနာ၊ အားထုတ်သောသဘော-ဘေး၊ အားမထုတ်သော သဘော-ဘေးအေး၊ အားထုတ်သောသဘော-ဆင်းရဲ၊ အားမထုတ်

သော သဘော-ချမ်းသာ၊ အားထုတ်သော သဘော-ဝဋ်အစာ၊ အားမထုတ်သောသဘော ဝဋ်အစာမဟုတ်။

ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် ဤကား သူသတ်ယောက်ျားကဲ့သို့ အားထုတ်သော သဘော- ဘေး၊ ဘယ၊ ဒုက္ခ၊ ဤကား သူသတ်ယောက်ျား၏ လက်မှလွတ်သောသူကဲ့သို့ အားမထုတ်သော သဘော-ဘေးအေး၊ ခေမာ၊ နိဗ္ဗာန်။

အစဉ် အားထုတ်သောသဘောကို သူသတ်ယောက်ျားကဲ့သို့ ဘေးထင်သောအခြင်းအရာ ဘေးဟူရုံသော ဘယဉာဏ်၊ အားမထုတ်သောသဘောကို သူသတ်ယောက်ျား၏လက်မှလွတ်သော သူကဲ့သို့ဘေးအေး ထင်သော အခြင်းအရာ ဘေးအေးရုံသော သန္တိပဒဉာဏ်။

ဤကား အပြစ်ရှိသောသူ အသတ်ခံရသကဲ့သို့ အားထုတ်သောသဘော ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဤကား အပြစ်မရှိသောသူ အသတ်မခံရသကဲ့သို့အားမထုတ်သောသဘောချမ်းသာနိဗ္ဗာန်။ အလယ်၌ အားထုတ်သော သဘောကို အပြစ်ရှိသောသူ အသတ်ခံရသကဲ့သို့ ဆင်းရဲထင်သော အခြင်းအရာ အပြစ်ဟူရုံသော- အာဒီနဝဉာဏ်။ အားမထုတ်သောသဘောကို အပြစ်မရှိသောသူ အသတ်မခံရသကဲ့သို့ ချမ်းသာထင်သောအခြင်းအရာ ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ဟူရုံသော သန္တိပဒဉာဏ်။

ဤကား အပြစ်ရှိသောသူ သူသတ်ယောက်ျား၏ ဓားစာဖြစ်သကဲ့သို့ အားထုတ်သောသဘော လောကဝဋ် ကိလေသာတို့၏ အစာ သာမိသ ဒုက္ခ၊ ဤကား အပြစ်မရှိသောသူ သူသတ်ယောက်ျား၏ ဓားစာမဟုတ်သကဲ့သို့အားမထုတ်သော သဘော လောကဝဋ်ကိလေသာတို့၏ အစာမဟုတ် နိရာမိသနိဗ္ဗာန်။

ဤသို့ အဆုံး၌အားထုတ်သော သဘောကို အပြစ်ရှိသောသူ သူသတ်ယောက်ျား၏ ဓားစာဖြစ်သကဲ့သို့ လောကဝဋ်ကိလေသာ တို့၏ အစာထင်သောအခြင်းအရာ ငြီးငွေ့ဘွယ်ဟူရုံသော နိဗ္ဗိဒါ ဉာဏ်၊ အားမထုတ်သော သဘောကို အပြစ်မရှိသောသူ သူ သတ်ယောက်ျား၏ ဓားစာမဟုတ်သကဲ့သို့ လောကဝဋ် ကိလေ သာတို့၏ အစာမဟုတ်ဟု ထင်သော အခြင်းအရာ မေ့လျော် ဘွယ် နိဗ္ဗာန်ဟူရုံသော သန္တိပဒဉာဏ်။

ဤသို့ အစ၌ ဘယဉာဏ်-သန္တိပဒဉာဏ်၊ အလယ်၌ အာဒိနဝ ဉာဏ်-သန္တိပဒဉာဏ်၊ အဆုံး၌ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်-သန္တိပဒဉာဏ်၊ အစုံအစုံ ဉာဏ် ၃-ပါးတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ဒုက္ခနှင့်နိဗ္ဗာန်ကို ဥပ္ပါဒအစ၊ ဥပ္ပါယာသ အဆုံးရှိသော ၁၅-ပါးသော ဝတ္ထုကို လွှတ်လိုသည့် တိုင်အောင် ရှုသည်မည်၏။

ဣရိယာပုထ် ၄-ပါး၌ ဘေး၊အပြစ်၊ငြီးငွေ့ပုံ

သွားခြင်း၊ရပ်ခြင်း၊ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဣရိ ယာပုထ် ၄-ပါးတို့၌ သတိကပ်၍ ရှုမှတ်သော သင်၏ အာရုံမှာ ရေပွက်ကဲ့သို့၎င်း၊ တံလျှပ်ကဲ့သို့၎င်း၊ မီးအလျှံ တက်ကြွသကဲ့သို့ ၎င်း ကုန်သည်၊ ပျက်သည်၊ ပြိုသည်၊ ချုပ်သည်ဟု ထင်ပါမျှား သောသင်သည် သွားသောအမှုအရာ သွား၊ သွားတယ်ဟုမှတ်ရာ၌ ကုန်တာမြင်သဖြင့် ဘေးထင်၏၊ ဘေးထင်တာကို ဘယဉာဏ် ဆို။ ကုန်တာမြင်သဖြင့် အပြစ်ထင်၏၊ အပြစ်ထင်တာကို အာဒိ နဝဉာဏ်ဆို။ ကုန်တာ မြင်သဖြင့် ငြီးငွေ့၏၊ ငြီးငွေ့တာကို နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဆို။ ရပ်ခြင်း၊ထိုင်ခြင်း၊အိပ်ခြင်း တို့၌လည်း နည်းတူ ပင်မှတ်ရာ၏။

သွားသောခဏ သွား၊ သွားတယ် မှတ်သဖြင့် ကုန်တာမြင်
သောကြောင့် ဘေးထင်ရာ၌ ကုန်ခြင်းအစဉ်က ဒုက္ခထင်တာ၊
ဒုက္ခထင်သဖြင့် ပဝတ္တဘေး။ ကုန်ခြင်းအဆုံးက အနိစ္စထင်တာ၊
အနိစ္စထင်သဖြင့် နိမိတ္တဘေး။ အစဉ်နှင့် အဆုံးထင်တာက အနတ္တ
ထင်တာ၊ အနတ္တထင်သဖြင့် ၂-ပါးစုံဘေး။ ဘေးထင်၍သာ အ
ပြစ်မြင်တာ၊ အပြစ်မြင်တာက အာဒိနဝဉာဏ်။ အပြစ်မြင်၍သာ
ငြီးငွေ့တာ၊ ငြီးငွေ့တာက နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်။ ဤသို့ ဘယ၊ အာဒိနဝ၊
နိဗ္ဗိဒါ သုံးဉာဏ်တို့သည် အမည်အားဖြင့် ကွဲသော်လည်းသဘော
တူတည်းသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ယာ စ ဘယတုပဋ္ဌာနေပညာ ယဉ္ဇ အာဒီ
နဝေဉာဏံ ယာ စ နိဗ္ဗိဒါ ဣမေ ဓမ္မာ ဧကတ္ထာ၊
ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနန္တိ။

အနက်။ ။ ယာစဘယတု ပဋ္ဌာနေ ပညာ၊ အကြင်ဘယ
တုပဋ္ဌာနဉာဏ်လည်း တပါး။ ယဉ္ဇ အာဒီနဝေဉာဏံ၊ အကြင်
အာဒိနဝဉာဏ်လည်းတပါး။ ယာစနိဗ္ဗိဒါ၊ အကြင်နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်
လည်းတပါး။ ဣမေဓမ္မာ၊ ဤတရား သုံးပါးတို့သည်။ ဧကတ္ထာ၊
တူသောအနက်ရှိကုန်၏။ ဗျဉ္ဇနမေဝ၊ သဒ္ဓါသာလျှင်။ နာနံ၊
မတူ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

“ရုပ်နာမ်မှ-လွတ်လို့၊ ဆင်ခြင်၊ အညီအညွတ်ရှုပုံ”

အပျက်မြင်သောကြောင့်-လွတ်လို့၏
လွတ်လို့တာက-မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်
အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
လွတ်လို့တာက-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ

အပျက်မြင်သောကြောင့်-ဆင်ခြင်၏
 ဆင်ခြင်တာက-ပဋိသန္ဓိဉာဏ်
 အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
 ဆင်ခြင်တာက-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ
 အပျက်မြင်သောကြောင့်-အညီအညွတ်ရှု
 အညီအညွတ်ရှုတာက-သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ်
 အပျက်ဆိုတာက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
 အညီအညွတ်ရှုတာက-ယောဂီဉာဏ်ဘဲ

ဤသို့ဆိုရာ၌ အောက်ပါ အာဒိနဝဉာဏ်နှင့် ထင်အပ်ပြီး
 သော-တေး၊ ထင်အပ်ပြီးသော အပြစ်၊ ထင်အပ်ပြီးသော ငြီးငွေ့
 ဘွယ်ရှိသော ဥပ္ပါဒအစ၊ ဥပ္ပါယာသ အဆုံးရှိသော ၁၅-ပါး
 သောဝတ္ထုကို အစဉ်လွှတ်လိုခြင်းငှါ၊ အလယ်၌ လွှတ်ခြင်း၏ အ
 ကြောင်းကို ဆင်ခြင်ခြင်းငှါ၊ အဆုံး၌-လွှတ်၍ အညီအမျှ ရှုခြင်း
 ငှါ အနုလောမဉာဏ်၏ ရှေးဦးစွာ သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ်ကို အား
 ထုတ်အပ်၏။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏အရ စိတ်ဝိညာဏ် ၆-ပါး။ မြင်သော၊ ကြား
 သော၊ နံသော၊ စားသော၊ ထိသော၊ သိသောသဘော မမြင်၊
 မကြား၊ မနံ၊ မစား၊ မထိ၊ မသိလို။ မြင်သော၊ ကြားသော၊ နံသော၊
 စားသော၊ ထိသော၊ သိသောသဘော မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အစိုးမရ၊ မတင့်
 တယ်၊ မြင်သော၊ ကြားသော၊ နံသော၊ စားသော၊ ထိသော၊ သိ
 သောသဘော ငါမဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာမဟုတ်၊ ဤသို့ အစရှိသော
 နည်းဖြင့်-

၉။ မုဉ္ဇိတုကမျတဘဉာဏ်

ဤကား မစောင့်စည်းသော မိန်းမ ယောက်ျားတပါးနှင့် ပေါင်းဘက်သကဲ့သို့ မြင်သော၊ ကြားသော၊ နံသော၊ စားသော၊ ထိသော၊ သိသောသဘော နိစ္စ၊ သုဘ၊ သုခ၊ အတ္တသညာ၊ ကိလေသာနှင့် ပေါင်းဘက်သော သံကိလေသာ၊ အစဉ် မစောင့်စည်းသော မိန်းမကို ကွာရှင်းလိုသော ယောက်ျားကဲ့သို့ မြင်သော၊ ကြားသော၊ နံသော၊ စားသော၊ ထိသော၊ သိသောသဘောကို လွတ်လိုသော မမြင်၊ မကြား၊ မနံ၊ မစား၊ မထိ၊ မသိလိုသော အခြင်း အရာ မုဉ္ဇိတုကမျတဘဉာဏ်။

၁၀။ ပဋိသန္ဓိဉာဏ်

ဤကား မစောင့်စည်းသော မိန်းမ ယောက်ျားတပါးနှင့် ပေါင်းဘက်၍ အပြစ်ရှိသကဲ့သို့ မြင်သော၊ ကြားသော၊ နံသော၊ စားသော၊ ထိသော၊ သိသောသဘော နိစ္စ၊ သုဘ၊ သုခ၊ အတ္တသညာ၊ ကိလေသာနှင့် ပေါင်းဘက်၍ အပြစ်ရှိသော သာဒီနဝ၊ အလယ်၌ မစောင့်စည်းသော မိန်းမနှင့် ကွာရှင်းခြင်း၏ အကြောင်းကို ရှာသော ယောက်ျားကဲ့သို့ မြင်သော၊ ကြားသော၊ နံသော၊ စားသော၊ ထိသော၊ သိသောသဘောနှင့် လွတ်ခြင်း၏ အကြောင်း မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အစိုးမရ၊ မတင့်တယ်ဟု ဆင်ခြင်သော အခြင်းအရာ ပဋိသန္ဓိဉာဏ်။

၁၁။ သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ်

ဤကား လင်နှင့် ကွာရှင်းသော မိန်းမ သို့မဟုတ် ငါ့မယား မဟုတ်၊ လင်မှဆိဏ်သကဲ့သို့ မြင်သော၊ ကြားသော၊ နံသော၊

စားသော၊ ထိသော၊ သိသောသဘော ငါမဟုတ် ငါ့ဥစ္စာမဟုတ် သူညတ၊ အဆုံး၌ မစောင့်စည်းသော မိန်းမ၌ ကွာရှင်းပြီး၍ အပြစ်ကိုမလို အကျိုးကိုမပြု ငါ့မယား မဟုတ်ဟု အညီအမျှရှုသော ယောက်ျားကဲ့သို့ မြင်သော၊ ကြားသော၊ နံသော၊ စားသော၊ ထိသော၊ သိသောသဘော၌ ကြောက်ခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်းကိုပယ်၍ မုန်းဘွယ်ကိုမလို ချစ်ဘွယ်ကိုမပြု ငါမဟုတ် ငါ့ဥစ္စာ မဟုတ်ဟု အညီအမျှ ရှုသော အခြင်းအရာ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်။

ဤသို့ အစ၌ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်၊ အလယ်၌ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ အဆုံး၌ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ၃-ပါးတို့၏ အာရုံဖြစ်သော သံကိလေသ၊ သာဒိနဝ၊ သုညတကို ဝိက္ခမ္ဘနုကိလေသာကွာရှင်း၊ မဂ်နှင့် ကင်းသော ဝိပဿနာပရိဝဿ်ကို ဆောက်တည်၊ နိဗ္ဗာန်ပြည်ကမ်း တဘက် လှမ်းတက်သော အနုလောမဉာဏ်ဖြစ်သည် တိုင်အောင် ရှုအပ်၏။

ဤသို့ ဘေးထင်၊ အပြစ်မြင်၊ ငြီးငွေ့ပါများသော သူသည် သွားသောခဏ သွား သွားတယ်မှတ်သဖြင့် လွတ်လို၊ လွတ်လိုသောကြောင့် မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်၊ လွတ်လိုသဖြင့် မလွတ်၊ လွတ်အောင် ဆင်ခြင်သောကြောင့် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ မလွတ်သဖြင့် အညီအညွတ်ရှုသောကြောင့် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဟု ဆိုရ၏။ ရပ်၊ ထိုင်၊ အိပ်၊ မြင်၊ ကြားစသည်တို့၌လည်း အတူတူပင်။

ယာ စ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ ယာ စ ပဋိသင်္ခါ
နုပဿနာ ယာ စ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဣမေ ဓမ္မာ
ဧကတ္ထာ၊ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနန္တိ။

အနက်။ ။ ယာစ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ၊ အကြင်မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ ဉာဏ်လည်းတပါး။ ယာစပဋိသင်္ခါနုပဿနာ၊ အကြင်ပဋိသင်္ခါ

နုပဿနာဥာဏ်လည်းတပါး။ ယာဓသင်္ခါရုပေက္ခာ၊ အကြင်သင်္ခါရုပေက္ခာလည်းတပါး။ ဣမေဓမ္မာ၊ ဤတရား သုံးပါးတို့သည်။ ဧကတ္ထာ၊ တူသောအနက်ရှိကုန်၏။ ဗျဉ္ဇနမေဝ၊ သဒ္ဓါသည်သာလျှင်၊ နာနံ၊ မတူ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

“ရုပ်နာမ်ချုပ်ပုံ”

ရုပ်နာမ်ရှိက-အပျက်ရှိ
ရုပ်နာမ်မရှိက-အပျက်မရှိ
အပျက်ဆိုတာက-အဖြစ်ကလာ
အဖြစ်ဆိုတာလဲ-ရုပ်နာမ်ဘဲ
အဖြစ်ရုပ်နာမ်မပေါ်က
အပျက်ရုပ်နာမ်မပေါ်
မဖြစ်ပေါ်တာလဲ-နိဗ္ဗာန်ဘဲ
ဖြစ်ပေါ်ခြင်းက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
မဖြစ်ပေါ်ခြင်းက-နိဗ္ဗာန်ဘဲ
အစဉ်စပ်ခြင်းက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
အစဉ်ပြတ်ခြင်းက-နိဗ္ဗာန်ဘဲ
နိမိတ်ထင်ခြင်းက-ရုပ်နာမ်ဘဲ
နိမိတ်မထင်ခြင်းက-နိဗ္ဗာန်ဘဲ

“မဖြစ်ပေါ်တဲ့နိဗ္ဗာန်”

ဥပ္ပါဒေါ သင်္ခါရာတိ ဘယတုပဋ္ဌာနေပညာ
အာဒိနဝေဉာဏံ။ အနုပ္ပါဒေါ နိဗ္ဗာနန္တိ သန္တိ
ပဒေဉာဏံ။

အနက်။ ။ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်သောသဘောသည်ကား။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရတို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဘယတုပဋ္ဌာနေပညာ၊ ဘေးရှိ၏ဟု ထင်သော ပညာသည်။ အာဒီနဝေဉာဏံ၊ အပြစ်ထင်သော ဉာဏ်မည်၏။ အနုပ္ပါဒေါ၊ မဖြစ်သော သဘောသည်ကား။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ခေမတုပဋ္ဌာနေပညာ၊ ဘေးမရှိဟုထင်သော ပညာသည်။ သန္တိပဒေဉာဏံ၊ နိဗ္ဗာန်ထင်သော ဉာဏ်မည်၏။

အစဉ်ပြတ်တဲ့နိဗ္ဗာန်

ပဝတ္ထံ သင်္ခါရတိ ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ
အာဒီနဝေဉာဏံ။ အပ္ပဝတ္ထံ နိဗ္ဗာနန္တိ သန္တိ
ပဒေဉာဏံ။

အနက်။ ။ပဝတ္ထံ၊ အစဉ်မပြတ်သောသဘောသည်ကား။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရတို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဘယတုပဋ္ဌာနေပညာ၊ ဘေးရှိ၏ဟု ထင်သောပညာသည်။ အာဒီနဝေဉာဏံ၊ အပြစ်ထင်သောဉာဏ်မည်၏။ အပ္ပဝတ္ထံ၊ အစဉ်ပြတ်သော သဘောသည်ကား။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ခေမတုပဋ္ဌာနေပညာ၊ ဘေးမရှိဟု ထင်သော ပညာသည်။ သန္တိပဒေဉာဏံ၊ နိဗ္ဗာန်ထင်သော ဉာဏ်မည်၏။

နိမိတ်မထင်တဲ့နိဗ္ဗာန်

နိမိတ္တံ သင်္ခါရတိ ဘယတု ပဋ္ဌာနေ ပညာ
အာဒီနဝေဉာဏံ။ အနိမိတ္တံ နိဗ္ဗာနန္တိ သန္တိ
ပဒေဉာဏံ။

အနက် ။ ။နိမိတ္တံ၊ ငါထင်သော သဘောသည်ကား၊
သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရာတို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဘယတုပဋ္ဌာနေပညာ
ဘေးရှိ၏ဟု ထင်သောပညာသည်။ အာဒိနဝေဉာဏံ၊ အပြစ်
ထင်သောဥာဏ်မည်၏။ အနိမိတ္တံ၊ ငါမထင်သောသဘောသည်
ကား။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ခေမတု ပဋ္ဌာနေ
ပညာ၊ ဘေးမရှိဟု ထင်သော ပညာသည်။ သန္တိပဒေဉာဏံ၊
နိဗ္ဗာန်ထင်သောဥာဏ်မည်၏။

၁၂။ အနုလောမဉာဏ်

ဤသို့ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့် ခွဲအပ်ပြီးသော ဝိက္ခမ္ဘန ကိ
လေသာ၊ ဆောက်တည်အပ်ပြီးသော ဝိပဿနာ ပရိဝသ်ရှိသော
၂၃-ပါးသော ကောဋ္ဌာသ၊ ၁၅-ပါးသော ဝတ္ထုတို့၏ အရ
၅-ပါးသောခန္ဓာတို့တွင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ အရ တစိပ်ဖြစ်သော
ဒွါရ ၆-ပေါက် တပေါက်ပေါက်မှ အထွက်၊ ဖွတ်နှင့်တူသော
စိတ် ဝိညာဏ်အသိသဘောကို မမြဲဟု သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့်
ရှုပြီးသည်မှနောက် အစဉ်သဖြင့် ရောက်အပ်သော မဂ်ဉာဏ်၏၊
ရှေးဦးစွာ ဂေတြဘူဉာဏ်၊ ဂေတြဘူဉာဏ်၏ ရှေးဦးစွာ အနု
လောမဉာဏ်ကို အားထုတ်၍—

အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး ၃-ပါးလုံးရကောင်းသော အနုလောမ
ဉာဏ်ဖြင့် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည် မမြဲဟုရှုအပ်ပြီးသော စိတ်
ဝိညာဏ်အသိသဘောကိုပင် မမြဲ၊ မမြဲ၊ မမြဲဟု ၃-ကြိမ်တိုင်တိုင်
ရှုသော အနုလောမဉာဏ်နှင့် တပြိုင်နက် မမြဲဟုရှုသော အာရုံ
နှင့်နှင့် စိတ်ဝိညာဏ် အသိသဘော၌ အနုသယ ပရိယုဋ္ဌာန်
ဘဝတဖန် ခန္ဓာနာမ်ရုပ် တဒင်္ဂအနုပ္ပုဒ်ချုပ်သော နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့

အနုသယ ပရိယုဋ္ဌာန် ဘဝတဖန် ခန္ဓာနာမ်ရုပ် သမုဇ္ဈေဒ အနုပ္ပါဒချုပ်လျှင် နိဗ္ဗာန်ပင်တည်းဟု အာရုံပြု၍—

မျက်မှောက်ဆတ်ဆတ် မချုပ်သေးရကား တပ်အပ်မမြင် မှတ်ရုံပင် မှတ်၍ပေးအပ်သော ဂေါတြဘူဉာဏ်နှင့် မခြားမပြတ် စပ်အပ်၊ ရောက်အပ်သော အစဉ်ရှိသော မဂ်ဉာဏ်နှင့် တပြိုင်နက် အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် ၃-တန်သော လောကီခန္ဓာတို့၌ အနုသယ၊ ပရိယုဋ္ဌာန်ဘဝတဖန် ခန္ဓာနာမ်ရုပ် သမုဇ္ဈေဒ အနုပ္ပါဒချုပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ မျက်မှောက်ဆတ်ဆတ် တပ်အပ် ထင်ထင် မဂ်ဉာဏ်မြင်သဖြင့်-

အနုလောမဉာဏ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ခိုက်အဇ္ဈတ္တအမည်ရသော မဟာကုသိုလ်ဇော စိတ္တုပ္ပါဒ် သင်္ခါရတရားသည် အနုလောမဉာဏ်ဖြင့် ဗဟိဒ္ဓအရ ရှစ်ပါးသောဌာနတို့တွင် ဒုက္ခသစ္စာကိုလည်း သိမြင်နိုင်၏။ သမုဒယသစ္စာကိုလည်း သိမြင်နိုင်၏။ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို မသိမမြင်နိုင်။ အတိတ်ခန္ဓာ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာကိုလည်း သိမြင်နိုင်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရားကိုလည်း သိမြင်နိုင်၏။

၁၃။ ဂေါတြဘူဉာဏ်

ဂေါတြဘူဉာဏ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ခိုက် အဇ္ဈတ္တအမည်ရသော မဟာကုသိုလ်ဇော စိတ္တုပ္ပါဒ် သင်္ခါရတရားသည် ဂေါတြဘူဉာဏ်ဖြင့် ဗဟိဒ္ဓအရ ရှစ်ပါးသော ဌာနတို့တွင် နိရောဓသစ္စာတပါးကိုသာလျှင် သိမြင်နိုင်၏။

၁၄။ မဂ်ဥာဏ်

မဂ်ဥာဏ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ခိုက် အဇ္ဈတ္တ အမည်ရသော မဂ်
 ဇော စိတ္တပ္ပုပ္ပါဒ်တရားသည် မဂ်ဥာဏ်ဖြင့်ဖြစ်ခိုက် အဇ္ဈတ္တအရ မဂ္ဂ
 သစ္စာကိုလည်း သိမြင်နိုင်၏။ ဗဟိဒ္ဓအရ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊
 နိရောဓသစ္စာ၊ အတိတ်ခန္ဓာ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ၊ ပဋိစ္စ
 သမုပ္ပုပ္ပါဒ်၏ အကြောင်းတရားအကျိုးတရားကိုလည်း သိမြင်နိုင်၏။

မဂ္ဂ သမဂ္ဂိယ ဥာဏံ၊ ဒုက္ခေပေတံ ဥာဏံ၊
 ဒုက္ခသမုဒယေပေတံ ဥာဏံ၊ ဒုက္ခနိရောဓေပေတံ
 ဥာဏံ၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယပေတံ
 ဥာဏံ။

အနက်။ ။ မဂ္ဂသမဂ္ဂိယ၊ မဂ်နှင့်ပြည့်စုံသော သူ၏။ ယံ
 ဥာဏံ၊ အကြင်မဂ်ဥာဏ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဧတံဥာဏံ၊ ထို
 ဥာဏ်သည်။ ဒုက္ခေပိဥာဏံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကိုလည်း သိ၏။ ဧတံဥာဏံ၊
 ထိုဥာဏ်သည်။ ဒုက္ခသမုဒယေပိဥာဏံ၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်း သမု
 ဒယသစ္စာကိုလည်း သိ၏။ ဧတံဥာဏံ၊ ထိုဥာဏ်သည်။ ဒုက္ခနိရော
 ဓေပိဥာဏံ၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓ သစ္စာကိုလည်း သိ၏။ ဧတံ
 ဥာဏံ၊ ထိုဥာဏ်သည်။ ဒုက္ခနိရောဓ ဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယပိ
 ဥာဏံ၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်မဂ္ဂသစ္စာ
 ကိုလည်း သိ၏။

ငါးပါးသီလလုံပုံ

ဤသို့ ရုပ်နာမ်တို့၏မဖြစ်ပေါ်ဘဲ ချုပ်သောအာရုံသို့ တကြိမ်
 မျှလောက် ရောက်ဘူး၊ ရဘူးသောသူမှာ သူ့ အသက်ကိုသတ်ခြင်း၊

သု.ဥစ္စာကိုခိုးယူခြင်း၊ သုတပါးအိမ်ရာကိုပြစ်မှားခြင်း၊ မုသားကို ဆိုခြင်း၊ သုရာကိုသောက်ခြင်းစသော မကောင်းမှုအကုသိုလ်အမှု တို့သည် မရှိတော့ဘဲ ရုပ်နာမ်၏မဖြစ်ဘဲ ချုပ်သော ဤနိဗ္ဗာန် တရားသာလျှင် မှန်၏။ ဤတရားမှတစ်ပါး အမှန်မရှိတော့ပြီဟု မိမိသည် အယူမှန်တွေ့သော နိဗ္ဗာန်၌ ယုံမှားသောစိတ် အမြစ်ပါ ပြတ်သဖြင့် အပါယ်ဘုံ၊ အပါယ်ဘဝသို့ မရောက်တော့ပြီဟု ထိုသူ၏စိတ်မှာ တည်တော့၏။

စိတ်မှာတည်ပုံ

စိတ်မှာတည်သော စကားသည် မရွေ့မပြောင်းတာကို ဆို သည်။ ဘယ်လိုမရွေ့ပြောင်းသနည်း။ သင်သည် လူဖြစ်သည်က စ၍ စားရင်းလဲလူ၊ သွားရင်းလဲလူ၊ ပြောရင်းလဲလူ၊ ဘယ်အမှုကို မဆို ပြုလုပ်ရင်းလဲလူဘဲဟု ထင်နေသော သင်၏ စိတ်သည် တခါ တရံ ရွေ့ပြောင်း၍ ငါသည် ခွေးများဖြစ်လေရော့သလား၊ သို့မဟုတ် နွားစသော တိရစ္ဆာန်များ ဖြစ်လေရော့သလားဟု တခါမျှ မအောက်မေ့ဘူးတာကို စိတ်မရွေ့မပြောင်းဟုဆို၏။

အပါယ်မရောက်ပုံ

ထို့အတူ ရုပ်နာမ်တို့၏ မဖြစ်ပေါ်ဘဲ ချုပ်သော နိဗ္ဗာန် အာရုံသို့ တခါတခေါက်မျှ တွေ့ဘူး၊ ရောက်ဘူးသော သူ၏စိတ် သည်လည်း ငါသည် အပါယ်သို့များ ရောက်ဦးမှာလား၊ မရောက် တော့ဘူးလားဆိုသောဒွိဟစိတ်သည် အကုန်ပျောက်ကင်းပြီးစား ရင်းလဲအပါယ်မရောက်၊ သွားရင်းလဲအပါယ်မရောက်၊ ရပ်ရင်း၊ ထိုင်ရင်း၊ အိပ်ရင်းလဲ အပါယ်မရောက်ဟု စိတ်၌ အမြဲထင်နေ သည်ကိုဆို၏။ ဤသို့ စိတ်၌ အပါယ်တံခါးပိတ်ပြီဟု အမြဲတည် နေသောပုဂ္ဂိုလ်ကို သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ဟုဆို၏။

ကျမ်းဂန်၌လည်း သဗ္ဗအပါယဒ္ဓါရာနိ၊ အလုံးစုံသောအပါယ်
 ‘တံခါးတို့ကို။ ပိဒဟတိ၊ ပိတ်၏ဟူ၍၎င်း။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အနေကောနိ
 ‘သံသဒါယကေန၊ များသောအာနိသင်ကိုပေးတတ်သော။ သော
 ‘တာပတ္တိမဂ္ဂေန၊ သောတာပတ္တိမဂ်နှင့်။ သမ္ပယုတ္တံ၊ ယှဉ်သော။
 ဥာဏံ၊ ဥာဏ်ကို။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဥာဏန္တိ၊ သောတာပတ္တိ
 ‘မဂ်ဥာဏ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ဤကား သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပုံတည်း။

သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်
 ရန်ကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်းသာ အားထုတ်ရသည်။ ဥဒယဗ္ဗယ
 ဥာဏ်ကစ၍ ပေါ်ပုံသာ ထူး၏။ ဤသို့သော စကားအစဉ်ဖြင့်
 ဥာဏ်စဉ် ၁၀-ပါး မင်းကွန်းသွားသည် နိဂုံးခါးပတ် အဆုံး
 သတ်၏။

ဤကား

ငါတို့ဗုဒ္ဓဘာသာ-တရားဝါဒ၏
 အဆုံးအကျင့်-အဆုံးအလုပ်
 အဆုံးတရား-အဆုံးစကား
 အဆုံးလမ်းပေတည်း။

* ဥာဏ်စဉ် ၁၀-ပါး မင်းကွန်းသွား ပြီး၏။

* ဝိပဿနာဥာဏ် ၁၀-ပါးသရုပ်မှာ၊ သမ္မသနဥာဏ်မှအနုလောမဥာဏ်
 အထိ ရေတွက်ရန်ဖြစ်သည်။

သစ္စာလေးပါး မင်းကွန်းသွား

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဒေသနာ သစ္စာလေးပါး

သစ္စာဆိုတာကလဲ-လေးခုပြား
ဒုက္ခသစ္စာဆိုတာကလဲ-တခုတပါး
သမုဒယသစ္စာဆိုတာကလဲ-တခုတပါး
နိရောဓသစ္စာဆိုတာကလဲ-တခုတပါး
မဂ္ဂသစ္စာဆိုတာကလဲ-တခုတပါး

အထက်ပါစကားအရ ဆိုအပ်သော ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာဟူသော သစ္စာ ၄-ပါး တရားတို့သည် ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဏ္ဍမ နည်းအစဉ်တွင်တင်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာအစဉ်ကို သစ္စာဟု ခေါ်ဆိုအပ်သောကြောင့် ဒေသနာသစ္စာဟုဆို၏။

အာရုံထင်-ဥပစာသစ္စာ

ပွားမှု၊ သတိထင်-မဂ္ဂသစ္စာပင်
ပေါ်မှု၊ ရုပ်နာမ်ထင်-ဒုက္ခသစ္စာပင်
ပယ်မှု၊ လောဘထင်-သမုဒယသစ္စာပင်
ချုပ်မှု၊ တဏှာထင်-နိရောဓသစ္စာပင်

ဤလင်္ကာအရ ခဲ့ဝေ၍ ပြရန်ကိုကား ပွားမှုသတိထင်ဆိုရာ၌ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားတို့သည် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဟု ရှိကြကုန်၏။ ထိုသို့ ရှိရာ၌ အမှန်မြင်ခြင်းကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုသည်။ အမှန်ကြံခြင်းကို သမ္မာသင်္ကပ္ပဟုဆိုသည်။ အမှန် ပြောဆိုခြင်းကို သမ္မာဝါစာဟု ဆိုသည်။ အမှန်အမှုပြုခြင်းကို သမ္မာကမ္မန္တ ဆိုသည်။ အမှန် အသက်မွေးခြင်းကို သမ္မာအာဇီဝ ဆိုသည်။ အမှန် လုံ့လပြုခြင်းကို သမ္မာဝါယာမ ဆိုသည်။ အမှန် အောက်မေ့ခြင်းကို သမ္မာသတိ ဆိုသည်။ အမှန် တည်သည်ကို သမ္မာသမာဓိ ဆိုသည်။

ထိုသို့ဆိုရာ၌ ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားတို့သည် မဂ္ဂသစ္စာသာဖြစ် ကြကုန်သောကြောင့် ရုပ်နာမ်၌ အမှန်ပွားမှု အာရုံထင်သော သတိကို မဂ္ဂသစ္စာထဲသို့ သွင်း၍ ဖွဲ့စည်းရပါသဖြင့် မဂ္ဂသစ္စာ ဟုဆို၏။ ဤထင်သော သတိဖြင့် ပွားများသော မဂ္ဂသစ္စာကို အထပ်ထပ် ရှုမှတ်ဖန်များသောသူသည် ရုပ်နာမ်တရား ထင်ရှား ပေါ်ထင်လာလိမ့်မည်။ ထိုပေါ်လာသော ရုပ်နာမ်သည်ကား မည်သူနည်း၊ ဒုက္ခသစ္စာပင်တည်း။

ရုပ်နာမ်ဒုက္ခ တွေ့ပါများသော သူသည် ထိုရုပ်နာမ်ဒုက္ခ၌ တပ်မက်ဖွယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ်၊ တွယ်တာဖွယ် ဖြစ်သော တဏှာ လောဘ မရှိနိုင်သည်ကား အမှန်ပင်ဖြစ်၏။ မရှိကိုဆိုသဖြင့် ရှိနေသော တဏှာလောဘကို သမုဒယသစ္စာဟုဆို၏။ ထိုလောဘ တဏှာ သမုဒယသစ္စာ၏ ချုပ်ရာကိုကား နိရောဓသစ္စာဟုဆို၏။

“အလုပ်သစ္စာ”

မဂ္ဂသစ္စာပွားမှု-ဒုက္ခသစ္စာပေါ်

ဒုက္ခသစ္စာပေါ်မှ-သမုဒယသစ္စာပယ်
ပယ်တဲ့သမုဒယ-နိရောဓ

“မုချသစ္စာ”

ပွားမှု၊ သတိထင်-မဂ္ဂသစ္စာပင်
ပေါ်မှု၊ ရုပ်နာမ်ထင်-ဒုက္ခသစ္စာပင်
ပယ်မှု၊ လောဘထင်-သမုဒယသစ္စာပင်
ချုပ်မှု၊ ရုပ်နာမ်ထင်-နိရောဓသစ္စာပင်

ဤသို့ဆိုရာ၌ “ချုပ်မှု ရုပ်နာမ်ထင်-နိရောဓ သစ္စာပင်” ဟု ဆိုသောစကား၊ နောက်က ပြဆိုခဲ့သော ဥပစာ သစ္စာ၌ “ချုပ်မှု တဏှာထင်- နိရောဓသစ္စာပင်” ဟုဆိုခဲ့သော စကား ၂-ရပ်တို့တွင် တဏှာချုပ်ခြင်းနှင့် ဒုက္ခချုပ်ခြင်း ၂-မျိုးဖြစ်၏။ ထို ၂-မျိုးတို့၌ “ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂ နိရောဓော မုတ္တိ အနာလယော” ဟူ၍လည်း တဏှာချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မြတ်စွာဘုရားဟော၏။ “ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါအရိယသစ္စ” ဟူ၍လည်း ဒုက္ခချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မြတ်စွာဘုရားပင်ဟော၏။ ထိုသို့ပင် ဟောသော်ငြားလည်း သမုဒယသစ္စာတဏှာကြောင့်သာ ဒုက္ခသစ္စာ ရုပ်နာမ်ဖြစ်သည်ဟု ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း သမုဒယသစ္စာ ချုပ်ခြင်းသည် အကြောင်းချုပ်မျှသာ ဖြစ်ပေသည်။ ဒုက္ခသစ္စာချုပ်ခြင်းသည် အကျိုးချုပ်မျှသာဖြစ်ပေသည်။

ထိုအကြောင်း၊ အကျိုး ၂-ပါး တို့တွင် အကျိုးသည် အကြောင်းနှင့်မကင်း၊ အကြောင်းမရှိက အကျိုးတရားမဖြစ်နိုင်ပေ။ ဖြစ်သောအကျိုးလည်း တဖန်မဖြစ်က အကြောင်းလည်း တဖန်

မဖြစ်နိုင်ပေ။ သို့အတွက် အကျိုးနှင့်အကြောင်းသည် ဆက်စပ်၍ နေ၏။ အကျိုးကား မျက်မှောက် အာရုံသာဖြစ်၏။ အကြောင်း ကား မျက်ကွယ်အာရုံသာဖြစ်၏။ ဥပမာ လူတယောက်ထံသို့ တွေ့ လိုသောကြောင့် သွား၏။ သွားသောသူ၏ လမ်းတွင်ဖြစ်ရာ သွားသော အခြင်းအရာကိုကား အတွေ့ခံမည့်သူသည် မမြင်နိုင်၊ မတွေ့နိုင်၊ အတွေ့ခံမည့်သူ၏ မျက်မှောက်သို့ရောက်၍ သွားရေး ဆိုခွင့် ပြုနေသည်ကိုသာ မြင်နိုင်၊ တွေ့နိုင်သလို။

ဤဥပမာ၌ သွားသောသူ၏ လမ်းတွင် ဘယ်ညာ တလှမ်းစီ သွားလာမှုကား အကြောင်းတရား၊ သွားလာသဖြင့် မျက်နှာ စုံညီပြောဆိုနေမှုကား အကျိုးတရား။ ထို့အတူ သမုဒယသစ္စာ ခေါ်သော တဏှာလောဘကား အကြောင်းတရား၊ ဒုက္ခသစ္စာ ခေါ်သော ရုပ်နာမ်ကား အကျိုးတရား။ တိုင်ပင်ရန်သွားသော သူ၏ လာခဲ့သောလမ်းခရီးအစဉ်ကို အတိုင်ပင်ခံရသူသည် မမြင် နိုင် သလို သမုဒယသစ္စာ အကြောင်းတရား ချုပ်သည်ကိုလည်း မမြင်နိုင်ပေ။ တိုင်ပင်ရာ၌ မျက်နှာစုံညီတဦးနှင့် တဦး ဒိဋ္ဌ မျက် မှောက် တွေ့မြင်ရသလို အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ ချုပ်ငြိမ်း သောသဘောကိုသာ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ထိုစကား သည် “နိဗ္ဗာန သစ္စိကိရိယာ စ တေ မင်္ဂလ မုတ္တမံ” ဟူသော ဒေသနာတော်နှင့်လည်း ကိုက်ညီ၏။

သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်

“ဒုက္ခသစ္စာ-၄”

နှိပ်စက်တဲ့သဘောကလဲ-ဒုက္ခဘဲ
ပြုပြင်တဲ့သဘောကလဲ-ဒုက္ခဘဲ

ပူလောင်တဲ့သဘောကလဲ-ဒုက္ခဘဲ
ဖေါက်ပြန်တဲ့သဘောကလဲ-ဒုက္ခဘဲ
ဒုက္ခဿ-ပိဋနဋ္ဌော၊ သင်္ခတဋ္ဌော၊
သန္တပဋ္ဌော၊ဝိပရိဏာမဋ္ဌော၊တထဋ္ဌော။

“သမုဒယသစ္စာ-၄”

အားထုတ်တဲ့သဘောကလဲ-သမုဒယဘဲ
အကြောင်းဆိုတဲ့သဘောကလဲ-သမုဒယဘဲ
ကပ်ငြိတဲ့သဘောကလဲ-သမုဒယဘဲ
ပိတ်ပင်တဲ့သဘောကလဲ-သမုဒယဘဲ
သမုဒယဿ-အာယူဟနဋ္ဌော၊နိဒါနဋ္ဌော၊
သံယောဂဋ္ဌော၊ပလိဗောဓဋ္ဌော၊တထဋ္ဌော။

“နိရောဓသစ္စာ-၄”

ကျွတ်လွှတ်တဲ့သဘောကလဲ-နိရောဓဘဲ
ကင်းဆိတ်တဲ့သဘောကလဲ-နိရောဓဘဲ
မပြုပြင်တဲ့သဘောကလဲ-နိရောဓဘဲ
မသေတဲ့သဘောကလဲ-နိရောဓဘဲ
နိရောဓဿ-နိဿရဏဋ္ဌော၊ဝိဝေကဋ္ဌော၊
အသင်္ခတဋ္ဌော၊အမတဋ္ဌော၊တထဋ္ဌော။

“မဂ္ဂသစ္စာ-၄”

ထွက်မြောက်တဲ့သဘောကလဲ-မဂ္ဂဘဲ
အကြောင်းဆိုတဲ့သဘောကလဲ-မဂ္ဂဘဲ
မြင်နိုင်တဲ့သဘောကလဲ-မဂ္ဂဘဲ
ကြီးမားတဲ့သဘောကလဲ-မဂ္ဂဘဲ
မဂ္ဂဿ-နိဿယနဋ္ဌော၊ ဟေတုဋ္ဌော၊
ဒဿနဋ္ဌော၊ အာဓိပတေယျဋ္ဌော၊ တထဋ္ဌော။

သစ္စာလေးပါး မင်းကုန်းသွား ပြီး၏။

သတိပဋ္ဌာန်တရား မင်းကွန်းသွား

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

“ပါဠိဘာသာပွားပုံ”

ကာယဂတာသတိကိုပွားမှ-သုဘသညာပယ်
ဝေဒနာဂတာသတိကိုပွားမှ-သုခသညာပယ်
စိတ္တဂတာသတိကိုပွားမှ-နိစ္စသညာပယ်
ဓမ္မဂတာသတိကိုပွားမှ-အတ္တသညာပယ်

ဤသို့ဆိုရာ၌ သတိပဋ္ဌာန်တရားသည် ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊ ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဟု ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ ထို ၄-ပါးတို့တွင်—

ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်သည်လည်း အဿာသ၊ ပဿာသ၊ ထွက်လေ၊ ဝင်လေကိုမှတ်၍ ပွားများသော ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တမျိုး။ ဣရိယာပုထ် ၄-ပါး သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ဆိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်းကို မှတ်၍ ပွားများသော ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တမျိုး။ ကျွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း အစရှိသည်ကို မှတ်၍ ပွားများသော ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တမျိုး။ ပူခြင်း၊ အေးခြင်းအစရှိသည်ကိုမှတ်၍ ပွားများသော ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တမျိုး။ ဆံပင်၊ မွေးညှင်း စသော ၃၂-ပါးသော

ကောဠာသင်္ကေ မှတ်၍ ပွားများသော ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တမျိုး။ ဤ၅-မျိုးနှင့်တကွ သိဝထိ ၉-ပိုင်းမှ လာသော သိဝထိက ၉-မျိုးဟု ဆိုအပ်သော ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ၁၄-ပါးတို့ကို၎င်း။

ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တရားသည်လည်း သုခဝေဒနာတမျိုး၊ ဒုက္ခဝေဒနာတမျိုး၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတမျိုး၊ သာမိသသုခဝေဒနာတမျိုး၊ နိရာမိသသုခဝေဒနာတမျိုး၊ သာမိသဒုက္ခဝေဒနာတမျိုး၊ နိရာမိသဒုက္ခဝေဒနာတမျိုး၊ သာမိသအဒုက္ခမသုခဝေဒနာတမျိုး၊ နိရာမိသအဒုက္ခမသုခဝေဒနာတမျိုး၊ ဤသို့သော ဝေဒနာတရားတို့၌၎င်း။

စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တရား သည်လည်း သရာဂစိတ်၊ ဝိတရာဂစိတ်၊ သဒေဝါသစိတ်၊ ဝိဘဒေဝါသစိတ်၊ သမောဟစိတ်၊ ဝိတမောဟစိတ်၊ သံခိတ္တစိတ်၊ ဝိက္ခိတ္တစိတ်၊ မဟဂ္ဂတစိတ်၊ အမဟဂ္ဂတစိတ်၊ သဥတ္တရစိတ်၊ အနုတ္တရစိတ်၊ သမာဟိတစိတ်၊ အသမာဟိတစိတ်၊ ဝိမုတ္တစိတ်၊ အဝိမုတ္တစိတ်၊ ဤသို့သော စိတ်တရားတို့၌၎င်း။

ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တရား သည်လည်း နိဝရဏတရား ၅-ပါး၊ ဥပါဒါန်ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာယတန ၆-ပါး၊ သစ္စာ ၄-ပါး၊ ဤသို့သော သဘောတရားတို့၌၎င်း။ ထင်သော သတိနှင့် ရှုမှတ်ပွားများ အားထုတ်သော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်အား ကိုယ်၌သတိထား၍ ပွားများပါလျှင် တင့်တယ်၏ဟူသော သုတအမှတ်ရှိသော သညာအမှတ်သည် ကွာပြတ်တော့၏။

နောက်က ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဝေဒနာတရားတို့၌ ပွားများမှတ်သားသော ယောဂီသည် ခံစားမှု ဝေဒနာဟူသမျှ ချမ်းသာသုခ

ဟု ထင်မှတ်သော အမှတ်မှားသည် ကိလေသာသည်လည်း ပြတ်ကွာ၍ ရှင်းတော့၏။ ၎င်းအပြင် နောက်၌ပြဆို ထိုထိုစိတ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုကို ကြည့်ရှုမှတ်သား သတိထား၍ ပွားများမပြတ် အထပ်ထပ် အားထုတ်သောသူမှာ စိတ်သည်မြဲ၏၊ စိတ်သည်တည်၏ ဟူသော အမှတ်မှား နိစ္စသည် ပျောက်ကင်း၍ လွတ်မြောက်နိုင်၏။ ထိုမှတစ်ပါး အထက်ဖော်ပြပါ နိဝရဏစသော သဘောတရားတို့ကို ရှုမှတ်ပွားများသောသူမှာ ဘယ်အရာမဆို ထိုထိုပြုလုပ်မှုတို့၌ ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့ဟာ၊ ငါ့ဥစ္စာဟု အစဉ်စွဲလမ်း မပြတ်တမ်း ဖြစ်ပေါ်၍နေသော အတ္တသည် ကိလေသာသည် ပယ်ကွာ ပြတ်ခြင်းဖြင့် ရုပ်သိမ်းခြင်းသို့ ရောက်ရလေတော့သတည်း။

“မြန်မာဘာသာပွားပုံ”

ကိုယ်၌သတိထင်-သုဘသည်စင်

ဝေဒနာ၌သတိထင်-သုခသည်စင်

စိတ်၌သတိထင်-နိစ္စသည်စင်

သဘော၌သတိထင်-အတ္တသည်စင်

ဤ ၄-ပါးသော သတိပဋ္ဌာန်တရားကို လုံ့လမယုတ် ခုနစ်နှစ်တိုင်တိုင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်သော သူတော်စင် အပေါင်းတို့သည် ၂-ပါးသော ဖိုလ်တို့တွင် တပါးပါးသောဖိုလ်သို့ ရနိုင်၊ ရောက်နိုင်၏။ ဝါ၊ အနာဂါမ် ရဟန္တာတိုင်အောင် ဖြစ်နိုင်၏ဟု ဆိုလိုသည်။ ခုနစ်နှစ်ဆိုသည်ကား နှစ်ပရိစ္ဆေဒ များလွန်းလှသဖြင့် ပါရမီသမ္ဘာရ နောက်ခံ ရှိပါက ၆-နှစ်သော်၎င်း၊ ၄-နှစ်သော်၎င်း၊ ၃-နှစ်သော်၎င်း၊ ၂-နှစ်သော်၎င်း၊ ၁-နှစ်

သော်၎င်း အားထုတ်က အထက်ပါဖိုလ် ၂-ပါး ခံစားရပါ၏။
 ၁-နှစ်မူကား အချိန်ပိုင်းခြား များသေးပါမူ ပါရမီအကြောင်း
 ကံ ရင့်သန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြပါက ၇-လသော်၎င်း၊
 ၆-လသော်၎င်း၊ ၅-လသော်၎င်း၊ ၄-လသော်၎င်း၊ ၃-လသော်
 ၎င်း၊ ၂-လသော်၎င်း၊ တလသော်၎င်း၊ ၁၅-ရက်သော်၎င်း
 အားထုတ်က အထက်ပါ ဖိုလ် ၂-ပါး ခံစားရပါ၏။ ၁၅-ရက်ကား
 အချိန်များသည်ထင်အံ့၊ ၇-ရက်နှင့်ပင် အထက်ပါ ဖိုလ် ၂-ပါး
 ခံစားရကြောင်းကို ကျမ်းမြတ် သတိပဋ္ဌာန်တွင် ဘုရားရှင် ကိုယ်
 တော်မြတ် ရွှေ့နှုတ်တော်မူ တပ်အပ် မိန့်မြွက်တော်မူခဲ့ပါ၏။ သို့
 အတွက် သောကတရား၊ ပရိဒေဝတရားမှ လွတ်မြောက်လိုကြကုန်
 သော သူတို့သည်၎င်း၊ ဒုက္ခတရား၊ ဒေါမနဿတရားတို့၏ ချုပ်ခြင်း
 ဌာ အလိုရှိကြကုန်သော သူတို့သည်၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်ဆိုသော အသင်္ခတ
 ဓာတ် မြတ်သော တရားကို ရခြင်း၊ ရောက်ခြင်း၊ မျက်မှောက်
 ပြုခြင်းဌာ အလိုရှိကြ ကုန် သော သူတို့သည်၎င်း ဤ ၄-ပါးသော
 ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မဟုဆိုအပ်သော သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို နေ့ည
 မပြတ် ပွားများအားထုတ်ကြရာသတည်း။

သတိပဋ္ဌာန်တရား မင်းကုန်းသွား ပြီး၏။

ဓမ္မစကြာတရား မင်းကွန်းသွား

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သဗ္ဗသမ္ဗုဒ္ဓဿ

“ဟောရာ မာတိကာ”

ပြည်နာမည်က-ဗာရာဏ
တောနာမည်က-မိဂဒါယ
ဟောတဲ့ဘုရားက-ဂေါတမ
တရားနာမည်က-ဓမ္မစက္က
တရားဦးတွေတာက-ကောဏ္ဍည

ဤသို့ဆိုအပ်သည်နှင့်အညီ ငါတို့၏ သုံးလူ့သခင် ဘုရားရှင်
သည် ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ ဗာရာ
ဏသီပြည် မိဂဒါဝုန်တော၌ ကောဏ္ဍည၊ ဝပ္ပ၊ ဘဒ္ဒိယ၊ မဟာနာမ်၊
အဿဇိဟု ဆိုအပ်သော ပဉ္စဝဂ္ဂ ငါးဦးတို့အား ဓမ္မစကြာတရား
ဦးကို ဟောတော် မူလေသတည်း။

“အယုတ်တရား ၂-ပါး”

အယုတ်တရား ၂-ပါးကိုလဲ-ဘုရားကပယ်
ဓမ္မစကြာတရား၌လဲ-ဟောကြားတယ်
မဇ္ဈိမလမ်း-အကျင့်ဆန်းကြယ်
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး-မြတ်တရားအလယ်

ဤသို့ဆိုရာ ဒေသနာအစဉ်မှာ အယုတ်တရား ၂-ပါးဟူသည် ကား ငါးပါးအာရုံကာမဂုဏ်ကို အမြဲခံစားလေ့ရှိသောသဘောတရားတို့ကို အယုတ်တရား တပါးဟုဆို၏။ ဤအယုတ်တရားဖြင့် ပြုကျင့်မလုပ် မပြတ်နေသော သူသည်လည်း မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ဆိုသော ကိလေသာသေကြောင်းတရားကို မတွေ့၊ မမြင်၊ မထင်နိုင်သောကြောင့် ကာမသုခလ္လိကာ နုယောဂ အယုတ်တရားဟု ဆိုတော်မူချေသည်။

တခုသောအယုတ်တရားကား ရေငုတ်၊ မီးလုံ၊ တုံးခန့်၊ ဇယ်ခုတ်ခြင်းစသော ကိလေသာစိတ် မပွားရအောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ထိုမှတပါး “ပဉ္စာတပ” ခေါ်သော အကျင့်သည်ကား မီးလေးပုံဖို့၍ အလွန်ပြင်းထန်သော နေပူအရှိန်တွင် ထိုင်လျက်ကျင့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ၅-ပါးသော အပူဒဏ်ကို သည်းခံ၍ ပြုကျင့်နေတုန်းတွင် ကိလေသာတရား မတိုးပွားဟု အယူရှိသဖြင့် ကိုယ်ပင်ပန်းခြင်းခံရသော အတ္တကိုလမထာနီယောဂ အကျင့် တည်းဟူသော အယုတ်တရားတခု။ ဤအယုတ်တရား ၂-ခုကို ကျင့်ကြံ နေပါမူ ကား မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် မရတာမှန်သောကြောင့်ဘုရားရှင်သည် ကေနီအားဖြင့် ပယ်တော်မူ၏။

ဤအယုတ်တရား ၂-ပါးတို့၏ အလယ် လမ်းကြောင်း ဖြစ်သော လမ်းကြီးသည်ကား မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါလမ်းဟု ခေါ်၏။ ဤမဇ္ဈိမလမ်း၏ အကျင့်သည်လည်း အလွန်ပင် ဆန်းကြယ်လှသဖြင့် သာမန်ဉာဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ သက်ဝင် ယုံကြည် နိုင်ရန်လည်း၊ ဝါ၊ သိနိုင်၊ မြင်နိုင်ရန်လည်း အလွန်ပင် ခဲယဉ်းသော အကျင့်မြတ်ဖြစ်၏။ ဤအကျင့်မြတ်တရားသည် အခြားမဟုတ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားကြီးပင်လျှင် ဖြစ်ပေတော့၏။

“မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး”

သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကလဲ-တရားမြတ်အလယ်
 သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်ကလဲ-တရားမြတ်အလယ်
 သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်ကလဲ-တရားမြတ်အလယ်
 သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်ကလဲ-တရားမြတ်အလယ်
 သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်ကလဲ-တရားမြတ်အလယ်
 သမ္မာဝါယာမ,မဂ္ဂင်ကလဲ-တရားမြတ်အလယ်
 သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကလဲ-တရားမြတ်အလယ်
 သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်ကလဲ-တရားမြတ်အလယ်

ဤသို့ဆိုရာ၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသည် အမှန်မြင်ခြင်းကို ဆိုသည်။
 သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသည် အမှန်ကြံခြင်းကို ဆိုသည်။ သမ္မာဝါစာဟူ
 သည် အမှန်ပြောဆိုခြင်းကိုဆိုသည်။ သမ္မာကမ္မန္တဟူသည် အမှန်
 ပြုခြင်းကိုဆိုသည်။ သမ္မာအာဇီဝဟူသည် အမှန် အသက်မွေးမှုကို
 ဆိုသည်။ သမ္မာဝါယာမဟူသည် အမှန်အားထုတ်ခြင်းကို ဆို
 သည်။ သမ္မာသတိဟူသည် အမှန်အောက်မေ့ခြင်းကို ဆိုသည်။
 သမ္မာသမာဓိဟူသည် အမှန်တည်ခြင်းကို ဆိုသည်။ သို့အတွက်
 သမ္မာဒိဋ္ဌိ အမှန်မြင်ခြင်းဆိုသော စကား၌ အလွန်၌ မြင်သည်ဟူ၍
 လည်း မဆိုရာ။ အယုတ်၌ မြင်သည်ဟူ၍လည်း မဆိုရာ။ အလယ်အ
 လတ်၌မြင်သော အမြင်မှသာလျှင် မြတ်သောမြင်ခြင်းဟု ဆိုရပါ
 သည်။

ထိုစကားတို့တွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင် ၂-ပါးသည်
 ပညာ၏ အစုအဝေး ဖြစ်ပါသောကြောင့် ပညာက္ခန္ဓာဟု ဆို
 သည်။ သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင် ၃-ပါးသည်

သီလ၏ အစုအဝေးဖြစ်ပါသောကြောင့် သီလက္ခန္ဓာဟုဆိုသည်။ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင် ၃-ပါးသည် သမာဓိ၏ အစုအဝေး ဖြစ်ပါသောကြောင့် သမာဓိက္ခန္ဓာဟုဆိုသည်။ ဤခန္ဓာသုံးပါးကိုဆိုသဖြင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟုသိရသည်။

သီလက္ခန္ဓာ မဂ္ဂင်သုံးပါးနှင့် သမာဓိက္ခန္ဓာ မဂ္ဂင်သုံးပါး၎င်း ခြောက်ပါးသောတရားတို့သည် တည်ကြည်မှု သမာဓိနှင့် အဆက်အစပ်ဖြစ်နေပါသဖြင့် သမထဟုဆိုရသည်။ ကြွင်းသောပညာက္ခန္ဓာ၌ ရှိသော မဂ္ဂင် ၂-ပါးသည် သိမှုရုပ်နာမ်အာရုံနှင့် ဆက်စပ်၍ နေပါသဖြင့် ဝိပဿနာဟုဆိုရသည်။ သမထနှင့် ဝိပဿနာ၊ သမာဓိနှင့် ပညာ ၂ ပါးစုံသည်ကို ဘာဝနာ ချိန်ဟုဆို၏။ ဤသို့ ဘာဝနာ ချိန်တွင် တင်၍ ဝေဘန်နိုင်သောကြောင့်လည်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားကို မြတ်သောတရား၊ ထူးသောတရား၊ အလယ်အလတ်လမ်းကို တန်းတန်းမတ်မတ် သွားနိုင်သော တရားဟုဆိုသည်။

“မဂ္ဂင် ၂-မျိုး”

မဂ္ဂင်ဆိုတာက ၂-မျိုးရှိ

ဝိပဿနာမဂ္ဂင်က-တမျိုးရှိ

လောကုတ္တရာမဂ္ဂင်က-တမျိုးရှိ

ဝိပဿနာမဂ္ဂင်အာရုံက-သင်္ခတတရား

လောကုတ္တရာမဂ္ဂင်အာရုံက-အသင်္ခတတရား

သင်္ခတဆိုတာက-ရုပ်နာမ်တရား

အသင်္ခတဆိုတာက-နိဗ္ဗာန်တရား

အထက်ပါလင်္ကာအရ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားသည်ကား ပဋိပဒါ
ဥာဏ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိအတွင်း၌ အာရုံအားဖြင့် ကျဆင်း၍ ပွားများ
အားထုတ်ရသော ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တမျိုး၊ ဥာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ
အတွင်း၌ အာရုံအားဖြင့် ကျဆင်း၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ထင်
ထင်သိမြင်သော မဂ္ဂင်တမျိုးဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ထို ၂-မျိုးတို့တွင်
ပဋိပဒါဥာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအတွင်း၌ အာရုံကျဆင်းသောမဂ္ဂင်သည်
ကား လောကုတ္တရာသမုဇ္ဈေဒပဟာန်ဖြင့် ကိလေသာကို မပယ်
ဖြတ်ရသေးသောကြောင့် တဒင်္ဂမဂ္ဂဟုလည်း ခေါ်၏။

~~~~~ ၁၃၂၀-ခု တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် ~~~~~

ဒုတိယနှိပ်ခြင်း

၁၂/၁၂
၆

မင်းကွန်းသွားပေါင်းချုပ်

- ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး မင်းကွန်းသွား
- ၂။ နိဗ္ဗာန်တရား မင်းကွန်းသွား
- ၃။ ဉာဏ်စဉ် ၁၀-ပါး မင်းကွန်းသွား
- ၄။ သစ္စာ ၄-ပါး မင်းကွန်းသွား
- ၅။ သတိပဋ္ဌာန်တရား မင်းကွန်းသွား
- ၆။ ဓမ္မစကြာတရား မင်းကွန်းသွား

၈. ၂. ၈

သင့်ဘဝစာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၇-မလ္လကုန်းလမ်း၊ ကျောက်မြောင်း၊ ရန်ကုန်။

ဖုန်း-၅၁၀၉၀

ဘာသာရေးဆိုင်ရာစာပေခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၉၈၈

ထုတ်ဝေသူ။ ။ဦးတင်မောင်(၀၀၈၂) သင့်ဘဝစာအုပ်တိုက်
၁၇-မလ္လကုန်းလမ်း၊ ကျောက်မြောင်း၊ ရန်ကုန်။

ပုံနှိပ်သူ။ ။ဒေါ်ခင်မြင့် (၀၁၁၁) သင့်ဘဝစာပုံနှိပ်တိုက်
၁၇-မလ္လကုန်းလမ်း၊ ကျောက်မြောင်း၊ ရန်ကုန်။